

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 29 май 2019 г.
(OR. en)

8571/19

Междуинституционално досие:
2018/0224(COD)

CODEC 948	ENV 429
RECH 224	REGIO 85
COMPET 343	AGRI 219
IND 146	TRANS 283
MI 374	SAN 215
EDUC 206	CADREFIN 205
TELECOM 185	SUSTDEV 68
ENER 238	PE 201

ИНФОРМАЦИОННА БЕЛЕЖКА

От: Генералния секретариат на Съвета
До: Комитета на постоянните представители/Съвета

Относно: Предложение за РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ и за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите
- Резултати от първото четене в Европейския парламент
(Страсбург, 15—18 април 2019 г.)

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Докладчикът Dan NICA (S&D, RO) представи от името на комисията по промишленост, изследвания и енергетика доклад по предложението за регламент. Докладът съдържа едно изменение на предложението (изменение 203).

Освен това политическата група на Greens/EFA внесе едно изменение (изменение 212), а групата на GUE/NGL внесе осем изменения (изменения 204 – 211).

II. ГЛАСУВАНЕ

При гласуването на 17 април 2019 г. на пленарното заседание беше прието изменение 203 на предложението за регламент.

Така измененото предложение на Комисията представлява позицията на Парламента на първо четене, която се съдържа в неговата законодателна резолюция, приложена към настоящата бележка¹.

Частите от приложения текст, които не са подчертани в сиво, по същество съответстват, с малки разлики, на общото разбиране, постигнато на 19 март 2019 г. на последната тристранна среща по време на 8-ия парламентарен мандат (2014—2019 г.). Тези разлики трябва да бъдат коригирани, преди Съветът да приеме своята позиция, след като бъде постигнато съгласие по целия текст.

¹ Текстът на позицията на Парламента в законодателната резолюция съдържа обозначения на промените, внесени с измененията в предложението на Комисията. Допълненията към текста на Комисията са обозначени с *получер курсив*. Заличеният текст е обозначен със символа „■“.

Създаване на програма „Хоризонт Европа“ и определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите *I**

Законодателна резолюция на Европейския парламент от 17 април 2019 г. относно предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ и за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите (COM(2018)0435 – C8-0252/2018 – 2018/0224(COD))

(Обикновена законодателна процедура: първо четене)

Европейският парламент,

- като взе предвид предложението на Комисията до Парламента и Съвета (COM(2018)0435),
 - като взе предвид член 294, параграф 2, член 173, параграф 3, член 182, параграф 1 и членове 183 и 188 от Договора за функционирането на Европейския съюз, съгласно които Комисията е внесла предложението в Парламента (C8-0252/2018),
 - като взе предвид член 294, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
 - като взе предвид писмото на своя председател до председателите на комисиите от 25 януари 2019 г., в което се очертава подходът на Парламента към секторните програми, свързани с многогодишната финансова рамка (МФР) за периода след 2020 г.,
 - като взе предвид писмото на Съвета до председателя на Европейския парламент от 1 април 2019 г., в което се потвърждава общото разбиране, постигнато между съзаконодателите по време на преговорите,
 - като взе предвид член 59 от своя Правилник за дейността,
 - като взе предвид доклада на комисията по промишленост, изследвания и енергетика, както и становищата на комисията по развитие, комисията по бюджети, комисията по бюджетен контрол, комисията по околна среда, обществено здраве и безопасност на храните, комисията по транспорт и туризъм, комисията по регионално развитие, комисията по земеделие и развитие на селските райони и комисията по култура и образование (A8-0401/2018),
1. приема изложената по-долу позиция на първо четене¹;
 2. приканва Комисията да се отнесе до него отново, в случай че замени своето предложение с друг текст, внесе или възнамерява да внесе съществени промени в това предложение;
 3. възлага на своя председател да предаде позицията на Парламента съответно на Съвета и на Комисията, както и на националните парламенти.

¹ Тази позиция заменя измененията, приети на 12 декември 2018 г. (Приети текстове, P8_TA(2018)0509).

Позиция на Европейския парламент, приета на първо четене на 17 април 2019 г. с оглед на приемането на Регламент (ЕС) 2019/... на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ и за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите

(Текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 173, параграф 3, член 182, параграф 1, член 183 и член 188, втора алинея от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите²,

в съответствие с обикновената законодателна процедура³,

¹ ОВ С [...], [...] г., стр. [...].

² ОВ С [...], [...] г., стр. [...].

³ Позиция на Европейския парламент от 17 април 2019 г. Текстът, подчертан в сиво, не е договорен в рамките на междуинституционалните преговори.

като имат предвид, че:

- (1) Съюзът си поставя за задача да укрепва *своите високи научни постижения* и своята технологична база, *в която научните изследователи, научните знания и технологии се движат свободно*, и да повишава своята конкурентоспособност, включително в сферата на промишлеността, *да укрепва европейското научноизследователско пространство*, като същевременно насърчава всички научноизследователски и иновационни дейности, за да бъдат осъществени стратегическите му приоритети *и ангажименти*, чиято висша цел е утвърждаването на мира, ценностите на Съюза и благосъстоянието на неговите граждани.
- (2) За да може в стремежа към тази обща цел да се постига научно, икономическо и социално въздействие *и да се увеличи в максимална степен добавената стойност на Съюза от неговите инвестиции в научни изследвания, развойна дейност и иновации*, е необходимо Съюзът да инвестира в научни изследвания и иновации посредством Рамковата програма за научни изследвания и иновации за периода 2021—2027 г. „Хоризонт Европа“ (наричана по-долу за краткост „програмата“) и по този начин да се *подпомогнат* създаването, разпространението *и трансферът* на висококачествени знания и технологии *в Съюза*, да се засили въздействието на научните изследвания и иновациите *в справянето с глобалните предизвикателства, включително целите за устойчиво развитие и изменението на климата, както и* в разработването, подкрепата и прилагането на неговите политики, и да се спомогне за възприемането на новаторски *и устойчиви* решения в промишлеността и обществото *на Съюза за създаване на работни места и стимулиране на икономическото развитие* и промишлената конкурентоспособност; *програмата следва да насърчи* всички форми на иновации, да **■** ускори пазарното внедряване на новаторски решения и да **■** оптимизира реализацията на *инвестициите*.
- (2a) *Програмата следва да допринася за увеличаване на публичните и частните инвестиции в научните изследвания и иновациите в държавите членки, като по този начин спомага за постигането на общ размер на инвестициите от най-малко 3% от БВП на Съюза в научноизследователска и развойна дейност. Постигането на целта ще изисква от държавите членки и частния сектор да*

допълнят програмата със своите собствени засилени инвестиционни действия в областта на научните изследвания, развойната дейност и иновациите.

- (2б) С оглед на постигането на целите на настоящата програма и при спазване на принципа за високи постижения, програмата следва да се стреми към укрепване, наред с другото, на връзките за сътрудничество в Европа, като по този начин допринася за намаляване на разделението в научните изследвания и иновациите.*

- (3) При насърчаването на научноизследователските и иновационните дейности, които биха спомогнали за осъществяването на целите на политиката на Съюза, следва да се отчита принципът на иновациите *като основна движеща сила за по-бързото и по-интензивно превръщане на значителните активи от знания на Съюза в иновации*.
- (4) *Продължаването на подхода на* отворена наука, отворени иновации, отвореност към света, *като същевременно се защитават научните и социално-икономическите интереси на Съюза*, следва да *осигури* както високи постижения, така и въздействие на инвестициите на Съюза в научни изследвания и иновации, *както и укрепване на капацитета на всички държави членки в областта на научните изследвания и иновациите*. Това следва да *доведе до балансирано изпълнение* на програмата .

(5) Отворената наука разполага с потенциала да повиши качеството, ползите и въздействието на науката и да ускори напредъка на познанието, като го направи по-надеждно, по-ефикасно и по-точно, по-разбираемо за обществеността и по-отзивчиво към обществените предизвикателства. Необходимо е да се установят разпоредби, които да гарантират, че бенефициерите предоставят свободен достъп до рецензирани научни публикации, научноизследователски данни и други крайни продукти от научните изследвания по открит и недискриминационен начин, безплатно и във възможно най-ранна фаза на процеса на разпространение, и да създадат условия за възможно най-широкото им и многократно използване.

По отношение на научноизследователските данни принципът следва да бъде „свободни в максималната възможна степен, ограничени само толкова, колкото е необходимо“, като по този начин се осигурява възможността за изключения, като се вземат предвид социално-икономическите интереси на Съюза, правата върху интелектуална собственост, защитата на личните данни и поверителността, опасенията по отношение на сигурността и други законни интереси. Следва да се постави ***по-силен акцент*** върху отговорното управление на научноизследователските данни, като те следва да се управляват в съответствие с принципите FAIR (Findability, Accessibility, Interoperability, Reusability), т.е. данните да са лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и многократно използваеми, преди всичко посредством планове за управление на данни. Когато е целесъобразно, бенефициерите следва да използват възможностите, които ***предлагат*** Европейският облак за отворена наука ***и Европейската инфраструктура за данни***, и да се придържат към допълнителни принципи и практики на отворената наука. ***В международните споразумения в областта на научното и технологичното сътрудничество и в съответните споразумения за асоцииране следва да бъде насърчаван реципрочен свободен достъп.***

- (5a) Бенефициерите, които са МСП, се насърчават да използват съществуващите инструменти, като например бюрото за подпомагане на МСП в областта на правата върху интелектуална собственост, което помага на малките и средните предприятия от Европейския съюз да защитават и упражняват своите права върху интелектуална собственост, като предоставя безплатна информация и услуги под формата на поверителни съвети относно интелектуалната собственост и свързаните с нея въпроси, както и обучение, материали и онлайн ресурси.**
- (6) Според замисъла на програмата тя следва да отговори на необходимостта от създаване на критична маса от подпомагани дейности — както в *Съюза*, така и в рамките на международното сътрудничество, **като същевременно се насърчава участието на всички държави членки в програмата** — в съответствие с формулираните от ООН цели за устойчиво развитие **и с Парижкото споразумение**. Изпълнението на програмата следва да спомага за осъществяването на тази задача.
- (7) Подпомаганите по програмата дейности следва да допринасят за осъществяването на целите, приоритетите **и ангажиментите** на Съюза **и на програмата**, за мониторинга и оценката на напредъка по отношение на тези цели, приоритети **и ангажименти**, както и за разработването на ревизирани или нови приоритети.
- (7a) Програмата следва да се стреми към съответствие с вече съществуващи европейски пътни карти и стратегии за научни изследвания и иновации.**

(8) В зависимост от естеството на участващите *на територията на Съюза* научноизследователски и иновационни общности, *степента на успеваемост за област на интервенция*, вида и целта на извършваните дейности, *принципа на субсидиарност* и търсеното въздействие, при финансирането на програмата следва да се поддържа баланс между възходящия подход (при който движеща сила е изследователят или новаторът) и низходящия подход (който се ръководи от стратегически зададени приоритети). Изборът на подход за съответните части на програмата, всяка една от които допринася за нейните общи и специфични цели, следва да се определя от съчетанието на посочените фактори.

(8-а) *Общият бюджет за направление „Разширяване на участието и разпространяване на високи постижения“ от частта „Разширяване на участието и укрепване на европейското научноизследователско пространство“ от „Хоризонт Европа“ следва да бъде поне 3,3% от общия бюджет на „Хоризонт Европа“. Този бюджет следва да бъде от полза главно за правните субекти в държавите, обхванати от разширяването на участието.*

(8-б) *„Инициативите за високи постижения“ следва да имат за цел да засилят високите постижения в областта на научните изследвания и иновациите в отговарящите на условията държави, включително подпомагане на обучението с цел подобряване на управленските умения в областта на научните изследвания и иновациите, награди, укрепване на иновационните екосистеми, както и създаването на мрежи за научни изследвания и иновации, в това число въз основа на финансирани от ЕС научноизследователски инфраструктури. Заявителите трябва ясно да докажат, че проектите са свързани с национални и/или регионални стратегии за научни изследвания и иновации, за да могат да кандидатстват за финансиране по „Разширяване на участието и разпространяване на високи постижения“ от частта „Разширяване на участието и укрепване на европейското научноизследователско пространство“ от „Хоризонт Европа“.*

(8а) *В редица научноизследователски и иновационни дейности следва да се прилага ускорена процедура за научни изследвания и иновации, при която срокът за*

отпускане на безвъзмездни средства следва да е не повече от шест месеца. Това следва да позволи по-бърз достъп до финансиране отдолу нагоре за малки консорциуми за сътрудничество, обхващащи различни дейности — от фундаментални научни изследвания до пазарна реализация.

(8б) Програмата следва да подкрепя всички етапи на научните изследвания и иновациите, особено в рамките на съвместни проекти. Фундаменталните изследвания представляват основно предимство и важно условие за увеличаване на способността на Съюза да привлича най-добрите учени, за да се превърне в световен център за високи постижения. Необходимо е да се осигури баланс между фундаменталните и приложните изследвания. В съчетание с иновациите това ще подпомогне икономическата конкурентоспособност, растежа и заетостта в Съюза.

- (8в) *С цел постигане на максимално въздействие на „Хоризонт Европа“ следва да се отдели специално внимание на мултидисциплинарните, интердисциплинарните и трансдисциплинарните подходи като необходими фактори за постигане на значителен научен напредък.*
- (8г) *Ангажираността с обществото ще бъде насърчавана чрез отговорни научни изследвания и иновации като хоризонтален елемент за изграждане на ефективно сътрудничество между науката и обществото. Това би дало възможност на всички участници от обществото (изследователи, граждани, създатели на политики, предприятия, организации от третия сектор и др.) да работят заедно по време на целия процес на научни изследвания и иновации за по-добро съчетаване на процеса и резултатите от него с ценностите, нуждите и очакванията на европейското общество.*
- (9) Научноизследователските дейности, които се провеждат в рамките на стълб „Отворена наука **и високи постижения**“, следва да се определят в зависимост от потребностите и възможностите на науката. Програмата за научни изследвания следва да се определя в тясно сътрудничество с научната общност **и да включва акцент върху привличането на нови таланти в областта на научните изследвания и иновациите и млади изследователи, като същевременно се укрепва ЕНП и се избягва изтичането на мозъци**. Изследванията следва да се финансират въз основа на високите научни постижения.

- (10) Необходимо е да се създаде стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на *европейската промишленост*“, който да обединява клъстери от научноизследователски и иновационни дейности, за да може да се постигне максимална интеграция между съответните работни области, като същевременно се осигури високо и устойчиво равнище на въздействие за *Съюза* спрямо изразходваните ресурси. Той ще насърчава както сътрудничеството между отделните дисциплини, сектори и политики, така и трансграничното сътрудничество за реализиране на целите на ООН за устойчиво развитие *и на ангажиментите на Съюза по Парижкото споразумение, и когато е необходимо, за справяне със социалните предизвикателства*, и в интерес на конкурентоспособността на промишления сектор на Съюза. *Дейностите по този стълб следва да обхващат пълния спектър от научноизследователски и иновационни дейности, в т.ч. научна изследователска и развойна дейност, пилотни и демонстрационни дейности, както и подкрепа за обществени поръчки, изследвания в преднормативната фаза и определяне на стандарти, а така също и внедряване на иновациите на пазара, за да се гарантира, че Европа продължава да бъде в авангарда на изследователската дейност за стратегически определени приоритети.*
- (11) Пълноценното *и своевременно* ангажиране на промишления сектор с програмата на всички равнища – от отделния предприемач и малките и средните предприятия до големите предприятия, следва **по-специално да е насочено към** създаването на устойчиви работни места и растеж. **■**

(12) От особено значение е да се подкрепи промишленият сектор *на Съюза*, за да може той да запази водещите си позиции в световен мащаб в областта на иновациите, цифровизацията и декарбонизацията или да завоюва такива позиции, предимно чрез инвестиции в ключови базови технологии, върху които ще се основава стопанската дейност на бъдещето. ***Очаква се ключовите базови технологии да играят централна роля в стълб II „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“ и те следва да бъдат допълнително свързани с водещите инициативи в областта на бъдещите и нововъзникващите технологии, за да могат научноизследователските проекти да обхващат цялата верига от иновации.*** Действията по програмата следва да ***отразяват Стратегията за промишлената политика на ЕС, за да се справят със случаи на неефективност на пазара или с неоптимални по отношение на инвестициите ситуации, да засилват инвестициите*** по адекватен ***и прозрачен*** начин, без да се дублира или да се изтласква частното финансиране, и да имат отчетлива европейска добавена стойност ***и обществена възвращаемост на инвестициите***. Това ще осигури съгласуваност между действията на програмата и правилата на ЕС за държавните помощи ***в областта на научните изследвания и иновациите, които следва да бъдат преразгледани, за да предоставят стимули за иновациите.***

(13) Програмата следва да подпомага научните изследвания и иновациите по интегрален начин, като се спазват всички относими разпоредби на Световната търговска организация. Понятието за научни изследвания, включително експериментално разработване, следва да се използва в съответствие с изготвения от ОИСР Наръчник на Фраскати, а понятието за иновации — в съответствие с изготвения от ОИСР и Евростат Наръчник от Осло, като се следва широк подход, който обхваща и социалните иновации, *дизайна и творчеството*. Както и при предходната рамкова програма „Хоризонт 2020“ , следва да се вземат предвид определенията на ОИСР по отношение на равнището на технологична готовност (TRL). Работната програма по дадена покана в рамките на стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на *европейската промишленост*“ може да разрешава безвъзмездни средства за мащабно валидиране на продукти и въвеждането им на пазара.

(14) В съобщението на Комисията относно междинната оценка на „Хоризонт 2020“ (COM(2018) 2 final) **и в доклада на Европейския парламент относно оценката на изпълнението на програма „Хоризонт 2020“ с оглед на междинната ѝ оценка и предложението за Деветата рамкова програма (2016/2147(INI))** се съдържат препоръки във връзка с тази програма, включително нейните правила за участие и разпространение на резултатите, като се изхожда от поуките от предходната програма, както и от отзивите на институциите на ЕС и на заинтересованите страни. В препоръките се подчертава, че е необходимо следното: да се инвестира по-амбициозно, за да се достигнат критична маса и максимално въздействие; да се подкрепят водещите до пробив иновации; да се дава приоритет на инвестициите на Съюза в научни изследвания и иновации в областите с висока добавена стойност, предимно чрез ориентиране към мисии, **пълноценно, осъзнато и своевременно** участие на гражданите и широка комуникация; да се рационализира финансирането в ЕС, **за да се използва напълно потенциалът за научни изследвания и иновации на всички държави членки**, включително чрез рационализиране на обхвата на инициативите за партньорство и схемите за съфинансиране; да се развият повече конкретни полезни взаимодействия между различните инструменти за финансиране от Съюза, по-специално с цел да се спомогне за мобилизирането на недостатъчно използвания потенциал на научните изследвания и иновациите в Съюза; да се **включат по-добре в проектите по програмата научноизследователските инфраструктури, финансирани от Съюза, по-специално от ЕФРР**, да се укрепва международното сътрудничество и да се засилва отвореността за участие на трети държави, **като същевременно се защитават интересите на Съюза и се разширява участието на всички държави членки в програмата**; да продължи опростяването, като се прилага опитът, придобит при изпълнението на „Хоризонт 2020“.

(15) **Политиката на сближаване следва да продължи да допринася за научните изследвания и иновациите. Поради това трябва да се обърне специално внимание на координацията и взаимното допълване между политиките на Съюза в тези две области.** При програмата следва да се търсят **съгласуване на правилата и** полезни взаимодействия с други програми на Съюза, **както е посочено в приложение IV към настоящия регламент** – от разработването и стратегическото им планиране през подбора на проекти, управлението, комуникацията, разпространението и използването на резултатите до мониторинга, одитирането и управлението. За да се избегнат припокривания и дублиране и да се повиши ефектът на ливъридж от финансирането от Съюза, **както и с цел намаляване на административната тежест за кандидатите и бенефициерите, всички видове полезни взаимодействия следва да се придържат към принципа „едно действие следва един набор от правила“:**

— към дейности по „Хоризонт Европа“ **на доброволна основа** може да се извършват прехвърляния от други програми на Съюза, **включително от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР).** В такива случаи те ще следват правилата на „Хоризонт Европа“, **но ще бъдат използвани само в полза на държавата членка или управляващия орган, както е целесъобразно, която/който взема решение за прехвърлянето;**

— **може да се предвиди и съвместно финансиране на дадена дейност от „Хоризонт Европа“ и друга програма на Съюза, като при това не се надвишават общите допустими разходи за действието. В такива случаи ще се прилагат само правилата на „Хоризонт Европа“ и следва да се избягват двойни одити;**

— **на всички предложения, които са преминали прага за високи постижения в рамките на „Хоризонт Европа“, но не могат да бъдат финансирани поради бюджетни ограничения, следва да се предостави „Печат за високи постижения“. В такива случаи следва да се прилагат правилата на фонда, предоставящ подпомагане, с изключение на правилата за държавна помощ.**

- (16) За да се постигне възможно най-голямо въздействие от финансирането от Съюза и да се осигури възможно най-ефективен принос за целите **и ангажиментите** на политиката на Съюза, програмата **може** да встъпва в европейски партньорства с партньори от частния и/или публичния сектор **въз основа на резултата от стратегическото планиране**. Тези партньори включват **публични и частни участници в научните изследвания и иновациите, центрове за компетентност, бизнес инкубатори, научни и технологични паркове**, органи със задължение за обществена услуга, **фондации** и организации на гражданското общество **и регионални иновационни екосистеми, по целесъобразност**, които подпомагат и/или извършват научни изследвания и иновации, при условие че желаното въздействие може да се постигне по-ефективно чрез партньорство, отколкото самостоятелно от Съюза.

(17) Програмата следва да укрепи сътрудничеството между европейските партньорства и партньорите от частния и/или публичния сектор на международно равнище, включително чрез обединяване на програми за научни изследвания и иновации и чрез трансгранични инвестиции в научни изследвания и иновации, които принасят взаимни ползи за гражданите и предприятията, като същевременно тя следва да гарантира, че *Съюзът* отстоява своите интереси.

(17a) *Водещите инициативи в областта на бъдещите и нововъзникващите технологии се доказаха като ефективен и ефикасен инструмент, който носи ползи за обществото чрез съвместни, координирани усилия на Съюза и неговите държави членки. Дейностите, извършвани в рамките на водещи инициативи в областта на бъдещите и нововъзникващите технологии като „Графен“, проектът „Човешки мозък“ и водещата инициатива за квантови технологии, които получават подкрепа по „Хоризонт 2020“, ще продължат да бъдат подкрепяни в рамките на „Хоризонт Европа“ чрез покани за представяне на предложения, включени в работната програма. Подготвителни действия, подпомагани в рамките на водещи инициативи в областта на бъдещите и нововъзникващите технологии като част от „Хоризонт 2020“, ще бъдат използвани в процеса на стратегическо планиране по „Хоризонт Европа“ и ще допринесат за работата по изготвяне на мисиите, съфинансираните или съвместно програмираните партньорства и редовните покани за представяне на предложения.*

(18) Съвместният изследователски център (JRC) следва да продължи да предоставя независими и ориентирани към потребителите научни доказателства и техническа подкрепа за политиките на Съюза през целия цикъл на политиката. Преките действия на Съвместния изследователски център следва да се изпълняват по гъвкав, ефикасен и прозрачен начин с оглед на съответните нужди на неговите потребители, **бюджетните ограничения** и нуждите на политиките на Съюза, както и да осигуряват защитата на финансовите интереси на Съюза. Съвместният изследователски център следва да продължи да генерира допълнителни ресурси.

(19) В рамките на стълб „*Иновативна Европа*“ следва да се установи набор от мерки за интегрирано подпомагане с оглед на нуждите на предприемачите и *воденото от научни изследвания предприемачество*, за да се създадат условия за осъществяване и ускоряване на водещи до пробив иновации за бърз пазарен растеж, *както и за насърчаване на технологичната автономност на Съюза в стратегически области*. По този начин следва да се привлекат иновативни дружества, *включително МСП и новосъздадени предприятия*, с потенциал за разрастване на съюзно и международно равнище и да се предложи бързо и гъвкаво финансиране чрез безвъзмездни средства и съвместни инвестиции, включително с частни инвеститори. Към тези цели е ориентирано създаването на Европейски съвет по иновациите (ЕСИ). В рамките на този стълб ще се подпомагат също така Европейският институт за иновации и технологии (EIT), *Регионалната иновационна схема на EIT* и европейските иновационни екосистеми като цяло, *навсякъде в Съюза*, по-специално чрез партньорства за съфинансиране с подпомагащи иновациите *публични и частни* субекти на национално и регионално равнище.

- (20) *С цел да се отговори на необходимостта от подкрепа за инвестициите в дейности с по-висок риск и нелинейни дейности, като например научните изследвания и иновациите, е от съществено значение „Хоризонт Европа“ и по-специално ЕСИ, както и ЕИТ с неговите общности на знание и иновации, да осъществяват полезно взаимодействие с финансовите продукти, които ще се разгърнат по линия на InvestEU. В това отношение опитът, придобит от финансовите инструменти, разгърнати по линия на „Хоризонт 2020“, като например InnovFin и гаранцията за заеми за МСП, следва да послужи като солидна основа за предоставяне на това целево подпомагане. ЕСИ следва да развие дейности за стратегическа информация и оценка в реално време, за да управлява и планира своевременно различните си действия.*
- (21) *Европейският съвет по иновациите (ЕСИ), заедно с другите части от „Хоризонт Европа“, следва да стимулира всички форми на иновации, от поетапни до водещи до пробив и революционни иновации, като насочва вниманието си по-специално към иновациите, създаващи нови пазари. Като използва своите инструменти „Изследвач“ и „Ускорител“, ЕСИ следва да се стреми да набелязва, разработва и внедрява **всякакви видове високорискови** иновации, **включително поетапни иновации с основен акцент върху водещите до пробив, революционните и дълбокотехнологичните иновации, които имат потенциал да се превърнат в създаващи нови пазари иновации.** Съгласуваното и целенасочено подпомагане от ЕСИ следва да запълни сегашния вакуум при публичното подпомагане и частните инвестиции за този вид иновации. Инструментите на ЕСИ следва да включват специални правни и управленски елементи, които да отразяват техните цели, и по-специално дейностите по пазарно внедряване.*
- (21a) *По смисъла на настоящия регламент, и по-специално по отношение на дейностите, извършвани в рамките на ЕСИ, дадено новосъздадено предприятие е МСП на ранен етап от жизнения си цикъл (включително университетски спин-оф предприятия), което се стреми към новаторски решения и еластичен бизнес модел и което е автономно по смисъла на член 3 от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията¹; „дружество със средна пазарна*

¹ Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията от 6 май 2003 г. относно определението за микро-, малки и средни предприятия (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36).

капитализация“ означава дружество, което не е микро-, малко или средно предприятие по смисъла на определението в Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията и което има между 250 до 3 000 служители, като числеността на персонала се изчислява в съответствие с дял I, членове 3, 4, 5 и 6 от приложението към посочената препоръка; малко дружество със средна пазарна капитализация е дружество със средна пазарна капитализация, което има до 499 служители. .

(22) Посредством смесеното финансиране по линия на ЕСИ, инструментът „Ускорител“ на ЕСИ следва да спомогне за преодоляване на пропастта, която в момента съществува между научните изследвания, фазата, която предхожда масовата търговска реализация, и разрастването на дружествата. Този инструмент следва по-специално да предоставя подпомагане за операции, които представляват такъв технологичен или пазарен риск, че биват считани за неподходящи за финансиране от банките и не могат да привлекат достатъчно инвестиции от пазара, и по този начин да допълва програмата InvestEU, създадена с Регламент...15...¹.

(22a) *МСП представляват важен източник на иновации и растеж в Европа. Ето защо е необходимо широко участие на МСП в „Хоризонт Европа“, както е определено в Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията. Опирайки се най-добрите практики от програма „Хоризонт 2020“, „Хоризонт Европа“ следва да продължи да насърчава участието на МСП в рамковата програма по интегриран начин.*

¹

- (22б) *Докаато бюджетът на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ следва да бъде основно използван за смесено финансиране, за целите на член 43, подпомагането само с безвъзмездни средства от инструмента за МСП, включително новосъздадени предприятия, следва да съответства на финансирането в рамките на бюджета на инструмента за МСП на предходната рамкова програма „Хоризонт 2020“, създадена с Регламент (ЕС) № 1291/2013 на Европейския парламент и на Съвета¹.*
- (22в) *В тясно взаимодействие с InvestEU инструментът „Ускорител“ на ЕСИ следва да финансира — под формата на смесено финансиране и финансово подпомагане с капиталови инструменти — МСП, включително новосъздадени предприятия, а в изключителни случаи, също и проекти, реализирани от малки дружества със средна пазарна капитализация, които или все още не са в състояние да генерират приходи, или все още не са рентабилни, или все още не могат да привлекат достатъчно инвестиции, за да изпълнят изцяло бизнес плановете на своите проекти. Такива допустими субекти ще се считат за неподходящи за финансиране от банки, като в същото време част от техните инвестиционни нужди биха могли да бъдат посрещнати от един или няколко инвеститори, като например частна или публична банка, семейно съдружие, фонд за рисков капитал, бизнес ангел и др. По този начин, като преодолява неефективността на пазара, инструментът „Ускорител“ на ЕСИ ще финансира обещаващи структури, които все още се считат за неподходящи за финансиране от банки, но които реализират проекти, свързани с водещи до пробив и създаващи нови пазари иновации. В момента, в който проектите започнат да се считат за подходящи за финансиране от банки, на по-късен етап от тяхното развитие те могат да бъдат финансирани по InvestEU.*

¹ *Очаква се следното заявление на Комисията да бъде публикувано в серия С на ОВ, след като бъде приет окончателният текст на регламента:
„Комисията възнамерява да изпълни бюджета на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ“ по такъв начин, че да гарантира, че подпомагането само с безвъзмездни средства за МСП, включително новосъздадени предприятия, съответства на подкрепата, предоставена в рамките на бюджета на инструмента за МСП на програмата „Хоризонт 2020“, в съответствие с условията, определени в член 43, параграф 1 и съображение X от Регламента за „Хоризонт Европа“.“*

(23) ЕИТ, главно чрез своите общности на знание и иновации **и Регионалната иновационна схема на ЕИТ**, следва да се стреми към укрепване на иновационните екосистеми **за развитие на общ капацитет за иновации на Съюза**, които работят за преодоляване на глобалните предизвикателства, като насърчава взаимовръзките между бизнеса, научните изследвания, висшето образование и предприемачеството. **В съответствие със своя учредителен акт, с регламента за ЕИТ¹ и стратегическата иновационна програма на ЕИТ²**, ЕИТ следва да поощрява иновациите в своите дейности и да подкрепя включването на висшето образование в иновационните екосистеми, по-специално като стимулира обучението с предприемаческа насоченост и извъндисциплинарното сътрудничество между промишлените и академичните среди и като набелязва уменията, които ще бъдат необходими на бъдещите новатори, за да могат да се справят с глобалните предизвикателства, което включва напреднали цифрови и иновационни умения. Схемите за подпомагане, които осигурява ЕИТ, следва да се ползват от бенефициерите на ЕСИ, а новосъздадените предприятия, които се появяват в резултат на дейността на общности на знание и иновации към ЕИТ, следва да имат **ускорен** достъп до действията на ЕСИ. ЕИТ се съсредоточава върху иновационните екосистеми, поради което е естествено да спада към стълб **„Иновативна Европа“**, **като следва също така да подкрепя по целесъобразност всички други стълбове**, а планирането на неговите общности на знание и иновации следва да се синхронизира — посредством процеса на стратегическо планиране — със стълб **„Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“**. **Дублирането между общностите на знание и иновации и други инструменти в същата област, по-специално други партньорства, следва да се избягва.**

¹ **Регламент (ЕС) № 294/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2008 г. (ОВ L 97/1, 9.4.2008 г.), изменен с Регламент (ЕС) № 1292/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. (ОВ L 347/174, 20.12.2013 г.).**

² **Регламент (ЕС) на Европейския парламент и на Съвета.**

- (24) За да могат да процъфтяват водещите до пробив и революционните иновации, от ключово значение е да се осигуряват и поддържат еднакви условия на конкуренция за дружествата, които се конкурират на даден пазар, като по този начин се дава възможност по-специално на малките и средните новаторски предприятия да се възползват от своите инвестиции и да си завоюват дял от пазара. ***По подобен начин определена степен на откритост в иновационния мащаб на финансираните дейности – адресирана към голяма мрежа от бенефициенти — може да допринесе значително за капацитета на изграждане на МСП, тъй като им предоставя необходимите средства за привличане на инвестиции и динамично развитие.***
- (25) Програмата следва да насърчава и да включва сътрудничество с трети държави, с международни организации и с международни инициативи, въз основа на ***интереса на Съюза и взаимни изгоди*** и глобални ангажименти за изпълнение на целите на ООН за устойчиво развитие. Международното сътрудничество следва да е насочено към утвърждаването на високите постижения при научните изследвания и иновациите, повишаването на привлекателността и икономическата и промишлената конкурентоспособност на Съюза, към справянето с глобалните предизвикателства, заложено в целите на ООН за устойчиво развитие, както и към укрепването на външните политики на Съюза. Необходимо е да се следва подход на обща отвореност ***за високи постижения при международното участие и целенасочените действия за международно сътрудничество; трябва да се прилагат*** подходящи критерии за допустимост, ***отчитащи различните нива на капацитет на научните изследвания и иновациите***, за финансиране на субекти, установени в държави с ниски до средни доходи. Същевременно следва да се насърчава асоциирането на трети държави към програмата, ***като се предвижда реципрочност и се защитава интересът на Съюза, и като се насърчава засилено участие на всички държави членки в програмата.***

(26) С цел да се задълбочават връзките между науката и обществото и да се извлича максимална полза от взаимодействието помежду им, програмата следва да включва гражданите и организациите на гражданското общество в съвместното проектиране и разработване на отговорни програми за научни изследвания и иновации и на съдържанието на такива програми, **отговарящи на опасенията, нуждите и очакванията на гражданите и гражданското общество**, като насърчава образованието по естествени и точни науки, осигурява обществен достъп до научните знания и улеснява участието на гражданите и организациите на гражданското общество в тези дейности. **Следва да се извършва мониторинг на предприетите мерки за подобряване на участието на гражданите и гражданското общество.**

(26a) **„Хоризонт Европа“ следва да подкрепя новите технологии, допринасящи за преодоляването на пречките, които възпрепятстват достъпа и пълноценното участие на лицата с увреждания и които следователно ограничават развитието на едно действително приобщаващо общество.**

- (27) Съгласно член 349 отДФЕС най-отдалечените региони на Съюза имат право на специфични мерки (като се има предвид тяхното структурно, социално и икономическо състояние) във връзка с достъпа до хоризонтални програми на Съюза. Поради това програмата следва да отчита специфичните особености на тези региони в съответствие със съобщението на Комисията „Засилено и обновено стратегическо партньорство с най-отдалечените региони на ЕС“ (COM(2017) 623 final), одобрено от Съвета на 12 април 2018 г., *и когато е възможно, да насърчава участието им в програмата.*
- (28) Дейностите, които се развиват по програмата, следва да са насочени към отстраняване на неравенството между половете, *избягване на свързани с пола предубеждения, адекватно интегриране на свързаното с пола измерение в съдържанието на научните изследвания и иновациите, стремеж към подобряване на равновесието между професионалния и личния живот,* насърчаване на равенството между жените и мъжете, *включително принципите на равно заплащане, както е посочено в член 141, параграф 3 отДФЕС и в Директива 2006/54/ЕО относно прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите, както и осигуряване на достъп на изследователите с увреждания до научни изследвания и иновации.*

- (29) Като се имат предвид специфичните особености на сектора на отбранителната промишленост, подробните разпоредби относно финансирането от Съюза на проекти за научни изследвания в областта на отбраната следва да се определят в Регламент ... за създаване на Европейския фонд за отбрана¹, който урежда правилата за участие в научни изследвания в областта на отбраната. **Въпреки че полезните взаимодействия между „Хоризонт Европа“ и Европейския фонд за отбрана биха могли да се насърчават, като се избягва дублиране, дейностите по „Хоризонт Европа“ следва да са насочени изключително към граждански приложения.**
- (30) С настоящия регламент се определя финансов пакет за програмата. Сумата за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква а), следва да представлява основната референтна сума по смисъла на [позоваването да се актуализира съобразно новото междуинституционално споразумение: точка 17 от Междуинституционалното споразумение от 2 декември 2013 г. между Европейския парламент, Съвета и Комисията относно бюджетната дисциплина, сътрудничеството по бюджетни въпроси и доброто финансово управление]²] за Европейския парламент и за Съвета в рамките на годишната бюджетна процедура.
- (31) Освен ако е посочено друго, към настоящата програма се прилага Регламент (ЕС, Евратом) № 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета (Финансовият регламент)³. В него са определени правилата относно изпълнението на бюджета на Съюза, включително правилата относно безвъзмездните средства, наградите, поръчките, непрякото изпълнение, финансовата помощ, финансовите инструменти и бюджетните гаранции.

¹

² ОВ С 373, 20.12.2013 г., стр. 1

³ Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012.

(31a) В цялата програма следва непрекъснато да бъде търсено административно опростяване, по-специално намаляване на административната тежест за бенефициерите. Комисията следва допълнително да опрости своите инструменти и насоки по такъв начин, че да налага минимална тежест за бенефициерите. По-специално Комисията следва да обмисли издаването на съкратен вариант на насоките.

(31б) С цел да се гарантира, че Европа остава в предните редици на глобалните научни изследвания и иновации в областта на цифровите технологии и за да се отчете необходимостта от увеличаване на инвестициите с оглед възползване от нарастващите възможности на цифровите технологии, следва да бъде разпределен достатъчен бюджет за основните приоритети в областта на цифровите технологии.

(32) В съответствие с Финансовия регламент, Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета¹, Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета², Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета³ и Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета⁴, финансовите интереси на Съюза се защитават посредством пропорционални мерки, включително посредством предотвратяване, разкриване, коригиране и разследване на нередности, в това число измами, събиране на изгубени, недължимо платени или неправилно използвани средства и, когато е целесъобразно, налагане на административни санкции. В съответствие по-специално с Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 и Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 Европейската служба за борба с измамите (OLAF) може да извършва административни разследвания, включително проверки и инспекции на място, за да установи дали е налице измама, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза. В съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1939 Европейската прокуратура може да разследва и да преследва по наказателен ред измами и други престъпления, засягащи финансовите интереси на Съюза, както е предвидено в Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета⁵. В съответствие с Финансовия регламент всички лица или субекти, получаващи средства на Съюза, оказват пълно сътрудничество за защита на финансовите интереси на Съюза, предоставят необходимите права и достъп на Комисията, на

¹ Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 г. относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом) № 1074/1999 на Съвета (ОВ L 248, 18.9.2013 г., стр. 1).

² Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета от 18 декември 1995 г. относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности (ОВ L 312, 23.12.1995 г., стр. 1).

³ Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета от 11 ноември 1996 г. относно контрола и проверките на място, извършвани от Комисията за защита на финансовите интереси на Европейските общности срещу измами и други нередности (ОВ L 292, 15.11.1996 г., стр. 2).

⁴ Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура (ОВ L 283, 31.10.2017 г., стр. 1).

⁵ Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 г. относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред (ОВ L 198, 28.7.2017 г., стр. 29).

OLAF, на Европейската прокуратура и на Европейската сметна палата (ЕСП) и гарантират, че всички трети страни, участващи в изпълнението на средства на Съюза, предоставят равностойни права.

(33) В съответствие с [позоваването да се актуализира съобразно ново решение относно ОСТ: член 94 от Решение 2013/755/ЕС на Съвета¹], физически лица и организации, установени в отвъдморски страни и територии (ОСТ), имат право да получават финансиране при спазване на правилата и целите на програмата и на евентуалните договорености, приложими по отношение на държавата членка, с която е свързана съответната отвъдморска страна или територия. **В програмата следва надлежно да се вземат предвид специфичните особености на тези територии, за да се гарантира ефективното им участие и да се подкрепят сътрудничеството и взаимодействията, особено в най-отдалечените региони, както и с трети държави – техни съседи.**

(34) В съответствие с точки 22 и 23 от Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество, е налице необходимост да се извърши оценка на тази програма въз основа на информацията, събрана посредством специфични изисквания за мониторинг, като същевременно се избягват свръхрегулирането и административната тежест, по-специално за държавите членки **и за бенефициерите по тази програма.** Когато е целесъобразно, тези изисквания могат да включват измерими показатели като основа за оценката на ефектите от програмата по места.

¹ Решение 2013/755/ЕС на Съвета от 25 ноември 2013 г. за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейския съюз („Решение за отвъдморско асоцииране“) (ОВ L 344, 19.12.2013 г., стр. 1).

- (35) За да може да се допълват или изменят показателите за пътищата на въздействие, когато това се счете за необходимо, на Комисията следва да се делегира правомощието да приема актове в съответствие с член 290 от Договора за функционирането на Европейския съюз. От особена важност е по време на подготвителната си работа Комисията да проведе подходящи консултации, включително на експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложиени в Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество. По-специално, с цел осигуряване на равно участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегираните актове.
- (36) Съгласуваността и полезните взаимодействия между програмата „Хоризонт Европа“ и Космическата програма на ЕС ще стимулират европейския космически сектор, за да бъде иновативен и конкурентоспособен на световно равнище, ще засилят независимостта на Европа в достъпа и използването на космическото пространство в сигурна и безопасна среда и ще укрепят ролята на Европа като глобален фактор. В програмата „Хоризонт Европа“ водещите до пробив решения ще бъдат подпомагани чрез данни и услуги, предоставяни от Космическата програма.
- (36a) В работната програма се обяснява защо конкретно действие следва да бъде финансирано, като се посочва резултатът от конкретни предишни проекти и състоянието на науката, технологиите и иновациите на национално и международно равнище и на равнището на Съюза, както и съответните политически, пазарни и обществени тенденции.*

- (37) Правилата за участие и разпространение на резултатите следва да отразяват адекватно нуждите на програмата, като се вземат под внимание безпокойствата и препоръките, изразени от различни заинтересовани страни.
- (38) Чрез общи правила **и изисквания** за цялата програма следва да се **осигурят опростени и общи инструменти за прилагане, включително за мониторинг и докладване, и** съгласувана рамка, улесняваща участието в програми, които подпомагат финансово чрез бюджета на програмата, включително в програми, ръководени от органи за финансиране като ЕИТ, смесени предприятия или всякакви други структури, създадени по силата на член 187 от ДФЕС, или в програми, осъществявани от държави членки съгласно член 185 от ДФЕС. **Приемането на специфични правила следва да бъде възможно, но изключенията трябва да бъдат ограничени до строго необходимото и да са надлежно обосновани.**
- (39) При действията, които попадат в обхвата на програмата, следва да се зачитат основните права и да се съблюдават принципите, заложиени по-специално в Хартата на основните права на Европейския съюз. Тези действия следва да са в съответствие с правните задължения, в т.ч. с международното право и с всички относими решения на Комисията, като известието на Комисията от 28 юни 2013 г.¹, както и с етичните принципи, които включват избягването на каквито и да било нарушения на интегритета в научните изследвания. **Следва да се вземат под внимание становищата на Европейската група по етика в науката и новите технологии, Агенцията на Европейския съюз за основните права и Европейския надзорен орган по защита на данните.** При научноизследователските дейности следва да се спазва също така член 13 от ДФЕС и следва да се намалява използването на животни в научните изследвания и изпитванията, като крайната цел е намирането на техен заместител за лабораторни цели.

¹ ОВ С 205, 19.7.2013 г., стр. 9.

(40) В съответствие с целите на международното сътрудничество, определени в членове 180 и 186 от ДФЕС, следва да се поощрява участието на правни субекти, установени в трети държави, и на международни организации, **когато това е от научен, социален, икономически и технологичен интерес за Съюза**. Изпълнението на програмата следва да е в съответствие с мерките, приети съгласно членове 75 и 215 от ДФЕС, както и с международното право. При действията, които са свързани със стратегически активи и интереси на Съюза, както и с неговата независимост и сигурност, участието в конкретни действия по програмата може да е ограничено само до субекти, които са установени в държавите членки, или до субекти, които са установени в конкретни асоциирани или други трети държави в допълнение към държавите членки.

(41) **Признавайки, че изменението на климата е едно от най-големите глобални и обществени предизвикателства и** отразявайки значението на борбата срещу изменението на климата съгласно ангажиментите на Съюза за прилагане на Парижкото споразумение и целите на ООН за устойчиво развитие, тази програма ще допринесе за координиране на действията по климата и постигане на общата цел за изразходване на **най-малко 25% от бюджета на ЕС в подкрепа на целите, свързани с климата, в рамките на МФР за периода 2021 – 2027 г. и на годишната цел от 30% във възможно най-кратък срок, но най-късно до 2027 г.** **Целите във връзка с климата трябва да се интегрират по подходящ начин в съдържанието на научните изследвания и иновациите и да се прилагат на всички етапи от научноизследователския цикъл.**

(41a) **В контекста на пътя на въздействие във връзка с климата, Комисията ще докладва относно крайни продукти, иновациите и обобщените прогнозни резултати от проектите, които са свързани с климата, включително по част от програмата и по начин на изпълнение. В своя анализ Комисията следва да вземе предвид дългосрочните икономически, обществени и екологични разходи и ползи за европейските граждани в резултат на дейностите по програмата, включително използването на иновативни решения за смекчаване на въздействието от изменението на климата и за адаптиране към него, очакваното въздействие върху работните места и създаването на**

предприятия, икономическия растеж и конкурентоспособността, чистата енергия, здравето и благосъстоянието (включително качеството на въздуха, почвите и водите). Резултатите от този анализ на въздействието следва да бъдат оповестени и оценени в контекста на целите на Европа в областта на климата и енергетиката и на обратната информация в рамките на последващия процес на стратегическо планиране и бъдещите работни програми.

- (42) Към настоящия регламент се прилагат хоризонталните финансови правила, приети от Европейския парламент и от Съвета на основание член 322 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Тези правила са установени във Финансовия регламент и определят по-специално процедурата за създаване и изпълнение на бюджета чрез безвъзмездни средства, поръчки, награди, непряко изпълнение, и предвиждат проверки на отговорността на финансовите участници. Правилата, приети на основание член 322 от ДФЕС, засягат също защитата на бюджета на Съюза в случай на всеобща слабост в прилагането на принципите на правовата държава в държавите членки, тъй като зачитането на тези принципи е съществена предпоставка за добро финансово управление и ефективно финансиране от ЕС.
- (43) Използването на чувствителна информация, свързана с предходни знания, и достъпът на неупълномощени лица до чувствителни резултати **и научноизследователски данни** може да се отразят неблагоприятно върху интересите на Съюза или на една или повече държави членки. Поради това боравенето с поверителни данни и класифицирана информация следва да се подчинява на съответната нормативна уредба на Съюза, включително на вътрешните правила на институциите, като например Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 на Комисията¹, с което се определят разпоредбите относно правилата за сигурност за защита на класифицираната информация на ЕС.

¹ Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 на Комисията от 13 март 2015 г. относно правилата за сигурност за защита на класифицираната информация на ЕС (ОВ L 72, 17.3.2015 г., стр. 53).

(45) **Необходимо** е да се определят редът и условията за предоставяне на финансиране от страна на Съюза за участниците в действия по програмата. **Безвъзмездните средства ще бъдат основният вид финансиране по програмата. Другите видове финансиране следва да бъдат избрани в зависимост от способността им да осигурят осъществяване на конкретните цели на дейностите и постигане на резултати**, като се вземат предвид **по-специално разходите за проверки, административната тежест и очаквания риск от неспазване на изискванията. По отношение на безвъзмездните средства това следва да включва разглеждане на възможността за използване на еднократни суми, единни ставки и скали за единични разходи, както е определено** във Финансовия регламент **█**, с оглед на по-нататъшно опростяване. **Преди всяка нова система за възстановяване на разходите да може да бъде сметена за истинско опростяване за бенефициерите, тя следва да бъде предшествана от обширна и положителна оценка.**

█

(47) В съответствие с **Регламент (ЕС, Евратом) № 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета (Финансовия регламент)¹**, програмата следва да предоставя основа за по-широко приемане на обичайните практики за определяне и анализ на разходите на бенефициерите, що се отнася до разходите за персонал и единичните разходи за вътрешно фактурирани стоки и услуги **(включително за големи научноизследователски инфраструктури по смисъла на „Хоризонт 2020“)**. **Използването на единични разходи за вътрешно фактурирани стоки и услуги, изчислени съгласно обичайните счетоводни практики на бенефициерите и комбиниращи действителни преки и непреки разходи, следва да бъде вариант, който може да бъде избран от всички бенефициери. В това отношение бенефициерите следва да могат да включват действителните непреки разходи, изчислени въз основа на коефициента за разпределение в такива единични разходи за вътрешно фактурирани стоки и услуги.**

¹ **Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012.**

- (48) Действащата понастоящем система за възстановяване на действителните разходи за персонал следва да се опрости допълнително, като се използва подходът за възнаграждение на базата на проекти, който беше разработен в рамките на програмата „Хоризонт 2020“ и впоследствие съгласуван с Финансовия регламент, *като стремежът е за премахване на разликите в заплащането между участващите в програмата научни изследователи от ЕС.*

- (49) Гаранционният фонд на участниците, създаден по линия на „Хоризонт 2020“ и управляван от Комисията, се оказва важен предпазен механизъм, който ограничава рисковете, свързани с дължимите и невъзстановени суми от неизпълнили задълженията си участници. Поради това този фонд, преименуван на **Взаимозастрахователен механизъм (наричан по-долу за краткост „Механизъмът“)**, следва да продължи дейността си и да я разшири, така че да обхване други органи за финансиране, и по-специално инициативи по член 185 от ДФЕС. Механизъмът следва да е отворен за бенефициери на всяка друга пряко управлявана програма на Съюза.
- (50) Необходимо е да се определят правила за използване и разпространение на резултатите, за да се гарантира, че бенефициерите защитават, използват и разпространяват резултатите и осигуряват достъп до тях по подходящ начин. По-голямо внимание следва да се обърне на използването на резултатите, **като Комисията следва да идентифицира и спомогне за максимално увеличаване на възможностите за бенефициерите да използват резултатите, и** по-специално в Съюза. **Използването следва да бъде в съответствие с принципите на тази програма, включително насърчаването на иновациите в Съюза и укрепване на европейското научноизследователско пространство.**

- (51) Необходимо е да се запазят ключовите елементи на системата за оценка и подбор на предложения, която се използва при програмата „Хоризонт 2020“, както и нейната насоченост към високи постижения **и критериите „въздействие“ и „качество и ефективност на изпълнението“**. Подборът на предложенията следва да продължи да се извършва въз основа на оценка, изготвена от независими експерти **от възможно най-голям брой държави членки. Комисията следва да организира анонимно оценяване, когато това е целесъобразно, и да анализира резултатите, за да се избегне пристрастност при подбора.** Когато това е целесъобразно, **независимите експерти** следва да **вземат** предвид необходимостта от осигуряване на цялостна съгласуваност на портфейла от проекти.
- (52) Необходимо е да се прилага **систематично** взаимно използване на одити и оценки **за всички части на програмата** с други програми на Съюза **в съответствие с член 127 от Финансовия регламент**, за да се намали административната тежест за бенефициерите на средства от Съюза. Взаимното използване на одити и оценки следва да се уреди изрично, като се вземат предвид и други елементи, целящи постигане на увереност, като одити на системите и процесите.
- (53) Като стимул за търсенето на отговор на специфичните предизвикателства в **областите** на научните изследвания и иновациите следва да се използват награди, включително — когато е целесъобразно — общи или съвместни награди, организирани от Комисията или органа за финансиране заедно с други органи на Съюза, трети държави, международни организации или правни субекти с нестопанска цел. **По-специално, следва да се присъждат награди на проекти, привличащи учени към държавите, обхванати от разширяването на участието, както и на успешни проекти, за да се увеличи тяхната видимост и да се даде възможност за засилване на популяризирането на действията, финансирани от Съюза.**

(54) Видовете финансиране и методите за изпълнение по настоящия регламент следва да се избират в зависимост от възможностите им за осъществяване на специфичните цели на действията и за постигане на резултати, като се вземат предвид по-специално разходите за проверките, административната тежест и очакваният риск от неспазване. ■ Това следва да включва разглеждане на възможността за използване на еднократни суми, единни ставки и скали за единични разходи,

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

ДЯЛ I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Предмет

1. С настоящия регламент се създава Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ („програмата“) и се определят правилата за участие и разпространение на резултатите в непреки действия по програмата, **и се определя рамката, уреждаща подпомагането от Съюза на научноизследователски и иновационни дейности.**
2. С него се определят целите на програмата, бюджетът за периода 2021—2027 г., формите на финансиране от Съюза и правилата за предоставяне на такова финансиране.
3. Програмата се изпълнява посредством:
 - а) специфичната програма, създадена с Решение .../.../ЕС 25¹ ;
 - aa) финансов принос за ЕИТ, създаден с Регламент (ЕО) № 294/2008;**
 - б) специфичната програма за научни изследвания в областта на отбраната, създадена с Регламент .../.../ЕС **на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Европейския фонд за отбрана.**
4. Освен ако изрично е упоменато друго, понятията „Хоризонт Европа“, „програмата“ и „специфична програма“, използвани в настоящия регламент, се отнасят за въпроси, които имат отношение само към специфичната програма, посочена в параграф 3, буква а).

1

ЕИТ изпълнява програмата в съответствие със стратегическите си цели за периода 2021—2027 г., определени в стратегическата иновационна програма на ЕИТ, като взема предвид стратегическото планиране.

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

- (1) „научноизследователски инфраструктури“ означава структури, които осигуряват ресурси и услуги за научноизследователските общности за осъществяване на научни изследвания и за стимулиране на иновациите в съответните области. Това определение включва съответните човешки ресурси, значително оборудване или набори от инструменти; свързани със знанието структури, като колекции, архиви или инфраструктури за научни данни; компютърни системи, комуникационни мрежи и всяка друга инфраструктура, която е уникална по естеството си, отворена е за външни потребители и е от основно значение за постигане на високи постижения в научните изследвания и иновациите. Когато е целесъобразно, могат да се използват и за други цели освен за научни изследвания, например с образователна цел или за обществени услуги, и могат да са „еднообектни“, „виртуални“ или „разпределени“;
- (2) „стратегия за интелигентна специализация“ означава стратегия за интелигентна специализация, която отговаря на определението в Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета¹ и изпълнява благоприятстващите условия, определени в Регламент (ЕС) XX [Регламент за общите разпоредби];
- (3) „европейско партньорство“ означава инициатива, при която Съюзът, *след подготовка чрез участие на ранен етап на държавите членки и/или асоциираните държави*, заедно с партньори от частния и/или публичния сектор (като например представители на промишлеността, *университети*,

¹ *Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.*

научноизследователски организации, органи със задължение за обществена услуга на местно, регионално, национално или международно равнище или организации на гражданското общество, включително фондации **и неправителствени организации**) се ангажират да подпомагат съвместно разработването и изпълнението на програма за научноизследователски и иновационни дейности, в това число свързани с възприемането от пазара, нормативната уредба и политиката;

- (4) „свободен достъп“ означава практика на безплатно предоставяне на крайния потребител на онлайн достъп до крайните продукти от научните изследвания, **■** финансирани по програмата, **в съответствие с член 10 и член 35, параграф 3 от настоящия регламент**;
- (4a) „отворена наука“ означава **подход към научния процес въз основа на отворени съвместни дейности, инструменти и разпространение на знания, включително елементите от член 10**;
- (5) „мисия“ означава портфейл от действия **в областта на научните изследвания и иновациите, основаващи се на високи постижения и водени от съображения за въздействие, в различни дисциплини и сектори**, който е предназначен:
- за постигането **■** в определен срок **на измерима цел, която** не би могла да се постигне чрез отделни действия;
 - **да оказва въздействие върху обществото и процеса на създаване на политиките посредством науката и технологиите, както и**
 - **да бъде от интерес за значителна част от европейското население и за широк кръг европейски граждани**;
- (6) „поръчка за продукти в предпазарен стадий“ означава поръчка за научноизследователски и развойни услуги, която включва разпределяне на рисковете и ползите съобразно пазарните условия, както и за поетапни конкурентни разработки, при които възлаганите научноизследователски и развойни услуги са ясно отделени от пускането на крайни продукти в търговски количества;
- (7) „обществена поръчка за новаторски решения“ означава поръчка, при която възлагащите органи се явяват пилотен клиент за новаторски стоки или услуги, които

все още не са широко достъпни на търговска основа и могат да включват изпитване за съответствие;

- (8) „права на достъп“ означава права за ползване на резултати или предходни знания **при реда и условията, определени в съответствие с настоящия регламент**;
- (9) „предходни знания“ означава всички данни, ноу-хау или информация — независимо от тяхната форма или характер (материални или нематериални), включително всички права, като права върху интелектуална собственост — които са: i) притежавани от бенефициерите преди присъединяването им към действието; ii) посочени от бенефициерите **чрез писмено съгласие** като необходими за изпълнение на действието или за използване на резултатите от него;
- (10) „разпространение на резултатите“ означава публично оповестяване на резултатите чрез подходящи средства (различни от тези, които произтичат от защитата или използването на резултатите), включително чрез научни публикации на всякакъв носител;
- (11) „използване на резултатите“ означава употреба на резултатите при по-нататъшни научноизследователски и иновационни дейности, различни от обхванатите от съответното действие, **включително, *inter alia*, търговска реализация, като например** разработване, създаване, производство и предлагане на пазара на продукт или процес, ■ създаване и предоставяне на услуга, или при дейности по стандартизация;
- (12) „справедливи и разумни условия“ означава подходящи условия, включително възможни финансови условия или условия на безвъзмезден достъп, като се отчитат специфичните обстоятелства на искането за достъп, например действителната или потенциалната стойност на резултатите или на предходните знания, до които се иска достъп, и/или обхватът, продължителността или други характеристики на предвиденото използване;
- (13) „орган за финансиране“ означава орган или организация, различен(различна) от Комисията, съгласно посоченото в член 62, параграф 1, буква в) от Финансовия регламент, на който(която) Комисията е възложила задачи по изпълнението на бюджета по програмата;

- (14) „международна организация за европейски научни изследвания“ означава международна организация, мнозинството от членовете на която са държави членки или асоциирани държави и основната цел на която е да насърчава научното и технологичното сътрудничество в Европа;
- (15) „правен субект“ означава физическо лице или юридическо лице, учредено и признато в това си качество съгласно националното, съюзното или международното право, което има правосубектност и може, действайки от свое име, да упражнява права и да поема задължения или, в съответствие с член 197, параграф 2, буква в) от Финансовия регламент — субект, който няма правосубектност;
- (15a) „държави, обхванати от разширяването на участието“/„държави със слаби показатели в областта на научните изследвания и иновациите“ означава тези държави, в които трябва да бъдат установени правни субекти, за да бъдат допустими за координатори по направление „Разширяване на участието и разпространяване на високи постижения“ от частта „Разширяване на участието и укрепване на европейското научноизследователско пространство“ от „Хоризонт Европа“. От държавите–членки на ЕС, тези държави са България, Хърватия, Кипър, Чешката република, Естония, Гърция, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Португалия, Румъния, Словакия и Словения за цялата продължителност на програмата. За асоциираните държави, списъкът на отговарящите на условията държави ще се определя въз основа на показател и ще се публикува в работната програма. Въз основа на член 349 от ДФЕС правните субекти от най-отдалечените региони също ще могат в пълна степен да бъдат координатори по това направление.*
- (16) „правен субект с нестопанска цел“ означава правен субект, който по правната си форма е с нестопанска цел или е задължен по закон или по устав да не разпределя печалби на своите акционери или отделни членове;
- (16a) „МСП“ означава микро-, малко и средно предприятие, съгласно определението в Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията;*
- (17) „малко дружество със средна пазарна капитализация“ означава субект, който не е микро-, малко или средно предприятие (МСП) по смисъла на определението в Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията и има до 499 служители, като числеността на

персонала се изчислява в съответствие с дял I, членове 3, 4, 5 и 6 от приложението към посочената препоръка;

- (18) „резултати“ означава всички материални или нематериални резултати от действието, като например данни, ноу-хау или информация, независимо от тяхната форма или характер и от това дали може, или не може да бъдат защитени, както и всички свързани с тях права, включително правата върху интелектуална собственост;
- (18a) „крайни продукти от научните изследвания“ означава резултати, генерирани при действието, до които може да бъде предоставен достъп под формата на научни публикации, данни или други технически резултати и процеси като софтуер, алгоритми, протоколи и компютри от типа електронен ноутбук;**
- (19) „Печат за високи постижения“ означава сертифициран знак, който показва, че дадено предложение, представено по покана за предложения, е надхвърлило всички прагове **за оценка**, определени в работната програма, но не е могло да бъде финансирано, тъй като в работната програма няма наличен бюджет за тази покана, **но което може да получи подкрепа от други източници на финансиране от Съюза или на национално равнище;**
- (19a) „стратегически план за научни изследвания и иновации“ означава акт за изпълнение, в който се определя стратегия за реализация на съдържанието на работната програма, който обхваща максимален период от четири години, след провеждането на задължителен процес на широко консултиране с участието на множество заинтересовани страни. Той определя приоритетите, подходящи видове действия и форми на изпълнение, които да се използват.**
- (20) „работна програма“ означава документ, приет от Комисията за изпълнението на специфичната програма¹ в съответствие с член 12 от нея, или равностоеен по съдържание и структура документ, приет от орган за финансиране;
- (21) „възстановим аванс“ означава частта от смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или ЕСИ, която съответства на заем по дял X от Финансовия регламент, но се отпуска пряко от Съюза с нестопанска цел за покриване на разходи

¹ **ОВ ...**

за дейности, свързани с иновационно действие, и която бенефициерът възстановява на Съюза съгласно условията, предвидени в договора;

- (22) „договор“ означава споразумение, сключено между Комисията или органа за финансиране и правен субект, който изпълнява действие за иновации и пазарно внедряване и получава подпомагане чрез смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или ЕСИ;
- (23) „класифицирана информация“ означава класифицирана информация на ЕС съгласно определението в член 3 от Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 на Комисията, както и класифицирана информация на държавите членки, класифицирана информация на трети държави, с които Съюзът има споразумение за сигурност, и класифицирана информация на международна организация, с която Съюзът има споразумение за сигурност;
- (24) „операция за смесено финансиране“ означава действия, подпомагани от бюджета на ЕС, включително в рамките на механизми за смесено финансиране по член 2, параграф 6 от Финансовия регламент, при които се съчетават форми на неподлежащо на връщане подпомагане и/или финансови инструменти от бюджета на ЕС с форми на подлежащо на връщане подпомагане от финансови институции в областта на развитието или от други публични финансови институции, както и от търговски финансови институции и инвеститори.
- (25) „смесено финансиране по линия на програмата „Хоризонт Европа“ ■ “ означава финансово подпомагане **за програма за предоставяне на подпомагане** за действия за иновации и пазарно внедряване, което се състои от специфична комбинация от безвъзмездни средства или възстановим аванс и капиталова инвестиция **или всяка друга възстановима форма на подпомагане**;
- (25a) „смесено финансиране по линия на ЕСИ“ означава **пряко финансово подпомагане, предоставено по линия на ЕСИ за действие за иновации и пазарно внедряване, което се състои от комбинация от безвъзмездни средства или възстановим аванс и капиталова инвестиция или всяка друга възстановима форма на подпомагане;**“

- (25a) *„научноизследователско и иновационно действие“ означава действие, което включва преди всичко дейности за създаване на нови знания и/или проучване на осъществимостта на нова или подобрена технология, продукт, процес, услуга или решение. Това може да включва фундаментални и приложни научни изследвания, разработване и интегриране на технологии, изпитване, демонстрация и валидиране на прототипи от малък мащаб в лаборатория или в симулирана среда;*
- (25б) *„иновационно действие“ означава действие, което включва преди всичко дейности, пряко предназначени за изготвяне на планове и договорености или проекти за нови, променени или подобрени продукти, процеси или услуги, в това число евентуално изготвяне на прототипи, изпитвания, демонстрации, пилотни проекти, мащабно валидиране на продукти и въвеждане на пазара;*
- (25в) *„научни изследвания на ЕНС за разширяване на границите на познанието (включително доказването на концепцията на ЕНС)“ означава научноизследователски действия, които се водят от главен изследовател и чиито домакин са един или повече бенефициери само от ЕНС;*
- (25г) *„действие, свързано с обучение и мобилност“ означава действие, насочено към усъвършенстване на уменията, знанията и перспективите за професионално развитие на изследователите на базата на мобилност между отделните държави и, ако е целесъобразно, между сектори или дисциплини;*
- (25д) *„действие по съфинансиране на програма“ означава действие за осигуряване на многогодишно съфинансиране на програма от дейности, която е създадена и/или се изпълнява от субекти, които управляват и/или финансират програми за научни изследвания и иновации и са различни от органите за финансиране на Съюза. Такава програма от дейности може да подпомага осъществяване на контакти, координация, научни изследвания, иновации, пилотни действия, действия за иновации и пазарно внедряване, действия, свързани с обучение и мобилност, повишаване на осведомеността, комуникация, разпространение и използване на резултати, съответното финансово подпомагане, например под формата на безвъзмездни средства, награди, поръчки, както и смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или съчетание от всичко това.*

Действията по съфинансиране на програма могат да се изпълняват пряко от тези субекти или от трети страни от тяхно име;

- (25e) „действие за поръчки за продукти в предпазарен стадий“ означава действие, чиято основна цел е осъществяването на поръчки за продукти в предпазарен стадий, изпълнявани от бенефициери, които са възлагащи органи или възложители;*
- (25ж) „действие за обществени поръчки за новаторски решения“ означава действие, чиято основна цел е осъществяването на съвместни или координирани обществени поръчки за новаторски решения, изпълнявани от бенефициери, които са възлагащи органи или възложители;*
- (25з) „координационно и спомагателно действие“ означава действие, което допринася за целите на програмата, с изключение на научноизследователски и иновационни дейности, освен ако са предприети по линия на компонент „Разширяване на участието и разпространяване на високи постижения“ от частта „Разширяване на участието и укрепване на европейското научноизследователско пространство“; и координация „отдолу нагоре“ без съфинансиране на научноизследователските дейности от ЕС, която позволява сътрудничество между правни субекти от държавите членки и асоциираните държави с оглед на засилване на европейското научноизследователско пространство;*
- (25и) „насърчителна награда“ означава награда, чрез която се стимулират инвестициите в определена посока, като се определя цел преди извършването на работата;*
- (25й) „награда за признание“ означава награда, с която се възнаграждават минали постижения и изключителна работа след нейното изпълнение;*
- (25й) „действие за иновации и пазарно внедряване“ означава действие, което обхваща иновационно действие и други дейности, необходими за внедряването на иновация на пазара, включително разрастването на дружества, и предоставя смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ (комбинация от безвъзмездно финансиране и частно финансиране);*

- (25л) *„непреки действия“ означава научноизследователски и иновационни дейности, за които Съюзът осигурява финансова подкрепа и които се предприемат от участниците;*
- (25м) *„преки действия“ означава научноизследователски и иновационни дейности, предприемани от Комисията посредством нейния Съвместен изследователски център (JRC);*
- (27) *„поръчка“ означава поръчка съгласно определението в член 2, параграф 49 от Финансовия регламент;*
- (28) *„свързан с бенефициера субект“ означава всеки правен субект съгласно определението в член 187, параграф 1 от Финансовия регламент;*
- (30) *„иновационна екосистема“ означава екосистема, която обединява участниците или субектите на равнището на ЕС, чиято функционална цел е да създават условия за технологично развитие и за иновации. Това включва отношенията между материалните ресурси (като средства, оборудване и съоръжения), институционалните образувания (като висши училища и поддържащи услуги, организации за научни изследвания и технологии, дружества, инвеститорите в рисков капитал и финансови посредници) и националните, регионалните и местните образувания, които определят политиките и осигуряват финансирането;*

Член 3

Цели на програмата

1. Общата цел на програмата е да се постигне научно, **технологично**, икономическо и обществено въздействие на инвестициите на Съюза в научни изследвания и иновации, така че да се укрепи научната и технологичната база на Съюза, да се насърчи неговата конкурентоспособност **във всички държави членки**, включително конкурентоспособността на неговата промишленост, да се осъществят стратегическите приоритети на Съюза и да се допринесе **за реализирането на целите и политиките на ЕС**, да се допринесе за справянето с глобалните предизвикателства, включително целите за устойчиво развитие, **като се следват**

принципите на Програмата до 2030 г. и Парижкото споразумение, и да се укрепи европейското научноизследователско пространство. По този начин с програмата се постига максимална добавена стойност от Съюза, като се набляга върху цели и дейности, които не могат да бъдат осъществени ефективно, ако държавите членки действат сами, но са осъществими, ако те си сътрудничат.

2. Програмата има следните специфични цели:

- а) да се **развиват, насърчават и придвижват напред** високите постижения, да се подпомогне създаването и разпространението на висококачествени нови **фундаментални и приложни** познания, умения, технологии и решения, **обучение и мобилност на научните изследователи, да се привлекат таланти на всички равнища и да се допринесе за цялостното ангажиране на талантите на Съюза в подпомаганите по линия на програмата дейности;**
- б) да се **генерират знания**, да се засили въздействието на научните изследвания и иновациите в разработването, подкрепата и прилагането на политиките на Съюза и да се спомогне за **достъпа до и** възприемането на новаторски решения в **европейската** промишленост, **особено в МСП**, и обществото, чрез които да се атакуват глобалните предизвикателства, **включително изменението на климата и целите за устойчиво развитие;**
- в) да се насърчат всички форми на иновации, **да се улеснят технологичното развитие, демонстрации и знания и трансферът на технологии,** да се **ускорят внедряването и използването** на новаторски решения;
- г) да се оптимизира осъществяването на програмата за **укрепване и повишаване** на въздействието и **привлекателността** на европейското научноизследователско пространство, **да се стимулира участието на основата на високи постижения от всички държави членки, включително на държави със слаби показатели в областта на научните изследвания и иновациите, в „Хоризонт Европа“, както и да се улеснят връзките на сътрудничество в областта на европейските научни изследвания и иновациите.**

Член 4

Структура на програмата

1. Програмата се състои от следните части, които допринасят за общите и специфичните цели, определени в член 3:
 - (1) стълб I **„Високи постижения в научната област“** със следните компоненти:
 - а) Европейски научноизследователски съвет (ЕНС);
 - б) действия „Мария Склодовска-Кюри“ (МСК);
 - в) научноизследователски инфраструктури;
 - (2) стълб II **„Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“** със следните компоненти, **като се има предвид, че социалните и хуманитарните науки играят важна роля във всички клъстери**:
 - а) клъстер „Здравеопазване“;
 - б) клъстер **„Култура, творчество и приобщаващо общество“**;
 - ба) **клъстер „Гражданска сигурност за обществото“**;
 - в) клъстер „Цифрова сфера, промишленост и космическо пространство“;
 - г) клъстер „Климат, енергия и мобилност“;
 - е) клъстер „Храни, **биоикономика**, природни ресурси, **селско стопанство** и **околна среда**“;
 - ж) преки действия на Съвместния изследователски център (JRC) извън ядрената област;
 - (3) стълб III **„Иновативна Европа“** със следните компоненти:
 - а) Европейски съвет по иновациите (ЕСИ);
 - б) европейски иновационни екосистеми;

в) Европейски институт за иновации и технологии (ЕИТ), *създаден с Регламент (ЕО) № 294/2008.*

(4) част „*Разширяване на участието и* укрепване на европейското научноизследователско пространство“ ■ със следните компоненти:

а) „*Разширяване на участието и разпространяване* на високи постижения“;

б) „Реформиране и засилване на европейската система за научни изследвания и иновации“.

2. Общите рамки на дейностите са описани в приложение I.

Член 5¹

Научни изследвания **и разработки** в областта на отбраната

1. Дейностите, които ще се извършват по специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква б), и които са определени в Регламент... за създаване на Европейския фонд за отбрана, са насочени изключително **към научни изследвания и развойна дейност в областта на отбраната, със следните цели и общи рамки на дейностите:**
 - **дейности, насочени към стимулиране на конкурентоспособността, ефективността и способностите за иновации на европейската отбранителна, технологична и индустриална база.**
2. ▮ Настоящият регламент не се прилага за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква б), с изключение на настоящия член, член 1 ▮ и член 9, параграф 1.

Член 6²

Стратегическо планиране и изпълнение и форми на финансиране от ЕС

1. Програмата се изпълнява при пряко управление в съответствие с Финансовия регламент или при непряко управление с органите за финансиране, определени в член 62, параграф 1, буква в) от Финансовия регламент.

¹ **Очаква се публикуването в серия С на ОВ на следното заявление на Комисията, след като бъде приет окончателният текст на настоящия регламент:**
„Комисията взема под внимание компромиса, постигнат от съзаконодателите по отношение на формулировката на член 5. Според Комисията специфичната програма за научните изследвания в областта на отбраната, посочена в член 1, параграф 3, буква б), се ограничава само до научноизследователските дейности в рамките на бъдещия Европейски фонд за отбрана, докато развойните действия се разглеждат извън обхвата на настоящия регламент.“

² **Очаква се в серия С на ОВ да бъде публикувано заявление на Комисията, след като бъде приет окончателният текст на Регламента, в смисъл на: „При поискване Комисията възнамерява да разменя мнения с водещата комисия в Европейския парламент относно: i) списъка на потенциалните партньорства въз основа на членове 185 и 187 от ДФЕС, които ще бъдат обхванати от (първоначални) оценки на въздействието; ii) списъка на примерни мисии, определени от комитетите за мисиите; iii) резултатите от стратегическия план преди официалното му приемане, и iv) ще представя и споделя документи, свързани с работните програми.“**

2. Програмата може да предоставя финансиране за непреки действия чрез всяка една от формите, предвидени във Финансовия регламент, по-специално безвъзмездни средства, **които са основната форма на подкрепа по линия на програмата**. Тя може да предоставя също така финансиране **под формата на награди, поръчки и финансови инструменти** в рамките на операции за смесено финансиране, **а също и подкрепа във вид на капиталови инструменти по линия на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ**.
3. Определените в настоящия регламент правила за участие и разпространение на резултатите се прилагат за непреки действия.
4. Основните видове действия, които може да се използват по програмата, са изброени и описани в **член 2**. Формите на финансиране, **посочени в параграф 2**, трябва да се използват гъвкаво за всички цели на програмата, като тяхната употреба се определя въз основа на потребностите и особеностите на конкретните цели.
5. Програмата подпомага и преки действия, предприети от Съвместния изследователски център. Когато тези действия допринасят за инициативи по член 185 или член 187 отДФЕС, този принос не се счита за част от финансовия принос, отпуснат за тези инициативи.
6. Изпълнението на специфичната програма **и на ОЗИ на ЕИТ се подкрепя от** прозрачно и стратегическо **■** планиране на научноизследователските и иновационните дейности, **посочени в специфичната програма**, по-специално при стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на **европейската** промишленост“, **■** и **обхваща също така относими дейности по други стълбове и частта „Разширяване на участието и укрепване на европейското научноизследователско пространство“**.

Комисията гарантира участието на по-ранен етап на държавите членки и широк обмен на мнения с Европейския парламент, допълнени от консултиране със заинтересованите страни и обществеността като цяло.

Стратегическото планиране осигурява съответствие с други относими програми на Съюза и съгласуваност с приоритетите и ангажиментите на ЕС и увеличава допълването и полезните взаимодействия с националните и

регионалните програми за финансиране и приоритети, като по този начин се укрепва ЕНП. В приложение Va се определят области за евентуални мисии и области за евентуални институционализирани европейски партньорства.

- ба.** *Когато е целесъобразно, за да се даде възможност за по-бърз достъп до средства за малки съвместни консорциуми, може да се предложи процедура „Бърз път към научни изследвания и иновации (FTRI)“ в рамките на някои от поканите за представяне на предложения, посветени на подбора на научноизследователски и/или иновационни действия в рамките на частите относно глобалните предизвикателства и европейската конкурентоспособност на промишлеността, както и относно инструмента „Изследвач“ на Европейския съвет по иновациите от Рамковата програма.*

Поканите по процедурата FTRI имат следните кумулативни характеристики:

- покани за представяне на предложения от типа „отдолу нагоре“*
- по-кратък срок за отпускане на безвъзмездни средства, който не надвишава 6 месеца;*
- подкрепа, предоставяна само на малки консорциуми за сътрудничество, съставени от не повече от 6 различни и независими отговарящи на изискванията правни субекти;*
- максимална финансова подкрепа за консорциум, която не надвишава 2,5 милиона евро.*

Работната програма определя поканите за представяне на предложения, като използва процедурата FTRI.

- 7.** Дейностите по линия на „Хоризонт Европа“ се изпълняват **■** чрез *отворени, конкурсни* покани за предложения, *включително в рамките на мисиите и на европейските партньорства, освен дейностите, посочени в член 39 „Награди“.*

Член ба

Принципи на програмата

1. *Научноизследователските и иновационните дейности, изпълнявани по линия на специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква а), и по линия на ЕИТ, са изключително насочени към граждански приложения. Не се разрешава прехвърляне на бюджетни средства между сумата, определена за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква а), и за ЕИТ, и сумата, определена за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква б), като се избягва ненужно дублиране при двете програми.*
2. *„Хоризонт Европа“ трябва да осигури мултидисциплинарен подход и да предвиди, по целесъобразност, интегрирането на социалните и хуманитарните науки във всички клъстери и дейности, развивани по програмата, включително конкретни покани по теми, свързани със социалните и хуманитарните науки.*
3. *Частите от програмата, изпълнявани в условия на сътрудничество, осигуряват баланс между по-ниските и по-високите равнища на технологична готовност (TRL), като по този начин обхващат цялата верига на стойността.*
- 3а. *Програмата гарантира ефективното насърчаване и интегриране на сътрудничеството с трети държави и международни организации и инициативи въз основа на взаимните ползи, интересите на ЕС, международните ангажименти и, когато е целесъобразно, реципрочността.*
4. *Програмата подпомага държави, обхванати от разширяването на участието, да увеличат участието в „Хоризонт Европа“ и да насърчават широкото географско покритие в съвместни проекти, включително чрез разпространяване на високи постижения, стимулиране на нови връзки за сътрудничество, стимулиране на движението на мозъци, както и чрез прилагането на член 20, параграф 3 и член 45, параграф 4. Тези усилия се съпровождат от пропорционални мерки от страна на държавите членки, включително относно определянето на привлекателно възнаграждение за научните изследователи, с подкрепата на европейски, национални и регионални средства. Особено внимание се обръща на географския баланс – в зависимост от ситуацията в областта на съответните научни изследвания и иновации – в комисиите за*

оценка и в органи като съвети и експертни групи, без да се нарушава критерият за високи постижения.

5. *Програмата гарантира ефективното насърчаване на равните възможности за всички, както и прилагането на интегрирането на принципа на равенство между половете и на свързаните с половете аспекти в съдържанието на научните изследвания и иновациите и се стреми към справяне с причините за дисбаланса в съотношението между половете. Особено внимание се обръща на осигуряването на баланс между половете, доколкото е възможно, в комисиите за оценка и в другите съответни консултативни органи като съвети и експертни групи.*
- 5а. *Програмата „Хоризонт Европа“ се изпълнява в полезно взаимодействие с други програми за финансиране от Съюза, като същевременно се търси максимално административно опростяване. Неизчерпателен списък на полезните взаимодействия с други програми за финансиране от Съюза се съдържа в приложение IV.*
- 5б. *Програмата допринася за увеличаване на публичните и частните инвестиции в научните изследвания и иновациите в държавите членки, като по този начин спомага за постигането на общ размер на инвестициите от най-малко 3% от brutния вътрешен продукт (БВП) на Съюза в научноизследователска и развойна дейност.*
6. *При изпълнението на програмата Комисията има за цел непрекъснато административно опростяване и намаляване на тежестта за кандидатите и бенефициерите.*
7. *Като част от общата цел на Съюза за интегриране на действия в областта на климата в секторните политики на ЕС и фондовете на ЕС, действията по програмата допринасят за поне 35% от разходите за постигане на цели, свързани с климата, когато това е целесъобразно. Интегрирането на свързаните с климата въпроси се осъществява по подходящ начин в научноизследователското и иновационното съдържание.*

8. *Програмата насърчава съвместното създаване и съвместното проектиране чрез ангажиране на гражданите и гражданското общество.*
9. *Програмата гарантира прозрачност и отчетност на публичното финансиране на проекти в областта на научните изследвания и иновациите, като по този начин защитава обществения интерес.*
10. *Комисията или съответният орган за финансиране гарантират, че достатъчно насоки и информация са на разположение на всички потенциални участници към момента на публикуване на поканата за представяне на предложения, по-специално приложимият модел на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.*

Член 7

Мисии

1. Мисиите се програмират в рамките на стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“, но за тях може да допринасят и действия, които се извършват в рамките на други части на програмата, *както и допълващи действия, извършени по линия на други програми за финансиране от Съюза. Мисиите позволяват конкуриращи се решения, водещи до общоевропейска добавена стойност и въздействие.*
2. Мисиите се *определят и* изпълняват в съответствие с *Регламента и* специфичната програма, *като се гарантира активното участие на държавите членки на ранен етап и широк обмен на мнения с Европейския парламент. Мисиите, техните цели, бюджет, конкретни цели, обхват, показатели и етапни цели се определят в стратегическите планове за научни изследвания и иновации или в работните програми по целесъобразност.* Оценката на *предложенията по линия на мисиите* се извършва в съответствие с член 26.
 - 2а. *През първите три години на програмата най-много 10% от годишния бюджет на стълб II се планира по специални покани за изпълнение на мисиите. За останалата част от програмата, и само след положителна оценка на процеса на подбор и управление на мисиите, този процент може да бъде увеличен.*

Комисията съобщава общия бюджетен дял на всяка работна програма, който е предвиден за мисии.

3. Мисиите трябва:

- а) **да използват ЦУР като източници за тяхното планиране и изпълнение, да имат ясно научноизследователско и иновационно съдържание, добавена стойност от ЕС и да допринасят за осъществяването на приоритетите на Съюза и ангажиментите и целите на програма „Хоризонт Европа“, посочени в член 3;**
- аа) **да обхващат области от общо европейско значение, да бъдат приобщаващи, да насърчават широкото участие и активното участие на различни видове заинтересовани страни от публичния и частния сектор, включително гражданите и крайните потребители, и да осигуряват резултати в областта на научните изследвания и иновациите, от които могат да се възползват всички държави членки;**
- б) **да са амбициозни и вдъхновяващи, следователно да имат широка, научна, технологична, обществена, икономическа, свързана с околната среда или политиката значимост и въздействие;**
- в) **да определят ясна посока и цели и да са целенасочени, измерими, обвързани със срокове и да имат ясна бюджетна рамка;**
- г) **да се подбират по прозрачен начин и да са съсредоточени върху амбициозни, основани на високи постижения и водени от съображения за въздействие, но реалистични цели и научноизследователски, развойни и иновационни дейности;**
- га) **да разполагат с необходимия обхват, мащаб и мобилизиране на ресурсите и ливъридж на допълнителни публични и частни средства, необходими за постигане на целите на мисията;**
- д) **да стимулират дейност в различни дисциплини (включително социалните и хуманитарните науки) и да обхващат дейности от широка гама равнища**

на технологична готовност, включително ниски равнища на технологична готовност;

- е) да са отворени за различни **подходи и** решения по възходящ подход, **като отчитат потребностите на хората и обществото и ползите за тях и като отчитат значението на различните видове принос за постигането на тези мисии.***
- ea) да се възползват от полезни взаимодействия по прозрачен начин с други програми на Съюза, както и с национални и, по целесъобразност, регионални иновационни екосистеми.*

4. Комисията наблюдава и оценява всяка мисия в съответствие с членове 45 и 47 и приложение V към настоящия регламент, включително напредъка към постигането на краткосрочните, средносрочните и дългосрочните цели, като обхваща изпълнението, мониторинга и поетапното приключване на мисиите. Оценката на първите мисии, изпълнявани по линия на „Хоризонт Европа“, се извършва най-късно през 2023 г., както и преди да бъде взето решение за предприемането на нови мисии или за продължаването, прекратяването или пренасочването на текущите мисии. Резултатите от тази оценка се оповестяват публично и включват, но не се ограничават до анализ на техния процес на подбор и на тяхното управление, бюджет, насоченост и постигнат към момента напредък.

Член 7а

Европейски съвет по иновациите

1. Комисията създава Европейски съвет по иновациите („ЕСИ“) като централно управлявано единно звено за контакт, за осъществяване на действията по стълб III „Иновативна Европа“, които се отнасят до ЕСИ. ЕСИ се съсредоточава основно върху водещите до пробив и революционни иновации, като насочва вниманието си по-специално към иновациите, създаващи пазари, като същевременно подкрепя всички видове иновации, включително поетапните. ЕСИ функционира в съответствие със следните принципи: ясна добавена стойност от ЕС, самостоятелност, способност за поемане на риск, ефикасност, ефективност, прозрачност и отчетност.

2. *ЕСИ е отворен към всички видове новатори — от частни лица до университети, научноизследователски организации и предприятия (МСП, включващи стартиращи предприятия и в изключителни случаи — малки предприятия със средна пазарна капитализация) и от отделни бенефициери до мултидисциплинарни консорциуми. Най-малко 70% от бюджета на ЕСИ е предназначен за МСП, включително новосъздадени предприятия.*
3. *Управителният съвет и управленските функции на ЕСИ са определени в Решение (ЕС) ... [Специфична програма] и приложенията към него.*

Член 8

Европейски партньорства

1. Части от „Хоризонт Европа“ може да се изпълняват посредством европейски партньорства. Участието на Съюза в европейски партньорства може да се осъществява в която и да е от следните форми:
 - а) участие в партньорства, създадени въз основа на меморандуми за разбирателство и/или договорни споразумения между Комисията и партньорите, посочени в член 2, точка 3, в които се определят целите на партньорството, съответните ангажименти **на всички участващи страни** за финансови вноски и/или вноски в натура на партньорите, ключовите показатели за качество на изпълнението и за въздействие, крайните продукти от научните изследвания, които трябва да бъдат получени, както и редът **и условията за докладване**. Те включват определянето на допълнителни научноизследователски и иновационни дейности, които се изпълняват от партньорите и от програмата (съвместно програмирани европейски партньорства);
 - б) участие и финансов принос в програма за научноизследователски и иновационни дейности, **в която се определят целите, ключовите показатели за качество на изпълнението и за въздействие, както и крайните продукти от научните изследвания, които трябва да бъдат получени**, въз основа на ангажимент на партньорите за финансови вноски **и/или** вноски в натура и интегриране на съответните им дейности посредством

действие по съфинансиране на програмата (съвместно финансирани европейски партньорства);

- в) участие в научноизследователски и иновационни програми и финансов принос за тях от страна на няколко държави членки съгласно член 185 от ДФЕС, или от структури, създадени по силата на член 187 от ДФЕС, като напр. смесени предприятия, или от общностите на знанието и иновациите в съответствие с Регламента за ЕИТ (институционализирани европейски партньорства). **Такива партньорства се създават само когато други части на програма „Хоризонт Европа“, включително други форми на европейски партньорства, не биха постигнали целите или не биха донесли необходимото очаквано въздействие, както и при условие че са обосновани от дългосрочна перспектива и висока степен на интеграция. Партньорствата в съответствие с член 185 от ДФЕС или съгласно член 187 от ДФЕС прилагат централно управление на всички финансови вноски, освен в надлежно обосновани случаи. В случай на централно финансово управление вноските на ниво проект от една участваща държава ще бъдат правени въз основа на финансирането, поискано по предложения от субекти, установени в тази участваща държава, освен ако е договорено друго между всички засегнати участващи държави.**

В правилата за тези партньорства се посочват наред с останалото целите, ключовите показатели за качество на изпълнението и за въздействие, както и крайните продукти от научните изследвания, които трябва да бъдат получени, а също и съответните ангажименти на партньорите за финансови вноски и вноски в натура.

2. Европейските партньорства:

- а) се създават **с цел търсене на решение на европейски или световни предизвикателства само** в случаите, когато чрез тях целите на „Хоризонт Европа“ ще бъдат постигнати по по-ефективен начин, отколкото от Съюза самостоятелно **и в сравнение с други форми на подкрепа на Рамковата програма. Тези части разполагат с подходящ дял от бюджета на „Хоризонт Европа“. По-голямата част от бюджета по стълб II се отпуска за действия извън рамките на европейски партньорства;**

- б) се придържат към принципите на добавена стойност за Съюза, прозрачност, откритост, въздействие **в рамките на Европа и за Европа, силен** ефект на ливъридж **в достатъчен мащаб**, дългосрочни **ангажименти** на всички участващи страни, гъвкавост **в изпълнението**, съгласуваност, координация и взаимно допълване с инициативи на Съюза, местни, регионални, национални и, **по целесъобразност**, международни инициативи **или други партньорства и мисии**;
- в) **имат ясен подход, съобразен с жизнения цикъл**, ограничени са във времето и включват условия за постепенно прекратяване на финансирането по програмата.

2а. Европейски партньорства в съответствие с член 8, параграф 1, букви а) и б) от настоящия регламент се определят в стратегическите планове за научни изследвания и иновации, преди да бъдат приложени в работните програми.

Разпоредбите и критериите за техния подбор, изпълнение, мониторинг, оценка и постепенно прекратяване се съдържат в приложение III.

Член 8а

Преглед на областите на мисии и партньорства

Не по-късно от 2023 г. Комисията извършва преглед на приложение Va като част от общото наблюдение на изпълнението на програмата, в това число мисиите и институционализираните европейски партньорства въз основа на членове 185 или 187 от ДФЕС от ДФЕС, и представя основните констатации от него в доклад до Съвета и до Европейския парламент.

Член 9

Бюджет

1. Финансовият пакет за изпълнението на рамковата програма за периода 2021—2027 г. е **120 000 000 000 EUR по цени за 2018 г.** за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква а), и в допълнение — сумата за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква б), както е посочено в Регламент за създаване на Европейския фонд за отбрана.

2. Индикативното разпределение на сумата, посочена в първата половина на изречението в параграф 1, е:

а) **27,42%** за стълб I „Отворена наука **и високи научни постижения**“ за периода 2021—2027 г., от които:

(1) **17,64%** за Европейския научноизследователски съвет;

(2) **7,23%** за действията „Мария Склодовска-Кюри“;

(3) **2,55%** за научноизследователски инфраструктури;

б) **55,48%** за стълб II „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на **европейската промишленост**“ за периода 2021—2027 г., от които:

(1) **8,16%** за клъстер „Здравеопазване“;

(2) **2,50%** за клъстер „Приобщаващо и **творческо** общество“;

(2а) **2,00%** за клъстер „**Сигурни общества**“;

(3) **15,94%** за клъстер „Цифрова сфера, промишленост **и космическо пространство**“;

(4) **15,84%** за клъстер „Климат, енергия и мобилност“;

(5) **9,00%** за клъстер „Храни, природни ресурси **и селско стопанство**“;

(6) **2,04%** за преки действия на Съвместния изследователски център (JRC) извън ядрената област;

в) **12,71%** за стълб III „**Иновативна Европа**“ за периода 2021—2027 г., от които:

(1) **8,71%** за Европейския съвет по иновациите (**ЕСИ**), включително до **0,53%** за европейски иновационни екосистеми;

(2) **4%** за Европейския институт за иновации и технологии (EIT);

г) **4,39%** за частта „Укрепване на европейското научноизследователско пространство“ **със следните компоненти:**

(1) **4,00% за „Разпространение на високи постижения и разширяване на участието в рамките на Съюза“;**

(2) **0,39% за „Реформиране и засилване на европейската система за научни изследвания и иновации“.**

3. С оглед да се реагира на непредвидени ситуации или на нови тенденции и нужди, Комисията може, в рамките на годишната бюджетна процедура, да се отклони от сумите, посочени в параграф 2, с максимум **10%, включително разпределението на вноските от асоциираните държави.**

3в. **45% от бюджета на клъстера „Приобщаващи и творчески общества“ подкрепят научни изследвания в секторите на културата и творчеството, включително културното наследство на Съюза, което включва 300 милиона евро, заделени за създаването на „Европейски облак за културно наследство“, както е предвидено в приложение I към специалната програма, след оценка на въздействието, която ще бъде представена на Европейския парламент.**

3г. **Стремежът е да бъдат заделени най-малко 1 милиард евро за квантови изследвания в рамките на клъстер „Цифрова сфера, промишленост и космическо пространство“ по стълб II.**

4. Сумата по параграф 1 за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 3, буква а), и за ЕИТ може да бъде използвана и за покриване на разходи за подготвителни, мониторингови, контролни, одитни дейности, дейности за оценка и други дейности и разходи, необходими за управление и изпълнение на програмата, включително всички административни разходи, както и за оценка на постигането на нейните цели. **Административните разходи, които са свързани с непреки действия, не надвишават 5% от общата сума за програмата.** От нея освен това може да се покриват разходи във връзка с проучвания, срещи на експерти, информационни и комуникационни дейности, доколкото те са свързани с целите на програмата, както и разходи, свързани с информационнотехнологични мрежи, насочени към обработката и обмена на информация, в т.ч. институционални информационнотехнологични инструменти и друга техническа и административна помощ, необходими във връзка с управлението на програмата.

5. При необходимост в бюджета за периода след 2027 г. може да се впишат бюджетни кредити за покриване на предвидените в параграф 4 разходи, така че да бъде възможно управлението на действията, които не са приключили към 31 декември 2027 г.
6. Бюджетните задължения за действия, които надхвърлят една финансова година, могат да се разпределят за няколко години под формата на годишни траншове.
7. Без да се засяга Финансовият регламент, разходите за действия, произтичащи от проекти, които са включени в първата работна програма, могат да бъдат допустими от 1 януари 2021 г.

Член 10

Отворена наука

1. ***Програмата насърчава отворената наука като подход към научния процес, основан на сътрудничество и разпространение на знания, по-специално в съответствие със следните елементи:***

- свободен достъп до научни публикации, които произтичат от финансирани по програмата научни изследвания;
- свободен достъп до научноизследователски данни, включително до тези, които са в основата на научни публикации.

Тези елементи се осигуряват в съответствие с член 3 от настоящия регламент.

Свободният достъп също така отговаря на принципа „свободен в максималната възможна степен, ограничен само толкова, колкото е необходимо“;

- 1а. ***Принципът на реципрочност в отворената наука се утвърждава и насърчава във всички споразумения за асоцииране и сътрудничество с трети държави, включително споразумения, подписани от финансиращите органи, на които се възлага непряко управление на програмата.***

2. Научноизследователските данни трябва да се управляват отговорно в съответствие с принципите FAIR (Findability, Accessibility, Interoperability, Reusability), т.е. данните да са лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и многократно използвани. **Следва да се обръща внимание на дългосрочното запазване на данните.**
3. Трябва да се **утвърждават и насърчават други** практики на отворената наука, **включително в полза на МСП.**

Член 11

Допълнително, комбинирано **и кумулативно** финансиране

1. **Програмата „Хоризонт Европа“ се изпълнява в полезно взаимодействие с други програми за финансиране от Съюза, като същевременно се търси максимално административно опростяване. Неизчерпателен списък на полезните взаимодействия с други програми за финансиране от Съюза се съдържа в приложение IV. За съфинансирани дейности в областта на НИРДИ се прилага единен набор от правила по „Хоризонт Европа“.**
2. **„Печатът за високи постижения“ се присъжда за всички части на програмата.** Действията, които са получили сертификата „Печат за високи постижения“ или които отговарят на следните кумулативни сравнителни условия:
 - а) били са подложени на оценка в рамките на покана за предложения по линия на програмата;
 - б) отговарят на минималните изисквания за качество по посочената покана за предложения;
 - в) не може да бъдат финансирани в рамките на посочената покана за предложения поради бюджетни ограничения,може да получават подпомагане **от национални или регионални фондове, включително** Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Европейския социален фонд+ или Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони в съответствие с член [67], параграф 5 от Регламент (ЕС) XX [Регламент за общите разпоредби] и член [8] от Регламент (ЕС) XX [Финансиране,

управление и мониторинг на общата селскостопанска политика], *без да е*
необходимо допълнително кандидатстване и оценяване и при условие че тези
действия са в съответствие с целите на съответната програма. *С изключение на*
правилата за държавна помощ се прилагат правилата на фонда, който предоставя
подпомагането.

2а. *В съответствие с член 21 от Регламент (ЕС)XX [... Регламент за общите разпоредби] управляващият орган на доброволна основа може да поиска прехвърляне на част от неговите финансови средства на „Хоризонт Европа“. Прехвърлените средства се изпълняват в съответствие с правилата на „Хоризонт Европа“. Освен това Комисията гарантира, че прехвърлените по този начин средства са предназначени изцяло за програми и/или проекти, които ще бъдат изпълнявани в държавата членка или региона, според случая, от които произтичат.*

2б. *С предварително разрешение от заявителите, Комисията включва средствата, посочени в настоящия член, в информационната система за избрани проекти с цел да позволи бърза обмяна на информация и да даде възможност на финансиращите органи да предоставят финансиране за избраните действия. За действие, за което е предоставен принос от друга програма на Съюза, може да бъде предоставен и принос по програмата, при условие че приносите не обхващат едни и същи разходи.*

Член 12

Трети държави, асоциирани към програмата

1. Програмата е отворена за асоцииране на следните трети държави:

- а) членки на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ), които са членки на Европейското икономическо пространство (ЕИП) — в съответствие с условията, определени в Споразумението за ЕИП;
- б) присъединяващи се държави, държави кандидатки и потенциални държави кандидатки — в съответствие с общите принципи и условия за участието на тези държави в програми на Съюза, определени в съответните рамкови споразумения и решения на Съвета за асоцииране или в подобни споразумения, и в съответствие със специалните условия, определени в споразуменията между Съюза и тези държави;
- в) държави, попадащи в обхвата на Европейската политика за съседство — в съответствие с общите принципи и условия за участието на тези държави в програми на Съюза, определени в съответните рамкови споразумения и решения на Съвета за асоцииране или в подобни споразумения, и в съответствие със специалните условия, определени в споразуменията между Съюза и тези държави;
- г) трети държави и територии, които отговарят на всички от следните критерии:
- i. да разполагат с добър капацитет в областта на науката, технологиите и иновациите;
 - ii. да се ангажират с основана на правила отворена пазарна икономика, включваща честно и справедливо отношение към правата върху интелектуалната собственост, *зачитане на правата на човека* и подкрепена от демократични институции;

iii. да насърчават активно политики за подобряване на икономическото и социалното благосъстояние на гражданите.

Пълното или частично асоцииране на всяка от третите държави, посочени в буква г), **се основава на оценка на ползите за Съюза. В частност то е** в съответствие с условията, определени в специално споразумение, което обхваща участието на третата държава в програмата на Съюза, при условие че споразумението:

— гарантира справедлив баланс по отношение на приносите и ползите на третата държава, участваща в програмите на Съюза;

— **предоставя право на координация на дейност по програмата, при условие че тя е от полза за Съюза и че е гарантирана защитата на финансовите интереси на Съюза;**

— определя условията за участие в **програмата**, включително изчисляването на финансовия принос към отделните **(под)програми** и техните административни разходи. Тези вноски представляват целеви приходи в съответствие с [член 21, параграф 5] от [Финансовия регламент];

- не предоставя на третата държава правомощия за вземане на решения по отношение на програмата;
- гарантира правата на Съюза да осигурява добро финансово управление и да защитава финансовите интереси *на Съюза*.

2. Обхватът на асоциирането на всяка трета държава към програмата трябва да е съобразен с целта да се стимулира чрез иновации икономическият растеж в Съюза **и да се избегне изтичането на мозъци от Съюза**. Съответно, части от програмата **за един бенефициер** могат да бъдат изключени от споразумението за асоцииране за дадена държава, с изключение на членките на ЕИП, присъединяващите се държави, държавите кандидатки и потенциалните държави кандидатки, **особено тези, предназначени за частни субекти**.
3. Когато е целесъобразно, споразумението за асоцииране трябва да предвижда **и цели реципрочно** участие на правни субекти, установени в Съюза, в равностойни програми на асоциирани държави в съответствие с определените в тях условия.
4. Условията на **споразумението за асоцииране**, определящи равнището на финансовия принос, трябва да осигуряват автоматична корекция **на две години** на всеки **■** дисбаланс спрямо сумата, която субектите, установени в асоциираната държава, получават чрез участието си в програмата, като се вземат предвид разходите за управление, изпълнение и функциониране на програмата.

4а. Вноските на всички асоциирани държави се включват в съответните части на програмата, при условие че е спазена бюджетната разбивка, в съответствие с посоченото в член 9, параграф 2. Комисията докладва на Съвета и на Парламента в хода на годишната бюджетна процедура общия бюджет на всяка част от програмата, като идентифицира всяка от асоциираните държави, индивидуалните вноски и техния финансов баланс.

ДЯЛ II

ПРАВИЛА ЗА УЧАСТИЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

ГЛАВА I

Общи разпоредби

Член 13

Органи за финансиране и преки действия на Съвместния изследователски център

1. Органите за финансиране може да се отклоняват от правилата, определени в настоящия дял, *с изключение на членове 14, 15 и 16, в надлежно обосновани случаи и* само ако това е предвидено в основния акт, с който се създава органът за финансиране или му се възлагат задачи по изпълнението на бюджета, или — за органи за финансиране, посочени в член 62, параграф 1, буква в), подточка ii), iii) или v) от Финансовия регламент — ако това е предвидено в споразумението за финансов принос или се налага от специфичните им оперативни нужди или от естеството на действието.
2. Правилата, определени в настоящия дял, не се прилагат за преки действия, предприети от Съвместния изследователски център.

Член 14

Допустими действия *и етични принципи*

1. Без да се засяга **параграф 2** от настоящия член, допустими за финансиране са само действия, с които се осъществяват целите, посочени в член 3.

Не се финансират научни изследвания в следните области:

- а) дейности, насочени към клониране на хора с репродуктивна цел;
- б) дейности, насочени към изменение на генетичното наследство на човека, така че тези изменения да бъдат наследствени¹;

в) дейности, насочени към създаване на човешки ембриони с изследователска цел или за набавяне на стволови клетки, включително посредством трансфер на ядра на соматични клетки.

2. Научни изследвания върху човешки стволови клетки както на възрастни, така и на ембриони, може да бъдат финансирани в зависимост от съдържанието на научното предложение и от законодателната уредба на съответните държави членки. Не се предоставя финансиране нито в ЕС, **нито извън него за научноизследователски дейности**, които са забранени във всички държави членки. Не се финансира определена дейност в държава членка, в която тази дейност е забранена.

Член 15

Етика²

1. Действията по програмата трябва да се извършват в съответствие с етичните принципи и относимото национално, съюзно и международно законодателство, включително Хартата на основните права на Европейския съюз и Европейската конвенция за защита на правата на човека и допълнителните протоколи към нея.

Особено внимание се обръща на принципа на пропорционалност, правото на неприкосновеност на личния живот, правото на защита на личните данни, правото на физическа и психическа неприкосновеност на личността, правото на недискриминация, необходимостта да се **гарантират опазване на околната среда** и високо равнище на защита на човешкото здраве.

¹ Научни изследвания, свързани с лечение на рак на гонадите, може да бъдат финансирани

² **В зависимост от окончателния правен акт Комисията ще издаде заявление относно научните изследвания със стволови клетки от човешки ембриони, както за „Хоризонт 2020“ (Декларация 2013 / С 373/02).**

2. Субектите, които участват в действието, са длъжни да представят:
- а) етична самооценка, в която се посочват и се описват подробно всички предвидими етични въпроси, свързани с целта, изпълнението и вероятното въздействие на дейностите, които ще бъдат финансирани, включително потвърждение за съответствие с параграф 1, и описание на начина, по който ще бъде осигурено това;
 - б) потвърждение, че дейностите ще са съобразени с Европейския кодекс за интегритет в научните изследвания, публикуван от Европейската федерация на академиите на науките (ALLEA), и че няма да се извършват дейности, които са изключени от финансиране;
 - в) за дейности, които се извършват извън Съюза: потвърждение, че същите дейности биха били разрешени в държава членка; както и
 - г) за дейности, при които се използват стволови клетки от човешки ембриони: когато е целесъобразно — информация относно мерките за разрешаване и контрол, които трябва да бъдат предприети от компетентните органи на съответните държави членки, както и информация за одобренията от гледна точка на етиката, които трябва да бъдат получени преди началото на съответните дейности.
3. Предложенията трябва системно да се подлагат на скрининг, за да се открият действията, повдигащи комплексни или сериозни етични въпроси, и да се представят за етична оценка. Етичната оценка се извършва от Комисията, освен ако тя я делегира на органа за финансиране. За действията, при които се използват стволови клетки от човешки ембриони или човешки ембриони, етичната оценка е задължителна. Етичните скрининги и оценки се извършват с помощта на експерти по етика. Комисията и органите за финансиране осигуряват във възможно най-голяма степен прозрачността на етичните процедури, **без да се накърнява поверителността на съдържанието на процедурата.**
4. Преди началото на съответните дейности субектите, участващи в действието, са длъжни да получат всички одобрения или други задължителни документи от съответните национални и местни комисии по етика или други органи, като

например органите по защита на данните. Тези документи се съхраняват и при поискване се представят на Комисията или органа за финансиране.

5. Ако е целесъобразно, етичните проверки се извършват от Комисията или органа за финансиране. При сериозни или комплексни етични въпроси проверките се извършват от Комисията, освен ако са делегирани на органа за финансиране.

Етичните проверки се извършват с помощта на експерти по етика.

6. Действията, които **не отговарят на етичните изисквания, посочени в параграфи 1 – 4, и съответно** не са приемливи от гледна точка на етиката, **и следователно следва** да бъдат отхвърлени или прекратени **след установяване на неприемливостта от етична гледна точка.**

Член 16

Сигурност

1. Действията, които се извършват по програмата, трябва да са съобразени с приложимите правила за сигурност, и по-специално с правилата за защита на класифицирана информация срещу неразрешено разкриване, както и с всички относими национални и съюзни правни разпоредби. В случай че научните изследвания се извършват извън Съюза, като се използва и/или се генерира класифицирана информация, освен спазването на тези изисквания е необходимо между Съюза и третата държава, в която се извършват научните изследвания, да има сключено споразумение за сигурност.
2. Когато е целесъобразно, предложенията трябва да включват самооценка по отношение на сигурността, в която се посочват всички въпроси, свързани със сигурността, и се описва подробно по какъв начин ще се подходи към тези въпроси, така че да се изпълнят изискванията на съответните национални и съюзни правни разпоредби.
3. Когато е целесъобразно, Комисията или органът за финансиране извършва проверка за сигурност при предложенията, повдигащи въпроси във връзка със сигурността.
4. Когато е целесъобразно, действията трябва да са в съответствие с Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 и правилата за неговото прилагане.

5. Субектите, участващи в действието, са длъжни да осигурят защитата срещу неразрешено разкриване на класифицираната информация, която е използвана и/или генерирана при действието. Преди началото на съответните дейности те трябва да представят доказателство от съответните национални органи по сигурността, че служителите и/или структурите са получили съответно разрешение за достъп до класифицирана информация и/или удостоверение за сигурност на структура.
6. Ако с класифицираната информация трябва да боравят външни експерти, преди назначаването им се изисква те да са получили съответното разрешение за достъп до класифицирана информация.
7. Когато е целесъобразно, Комисията или органът за финансиране може да извършва проверки за сигурност.

■ Действията, които не отговарят на правилата за сигурност *съгласно настоящия член*, може да бъдат отхвърлени или прекратени по всяко време.

ГЛАВА II

Безвъзмездни средства

Член 17

Безвъзмездни средства

Освен ако в настоящата глава е посочено друго, безвъзмездните средства по програмата се отпускат и управляват в съответствие с дял VIII от Финансовия регламент.

Член 18

Субекти, допустими за участие

1. Всеки правен субект, независимо от мястото му на установяване, **включително правни субекти от неасоциирани трети държави**, или всяка международна организация може да участва в действия по програмата, ако са изпълнени както условията, определени в настоящия регламент, така и условията, определени в работната програма или поканата.
2. Субектите трябва да са част от консорциум, който включва най-малко три независими правни субекта, всеки от които е установен в различна държава членка или асоциирана държава, като поне един от тях е установен в държава членка, освен ако:
 - а) в работната програма е предвидено друго, ако това е **надлежно** обосновано;
3. Действията на Европейския научноизследователски съвет (ЕНС), свързани с научни изследвания за разширяване на границите на познанието, действията на Европейския съвет по иновациите (ЕСИ), действията, свързани с обучение и мобилност, или действията по съфинансиране на програми може да се изпълняват от един или повече правни субекти, един от които трябва да е установен в държава членка или в асоциирана държава **въз основа на споразумение, сключено в съответствие с член 12**.
4. Координационните и спомагателните действия може да се изпълняват от един или повече правни субекти, които може да са установени в държава членка **или** в асоциирана държава, или в друга трета държава.

5. При действията, които са свързани със стратегически активи и интереси на Съюза, както и с неговата независимост и сигурност, работната програма може да предвижда възможност участието да е ограничено само до правни субекти, които са установени в държавите членки, или до правни субекти, които са установени в конкретни асоциирани или други трети държави в допълнение към държавите членки.

6. **Когато е целесъобразно и надлежно обосновано**, в зависимост от специфичните изисквания на политиката или от естеството и целите на действието, включително броя, вида и мястото на установяване на правните субекти, работната програма може да предвижда критерии за допустимост в допълнение към критериите, посочени в параграфи 2, 3, 4 и 5.
7. При действията, при които се използват суми по член **11**, участието е ограничено до един-единствен правен субект, който е установен в юрисдикцията на делегиращия управляващ орган, с изключение на случаите, когато с управляващия орган е договорено и в работната програма е предвидено друго.
8. Когато това е посочено в работната програма, в действията може да участва **JRC**.
9. **JRC**, международните организации за европейски научни изследвания и правните субекти, учредени съгласно правото на Съюза, се считат за установени в държава членка, различна от тези, в които са установени другите правни субекти, участващи в действието.
10. При действията на Европейския научноизследователски съвет (ЕНС), свързани с научни изследвания за разширяване на границите на познанието, и при действията, свързани с обучение и мобилност, **и когато е предвидено в работната програма**, международните организации със седалище в държава членка или в асоциирана държава се считат за установени в тази държава членка или асоциирана държава.

За други части на програмата се счита, че международните организации, които не са международни европейски научноизследователски организации, са установени в неасоциирана трета държава.

Член 19

Субекти, допустими за финансиране

1. Допустими за финансиране са субектите, които са установени в държава членка или в асоциирана държава **съгласно определението по член 12**.

При действията, при които се използват суми по член **11, параграф 3**, допустими за финансиране от тези суми са само субектите, които са установени в юрисдикцията на делегиращия управляващ орган.

1б. При държавите с ниски до средни доходи и по изключение при други неасоциирани трети държави те може да са допустими за финансиране по дадено действие, ако:

а) третата държава е посочена в работната програма; както и

б) Комисията или органът за финансиране счита, че тяхното участие е от съществено значение за изпълнението на действието.

2. Субектите, които са установени в друга неасоциирана трета държава, следва да покриват разходите за своето участие. Могат да се сключват споразумения за научноизследователска и развойна дейност между тези неасоциирани трети държави и Съюза, когато това бъде счтено за полезно, и може да бъде установен механизъм за съфинансиране, подобен на този, договорен в рамките на „Хоризонт 2020“. Тези държави осигуряват реципрочен достъп за правните субекти от Съюза до програмите за финансиране на научни изследвания, развойна дейност и иновации на съответните държави, както и реципрочност при свободния достъп до научни резултати и данни и до справедливи и равноправни условия за правата на интелектуална собственост.

■

■

3. Субектите, свързани с бенефициера, са допустими за финансиране по дадено действие, ако са установени в държава членка или в асоциирана държава ■ .

3а. Комисията докладва на Парламента и на Съвета, като посочва за всяка неасоциирана трета държава размера на финансовите вноски от Съюза, предоставени на участващите организации, и размера на финансовите вноски, предоставени от същата държава за субектите от Съюза, които участват в техните дейности.

Член 20

Покани за предложения

1. ■ Съдържанието на поканите за предложения за всички действия се включва в работната програма.

3. Ако това е необходимо за постигането на целите им, **в извънредни случаи** поканите може да са ограничени до разработването на допълнителни дейности или до добавянето на допълнителни партньори към съществуващи действия. **В допълнение работната програма може да предвижда възможността за това, правни субекти от държави членки със слаби показатели в областта на научните изследвания и иновациите да се присъединят към вече избрани съвместни научноизследователски и иновационни действия със съгласието на съответния консорциум и при условие че правни субекти от тези държави членки още не участват в него.**
4. Покани за предложения не се изискват при координационни и спомагателни действия или действия по съфинансиране на програми, които действия:
- а) ще се извършват от **JRC** или от правни субекти, посочени в работната програма; както и
 - б) не попадат в обхвата на поканите за предложения **съгласно член 195, буква д) от Финансовия регламент.**
5. В работната програма се посочват поканите, за които ще се присъжда знакът „Печат за високи постижения“. С предварително разрешение от заявителя информацията относно заявлението и оценката може да се предоставя на заинтересованите финансиращи органи, при условие че се сключат споразумения за поверителност.

Член 21

Съвместни покани

Комисията или органът за финансиране може да отправят съвместна покана за предложения със:

- а) трети държави, включително техните научни и технически организации или агенции;
- б) международни организации;

- в) правни субекти с нестопанска цел.

В случай на съвместна покана **кандидатите следва да отговарят на изискванията, предвидени в член 18 от настоящия регламент**, и се определят съвместни процедури за подбор и оценка на предложенията. В процедурите трябва да участва балансирана група от експерти, назначени от всяка страна.

Член 22

Поръчки за продукти в предпазарен стадий и поръчки за новаторски решения

1. Действията може да включват или да имат за основна цел поръчки за продукти в предпазарен стадий или обществени поръчки за новаторски решения, които поръчки се изпълняват от бенефициери, които са възлагащи органи или възложители съгласно определенията в директиви 2014/24/ЕС¹, 2014/25/ЕС² и 2009/81/ЕО³.
2. Процедурите за възлагане на поръчки:
 - а) съответстват на принципите на прозрачност, недискриминация, равно третиране, добро финансово управление, пропорционалност, както и с правилата относно конкуренцията;
 - б) при поръчките за продукти в предпазарен стадий, **когато е подходящо и без да се нарушават принципите, изброени в буква а), може да се използва опростената и/или ускорената процедура и да се предвидят** специфични условия, като например мястото на изпълнение на възложените с поръчките дейности да е ограничено до територията на държавите членки и на асоциирани държави;

¹ Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 24.9.2014 г., стр. 65.).

² Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 243).

³ Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на процедурите за възлагане на някои поръчки за строителство, доставки и услуги от възлагащи органи или възложители в областта на отбраната и сигурността и за изменение на директиви 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО (ОВ L 216, 20.8.2009 г., стр. 76).

- в) може да разрешават възлагането на повече от един договор в рамките на една процедура (възлагане на няколко доставчици); и
 - г) предвиждат възлагането на договори на икономически най-изгодната(ите) оферта(и), като същевременно гарантират отсъствието на конфликт на интереси.
3. Изпълнителят, който създава резултати при поръчка за продукти в предпазарен стадий, притежава най-малко свързаните с тях права върху интелектуалната собственост. Възлагащите органи се ползват поне с права на безвъзмезден достъп до резултатите за тяхна собствена употреба и с правото да предоставят или да изискват от участващите изпълнители да предоставят на трети страни неизключителни лицензи за ползване на резултатите, които са създадени за възлагащия орган, при справедливи и разумни условия, без право на преотстъпване на лиценза. Ако изпълнителят не използва резултатите за търговска реализация в посочения в договора срок след поръчката за продукти в предпазарен стадий, възлагащите органи, *след като обсъдят с изпълнителя причините за неизползването*, може да поискат от него да им прехвърли собствеността върху резултатите.

Член 24

Финансов капацитет на кандидатите

1. ***В допълнение към изключенията, посочени в член 198, параграф 5*** от Финансовия регламент, се проверява само финансовият капацитет на координатора и само ако поисканото финансиране от Съюза за действието е равно на или по-голямо от 500 000 EUR.
2. Ако обаче има основания за съмнение относно финансовия капацитет или е налице по-голям риск поради участието в няколко текущи действия, финансирани от съюзни програми за научни изследвания и иновации, Комисията или органът за финансиране проверява и финансовия капацитет на други заявители или на координатори под прага, посочен в параграф 1.
3. Ако финансовият капацитет е структурно гарантиран от друг правен субект, проверява се финансовият капацитет на последния.

4. В случай на слаб финансов капацитет Комисията или органът за финансиране може да постави като условие за участието на заявителя представянето на декларация за солидарна отговорност от свързан с бенефициера субект.
5. Вноската във Взаимозастрахователния механизъм, посочен в член 33, се счита за достатъчна гаранция съгласно член 152 от Финансовия регламент. От бенефициерите не може да се приемат, нито да им се налагат никакви допълнителни гаранции или обезпечения.

Член 25

Критериите за отпускане на безвъзмездни средства *и подбор*

1. Предложенията се оценяват въз основа на следните критерии:
 - а) високи постижения,
 - б) въздействие,
 - в) качество и ефикасност на изпълнението.
 2. За предложенията, представени в рамките на действията на ЕНС, свързани с научни изследвания за разширяване на границите на познанието, се прилага само критерият, посочен в параграф 1, буква а).
 3. В работната програма се уточнява прилагането на посочените в параграф 1 критерии за отпускане на безвъзмездни средства, **включително всякакъв вид претегляне, прагове и където е относимо, правила за разглеждане на предложенията ex-aequo, като се вземат предвид целите на поканата за предложения. Условието за разглеждане на предложенията ex-aequo могат да включват, но не се ограничават до следните критерии: МСП, пол, географско многообразие.**
- За. Комисията и останалите органи за финансиране вземат предвид възможността за двуетапна процедура за представяне на предложения и когато е подходящо, по време на първия етап на оценка може да се направи оценка на анонимизираните предложения въз основа на критериите за възлагане, посочени в параграф 1.**

Член 26

Оценка

1. Предложенията се оценяват от комисия за оценка, която ■ се състои ■ от независими външни експерти.

За дейностите на ЕСИ, за мисии и в надлежно обосновани случаи, изложени в работната програма, приета от Комисията, комисията за оценка може да се състои частично или, при координационни и спомагателни дейности – частично или изцяло от представители на институциите или органите на Съюза, както е посочено в член 150 от Финансовия регламент.

■
Процесът на оценяване може да се проследява от независими наблюдатели.

2. *Където е приложимо*, комисията за оценка извършва класиране на предложенията, които са преминали приложимите прагове, съгласно:
 - a) резултатите от оценката;
 - б) приноса им за постигането на специфични цели на политиката, включително създаването на съгласуван портфейл от проекти, *по-конкретно за дейностите по инструмента „Изследвач“ на ЕСИ, за мисии и в други надлежно обосновани случаи, изложени подробно в работната програма, приета от Комисията.*

За дейностите на ЕСИ, за мисии и в други надлежно обосновани случаи, изложени подробно в работната програма, приета от Комисията, комисията за оценка може също така да предложи ■ изменения на предложенията, ако това е необходимо за съгласуваността на портфейлния подход. Тези изменения са в съответствие с условията за участие и с принципа на равното третиране. Програмният комитет бива уведомен за такива случаи.

- 2a. *Процесът на оценка е разработен така, че да се избягват конфликти на интереси и предубеждения. Гарантира се прозрачност на критериите за оценка и на метода за определяне на резултатите.*

3. *В съответствие с член 100, параграф 7 от Финансовия регламент кандидатите получават обратна информация на всички етапи от процедурата по оценяване и ако е приложимо, относно причините за отхвърляне.*
4. *Правни субекти, установени в държави членки, които имат слаби показатели в областта на научните изследвания и иновациите и са участвали успешно в компонента „Разширяване на участието и споделяне на високи научни постижения“, получават по свое искане запис от това участие, който могат да приложат към предложения по стълб II на програмата, която координират.*

Член 27

Процедура за преразглеждане на оценката, *запитвания и жалби*

1. Ако заявителят счита, че съответната процедура за оценяване не е приложена правилно към неговото предложение, той може да поиска преразглеждане на оценката¹.
2. Преразглеждането на оценката обхваща само процедурните аспекти на оценката, а не качествата на предложението.
- 2а. *Искането за преразглеждане се отнася до конкретно предложение и се подава в срок от 30 дни след съобщаването на резултатите от оценката.*

Комисията за преразглеждане на оценката дава становище за процедурните аспекти на процеса на оценяване, а председателят и членовете ѝ са служители на Комисията или на съответния финансиращ орган, които не са участвали в оценката на предложенията. Комисията за преразглеждане на оценката може да препоръча една от следните стъпки:

- а) *преоценка на предложението, извършена основно от оценители, които не са участвали в предходната оценка;*
- б) *потвърждение на първоначалната оценка.*

¹ *Процедурата ще бъде пояснена в документ, който ще се публикува преди началото на процеса на оценяване.*

3. Преразглеждането на оценката не може да забавя процеса на подбор на предложенията, които не са предмет на преразглеждане.

3а. Комисията прави необходимото, за да осигури на участниците процедура за подаване на преки запитвания и жалби относно участието им в „Хоризонт Европа“. Информацията за това как да се отправят запитвания или да се подават жалби се предоставя онлайн.

Член 28

Срок за отпускане на безвъзмездни средства

1. Чрез дерогация от член 194, параграф 2, първа алинея от Финансовия регламент се прилагат следните срокове:
- а) за информирание на всички заявители за резултатите от оценката на техните заявления — максимален срок от пет месеца, считано от крайната дата за подаване на пълните предложения;
 - б) за подписване със заявителите на споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства — максимален срок от осем месеца, считано от крайната дата за подаване на пълните предложения.

2. В работната програма може да се определят по-кратки срокове.

3. В допълнение към изключенията, посочени в член 194, параграф 2, втора алинея от Финансовия регламент, сроковете, посочени в параграф 1, може да се надхвърлят при действия на ЕНС, при мисии, както и когато действията са представени за оценка от гледна точка на етиката или сигурността.

Член 29

Изпълнение на безвъзмездните средства

1. Ако даден бенефициер не изпълни задълженията си по техническото осъществяване на действието, останалите бенефициери изпълняват тези задължения без допълнително финансиране от Съюза, освен ако изрично са освободени от това задължение. Финансовата отговорност на всеки бенефициер е ограничена до неговия собствен дълг, като се спазват разпоредбите относно Взаимозастрахователния механизъм.
2. В споразумението за отпускане на безвъзмездни средства може да се определят етапни цели и съответни плащания по предварително финансиране. Ако етапните цели не са изпълнени, действието може да бъде временно спряно, изменено или, **ако това е надлежно обосновано**, прекратено.
3. Действието може да бъде прекратено и когато очакваните резултати са изгубили своята значимост за Съюза поради причини от научно **или** технологично естество, **при инструмента „Ускорител“ на ЕСИ — също и поради причини от икономическо естество, или пък — при ЕСИ и мисии — поради** значимостта като част от портфейл от действия. **Комисията провежда процедура с координатора на действието и по целесъобразност с външни експерти, преди да вземе решение за прекратяване на действието, в съответствие с член 133 от Финансовия регламент.**

Член 29а

Образец на споразумение за отпускане на безвъзмездни средства

1. **Комисията, в тясно сътрудничество с държавите членки, изготвя образец на споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства между Комисията или съответния орган за финансиране и бенефициерите в съответствие с настоящия регламент. Ако се изисква съществено изменение на модела за споразумение за отпускане на безвъзмездни средства, наред с другото с оглед на по-нататъшно опростяване за бенефициерите, Комисията го преразглежда, както е уместно, в тясно сътрудничество с държавите членки.**
2. **В споразумението за отпускане на безвъзмездни средства се определят правата и задълженията на бенефициерите и на Комисията или на съответния орган за финансиране в съответствие с настоящия регламент. В него се определят също така правата и задълженията на правните субекти, които се включват като**

бенефициери по време на изпълнението на дейността, както и ролята и задачите на координатора на консорциум.

Член 30

Проценти на финансиране

1. За всички дейности, които се финансират по дадено действие, се прилага единен процент на финансиране. Максималният процент **на отделно действие** се определя в работната програма.
2. По програмата може да се възстановяват до 100% от общите допустими разходи за дадено действие, с изключение на:
 - а) иновационни действия: до 70% от общите допустими разходи, с изключение на правните субекти с нестопанска цел, където по програмата може да се възстановяват до 100% от общите допустими разходи;
 - б) действия по съфинансиране на програми: най-малко 30% от общите допустими разходи, а в определени и надлежно обосновани случаи – до 70%.
3. Процентите на финансиране, посочени в настоящия член, се прилагат и при действия, при които за цялото действие или за част от него е определено финансиране чрез единна ставка, единични разходи или еднократна сума.

Член 31

Непреки разходи

1. Непреките допустими разходи се определят, като се прилага единна ставка в размер на 25% от общите преки допустими разходи, с изключение на преките допустими разходи за подизпълнители, финансово подпомагане за трети страни и всякакви единични разходи или еднократни суми, които включват непреки разходи.

Когато е целесъобразно, непреките разходи, включени в единични разходи или еднократни суми, се изчисляват, като се използва посочената в параграф 1 единна ставка, с изключение на единичните разходи за вътрешно фактурирани стоки и услуги, които се изчисляват въз основа на действителните разходи, в съответствие с **обичайната практика** на бенефициерите за определяне и анализ на разходите.

2. Ако обаче това е предвидено в работната програма, непреките разходи може да се декларират под формата на еднократна сума или единични разходи.

Член 32

Допустими разходи

1. В допълнение към критериите, посочени в член **186** от Финансовия регламент, при бенефициерите, които получават възнаграждение на базата на проекти, разходите за персонал са допустими до размера на възнаграждението, което лицето **би получило** за работа по **■** проекти **за научни изследвания и иновации**, финансирани от национални схеми, **включително разходите за социална сигурност и други разходи, свързани с възнаграждението на персонала, определен за изпълнение на дейността, произтичащи от националното право или от договора за наемане на работа.**

„Възнаграждение на базата на проекти“ означава възнаграждение, което е свързано с участието на дадено лице в проекти, представлява част от обичайните практики на бенефициера относно възнагражденията и се изплаща систематично.

2. Чрез дерогация от член 190, параграф 1 от Финансовия регламент разходите за ресурси, предоставени от трети страни посредством вноски в натура, са допустими до размера на преките допустими разходи на третата страна.

3. Чрез дерогация от член 192 от Финансовия регламент приходите, генерирани от използването на резултатите, не се считат за постъпления от действието.

3а. Бенефициерите могат да използват обичайните си счетоводни практики, за да идентифицират и декларират разходите, направени във връзка с дадено действие в съответствие с всички условия, посочени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, в съответствие с настоящия регламент и член 186 от Финансовия регламент.

4. Чрез дерогация от член 203, параграф 4 от Финансовия регламент сертификатът за финансовите отчети е задължителен при плащането на остатъка, ако сумата, декларирана като действителни разходи и единични разходи, изчислени в съответствие с обичайните практики за определяне и анализ на разходите, е равна на или по-голяма от 325 000 EUR.

Сертификатите за финансови отчети могат да бъдат изготвяни от одобрен външен одитор или, в случая на публични организации – издавани от компетентен и независим държавен служител в съответствие с член 203, параграф 4 от Финансовия регламент.

- 4а. Когато е уместно, за безвъзмездни средства за обучение и мобилност в рамките на действията „Мария Склодовска-Кюри“ финансовото участие на ЕС отчита всички допълнителни разходи на бенефициера, свързани с отпуск по майчинство или родителски отпуск, отпуск по болест, специален отпуск или смяна на наемащата организация или семейно положение на изследователя по време на срока на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.*
- 4б. Разходите, свързани с открития достъп, включително плановете за управление на данни, са допустими за възстановяване съгласно предвиденото в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.*

Член 33

Взаимозастрахователен механизъм

1. С настоящия регламент се създава Взаимозастрахователен механизъм (наричан по-долу за краткост „Механизмът“), който заменя фонда, създаден по силата на член 38 от Регламент (ЕС) № 1290/2013, и е негов правоприемник. Механизмът покрива риска, свързан с несъбирането на суми, които бенефициерите дължат:
- а) на Комисията съгласно Решение № 1982/2006/ЕО;
 - б) на Комисията и на органите на Съюза по „Хоризонт 2020“;
 - в) на Комисията и на органите за финансиране по програмата.

Покриването на риска по отношение на органите за финансиране, посочени в буква в) от първата алинея, може да се извършва чрез система за непряко покритие, посочена в приложимото споразумение и съобразена с естеството на органа за финансиране.

2. Механизмът се управлява от Съюза, представляван от Комисията, която действа като изпълнителен агент. Комисията определя специфични правила за дейността на Механизма.

3. Бенефициерите правят вноската в размер на 5% от съюзното финансиране за действието. Въз основа на периодични **прозрачни** оценки Комисията може да повиши тази вноската до 8% или да я намали под 5%. Вноската на бенефициерите в Механизма **■** се **приспада** от първоначалното предварително финансиране и **■** се **изплаща** на Механизма от името на бенефициерите, **като при никакви обстоятелства не надвишава сумата на първоначалното предварително финансиране.**
4. Вноската на бенефициерите се връща при плащането на остатъка.
5. Финансовите постъпления, генерирани от Механизма, се добавят към него. Ако постъпленията са недостатъчни, Механизмът не се намесва, а Комисията или органът за финансиране събира всяка дължима сума на право от бенефициерите или третите страни.
6. Събраните суми представляват приход, приписан на Механизма по смисъла на член 21, параграф 5 от Финансовия регламент. След като усвояването на всички безвъзмездни средства, чийто риск е покрит пряко или непряко от Механизма, приключи, Комисията събира всички неизплатени суми и ги вписва в бюджета на Съюза съгласно решенията на законодателния орган.
7. Механизмът може да **бъде разширен, така че да обхваща** бенефициери на всяка друга пряко управлявана програма на Съюза. Комисията приема условията за участие на бенефициерите на други програми.

Член 34

Собственост и закрила на резултатите

1. Бенефициерите притежават създадените от тях резултати. Те правят всичко необходимо правата, които имат във връзка с резултатите техни служители или други страни, да могат да се упражняват по начин, който е съвместим със задълженията на бенефициерите съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

Двама или повече бенефициери притежават съвместно резултатите, ако:

- а) са ги създали съвместно; и

- б) не е възможно:
- і) да се установи конкретният принос на всеки отделен бенефициер;
- или
- іі) резултатите да се разделят при подаване на заявление за правната им закрила, както и при нейното получаване или поддържане.

Съсобствениците договарят в писмен вид разпределението и условията на упражняване на съвместната собственост. Освен ако е договорено друго *в споразумението на консорциума или в споразумението за съвместна собственост*, всеки съсобственик има право да предостави на трети страни неизключителни лицензи за ползване на съвместно притежаваните резултати (без право на преотстъпване на лицензите), ако останалите съсобственици са уведомени за това предварително и получат справедлива и разумна компенсация.

Съсобствениците могат да се договорят в писмен вид вместо съвместна собственост да прилагат друг режим.

2. Бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, осигуряват адекватна закрила на резултатите си, ако закрилата е възможна и обоснована, като вземат предвид всички относими съображения, включително перспективите за търговска реализация *и други законни интереси*. Когато вземат решения относно закрилата, бенефициерите отчитат и законните интереси на останалите бенефициери по действието.

Член 35

Използване и разпространение на резултатите

1. *Всеки участник, който е получил финансиране от Съюза, полага максимални усилия да използва притежаваните от него резултати или ги предоставя на друг правен субект за ползване*. Използването може да се осъществява пряко от бенефициерите или непряко, по-специално чрез прехвърляне и лицензиране на резултатите в съответствие с член 36.

Работната програма може да предвижда допълнителни задължения за използване на резултатите.

Ако въпреки положените от бенефициера максимални усилия за пряко или непряко използване на резултатите, в срока, определен в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, не се осъществи никакво използване на резултатите, бенефициерът използва подходяща онлайн платформа, както е посочено в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, за да намери заинтересовани страни, които да използват тези резултати. Ако е оправдано въз основа на искане от бенефициера, това задължение може да бъде отменено.

2. **Бенефициерите разпространяват своите резултати в най-краткия осъществим срок и в общодостъпен формат** при спазване на евентуалните ограничения, произтичащи от закрилата на интелектуалната собственост, правилата за сигурност или законните интереси ■ .

Работната програма може да предвижда допълнителни задължения за разпространение на резултатите, **като същевременно защитава икономическите и научните интереси на Съюза.**

3. Бенефициерите правят всичко необходимо, така че свободният достъп до научните публикации да се прилага съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства. По-специално, бенефициерите правят всичко необходимо, така че те или авторите да запазят достатъчни права върху интелектуалната собственост, за да могат да изпълняват изискванията за свободен достъп.

Свободният достъп до научноизследователски данни е общо правило съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, **като се гарантира възможността за изключения въз основа на принципа „свободен в максималната възможна степен, ограничен само доколкото е необходимо“**, като се вземат предвид законните интереси на бенефициерите, **включително търговската реализация**, както и всякакви други ограничения, като например правила за защита на данните, **неприкосновеност на личния живот, поверителност, търговски тайни, конкурентни интереси на Съюза**, правила за сигурност или права върху интелектуална собственост.

Работната програма може да предвижда допълнителни **стимули или** задължения за придържане към практиките на отворената наука.

4. Бенефициерите управляват всички научноизследователски данни, *генерирани при действие по „Хоризонт Европа“, в съответствие с принципите FAIR (Findability, Accessibility, Interoperability, Reusability – лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и многократно използваеми)* и съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, и да създадат план за управление на данните.

Работната програма може да предвижда *в случаите, в които е обосновано*, допълнителни задължения за използване на Европейския облак за отворена наука (EOSC) за съхраняване на научноизследователски данни и за предоставяне на достъп до такива данни.

5. Бенефициерите, които възнамеряват да разпространят своите резултати, уведомяват предварително останалите бенефициери по действието. Всеки друг бенефициер има право да възрази, ако може да докаже, че планираното разпространение на резултатите би накърнило сериозно законните му интереси, свързани с неговите резултати или предходни знания. В такъв случай разпространението на резултатите не може да се осъществи, докато не бъдат предприети адекватни действия за защита на тези законни интереси.

6. Освен ако работната програма предвижда друго, предложенията включват план за използване и разпространение на резултатите. Ако очакваното използване на резултатите е свързано с разработване, създаване, производство и предлагане на пазара на продукт или процес, или със създаване и предоставяне на услуга, планът съдържа стратегия за такова използване. Ако планът предвижда използването на резултатите да се осъществява предимно в неасоциирани трети държави, правните субекти обясняват защо това използване е в интерес на Съюза.

Бенефициерите *актуализират* плана по време на действието и след неговото приключване *в съответствие със споразумението за отпускане на безвъзмездни средства*.

7. За целите на мониторинга и на разпространението на резултатите от страна на Комисията или органа за финансиране бенефициерите предоставят всяка поискана информация относно използването и разпространението на своите резултати *съгласно условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни*

средства. При спазване на законните интереси на бенефициерите, тази информация се прави обществено достояние.

Член 36

Прехвърляне и лицензиране на резултати

1. Бенефициерите имат право да прехвърлят собствеността върху своите резултати. Те гарантират, че задълженията им остават в сила и спрямо новия собственик и че той е задължен да прехвърли тези задължения към всеки следващ собственик.
2. Освен ако по отношение на конкретно определени трети страни, **включително свързани с бенефициера субекти**, е договорено друго в писмен вид или ако това не е възможно съгласно приложимото законодателство, бенефициерите, които възнамеряват да прехвърлят собствеността върху резултатите, са длъжни да уведомят предварително всеки друг бенефициер, който все още има права на достъп до резултатите. Уведомлението трябва да включва достатъчно информация за новия собственик с цел да се даде възможност на всеки бенефициер да прецени последствията от прехвърлянето върху своите права на достъп.

Освен ако по отношение на конкретно определени трети страни, **включително свързани с бенефициера субекти**, е договорено друго в писмен вид, всеки бенефициер има право да възрази срещу прехвърлянето, ако може да докаже, че то ще се отрази неблагоприятно върху неговите права на достъп. В такъв случай прехвърлянето не може да се осъществи, докато не се постигне споразумение между съответните бенефициери. **В споразумението за отпускане на безвъзмездни средства се определят сроковете за това.**

3. Бенефициерите имат право да предоставят лицензи върху своите резултати или по друг начин да предоставят права за тяхното ползване, **включително изключителни права**, ако това не засяга спазването на задълженията им. **Изключителен лиценз за резултати може да се предостави, ако всички останали заинтересовани бенефициери са съгласни да се откажат от правата си на достъп до тези резултати.**
4. Когато това е обосновано, в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства се определя правото на възражение **от страна на Комисията или на органа за**

финансиране срещу прехвърлянето на собствеността върху резултатите или срещу предоставянето на изключителен лиценз във връзка с резултатите, ако:

- а) бенефициерите, които са създали резултатите, са получили финансиране от Съюза;
- б) прехвърлянето или лицензирането се осъществява към правен субект, установен в неасоциирана трета държава; и
- в) прехвърлянето или лицензирането не съответства на интересите на Съюза.

Ако се прилага правото на възражение, бенефициерът отправя предварително уведомление. Ако са въведени мерки за защита на интересите на Съюза, правото на възражение относно прехвърлянето на собствеността или предоставянето на лицензи на конкретно определени трети страни може да бъде отменено в писмен вид.

Член 37

Права на достъп

1. Относно правата на достъп се прилагат следните принципи:

- а) всяко искане за упражняване на права на достъп или всеки отказ от права на достъп се представя в писмен вид;
- б) освен ако с предоставящото лице е договорено друго, правата на достъп не включват право на преотстъпване на лицензите;
- в) преди присъединяването си към споразумението за отпускане на безвъзмездни средства бенефициерите се уведомят взаимно за евентуалните ограничения за предоставянето на достъп до своите предходни знания;
- г) ако даден бенефициер вече не участва в дадено действие, това не засяга задълженията му за предоставяне на достъп;
- д) ако даден бенефициер не изпълнява задълженията си, бенефициерите имат право да се договорят, че правата му на достъп се прекратяват.

2. Бенефициерите предоставят достъп:

- a) до своите резултати безвъзмездно на всеки друг бенефициер по действието, който се нуждае от тях за изпълнение на собствените си задачи;
 - б) до своите предходни знания на всеки друг бенефициер по действието, който се нуждае от тях за изпълнение на собствените си задачи, при спазване на евентуалните ограничения, упоменати в параграф 1, буква в); този достъп се предоставя безвъзмездно, освен ако преди присъединяването си към споразумението за отпускане на безвъзмездни средства бенефициерите са договорили друго;
 - в) до своите резултати и — при спазване на евентуалните ограничения, упоменати в параграф 1, буква в) — до своите предходни знания на всеки друг бенефициер по действието, който се нуждае от тях за използване на собствените си резултати; този достъп се предоставя при справедливи и разумни условия, които се договарят.
3. Освен ако бенефициерите са договорили друго, те също така предоставят достъп до своите резултати и — при спазване на евентуалните ограничения, упоменати в параграф 1, буква в) — до своите предходни знания на правен субект, който:
- a) е установен в държава членка или в асоциирана държава;
 - б) се намира под пряк или непряк контрол на друг бенефициер или под същия пряк или непряк контрол, под който е и този бенефициер, или пряко или непряко контролира този бенефициер; и
 - в) се нуждае от достъпа за използване на резултатите на този бенефициер ***в съответствие със задължението на бенефициера за използване на резултатите.***
- Достъпът се предоставя при справедливи и разумни условия, които се договарят.
4. Искане за достъп с цел използване на резултатите може да се отправи до една година след приключването на действието, освен ако бенефициерите се договорят за различен срок.
5. Бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, предоставят на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза безвъзмезден достъп до

своите резултати за разработване, изпълнение и мониторинг на политики или програми на Съюза. Достъпът е ограничен до употреба с нетърговска и неконкурентна цел.

Тези права на достъп не обхващат предходните знания на бенефициерите.

При действията в рамките на клъстер „***Гражданска сигурност за обществото***“ бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, предоставят също така безвъзмезден достъп до своите резултати на националните органи на държавите членки за разработване, изпълнение и мониторинг на техни политики или програми в тази област. Достъпът е ограничен до употреба с нетърговска и неконкурентна цел и да се предоставя въз основа на двустранно споразумение, в което са определени специални условия, с които се гарантира, че тези права ще се използват единствено за определената цел и че ще са предвидени съответни задължения за поверителност. Исканщата достъп държава членка, институция, орган, служба или агенция на Съюза уведомява всички държави членки за тези искания.

6. Работната програма може ***по целесъобразност*** да предвижда допълнителни права на достъп.

Член 38

Специални разпоредби ■

По отношение на действията на ЕНС, действията, свързани с обучение и мобилност, действията за поръчки за продукти в предпазарен стадий, действията за обществени поръчки за новаторски решения, действията по съфинансиране на програми и координационните и спомагателни действия може да се прилагат специални разпоредби относно собствеността, използването и разпространението, прехвърлянето и лицензирането, както и правата на достъп.

Тези специални разпоредби ***се посочват в споразумението за безвъзмездни средства*** и не променят ***принципите*** и задълженията за свободен достъп.

Член 39

Награди

1. Освен ако в настоящата глава е посочено друго, наградите по програмата се присъждат и управляват в съответствие с дял IX от Финансовия регламент.
2. Всеки правен субект, независимо от мястото си на установяване, може да участва в конкурс, освен ако в работната програма или в правилата на конкурсите е предвидено друго.
3. Комисията или органът за финансиране може **по целесъобразност** да организира присъждането на награди със:
 - а) други органи на Съюза;
 - б) трети държави, включително техните научни и технически организации или агенции;
 - в) международни организации; или
 - г) правни субекти с нестопанска цел.
4. Работната програма или правилата на конкурсите съдържат задължения относно комуникацията **и по целесъобразност** използването и разпространението, **собствеността и правата на достъп до** резултатите, **включително разпоредби относно лицензите**.

ГЛАВА IV

Поръчки

Член 40

Поръчки

1. Освен ако в настоящата глава е посочено друго, поръчките по програмата се възлагат и управляват в съответствие с дял VII от Финансовия регламент.
2. Поръчките може да са под формата на поръчки за продукти в предпазарен стадий или поръчки за новаторски решения, които Комисията или органът за финансиране извършва от свое име или съвместно с възлагащи органи от държавите членки и асоциираните държави. В такъв случай се прилагат правилата, определени в член 22.

ГЛАВА V

Операции за смесено финансиране и смесено финансиране

Член 41|

Операции за смесено финансиране

Операциите за смесено финансиране, за които е взето решение по настоящата програма, се изпълняват в съответствие с програмата InvestEU и дял X от Финансовия регламент.

Член 42

Смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и ЕСИ

1. Компонентите на смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и ЕСИ, които представляват безвъзмездни средства и възстановими аванси, подлежат на разпоредбите на членове 30 – 33.
2. Смесеното финансиране по линия на ЕСИ се изпълнява в съответствие с член 43. Подпомагането в рамките на смесеното финансиране по линия на ЕСИ може да се предоставя, докато действието може да се финансира като операция за смесено финансиране или като операция по финансиране и инвестиране, изцяло обхваната от гаранцията на ЕС по InvestEU. Чрез дерогация от член 209 от Финансовия регламент условията, определени в параграф 2, и по-специално в букви а) и г), не се прилагат в момента на отпускането на смесено финансиране по линия на ЕСИ.
3. Смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ може да се отпуска на действие по съфинансиране на програма, когато съвместна програма на държави членки и асоциирани държави предвижда използването на финансови инструменти в подкрепа на подбрани действия. Оценката и подборът на такива действия се извършва в съответствие с членове **II**, 19, 20, 24, 25 и 26. Условията за изпълнение на смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ са съобразени с член 29, по аналогия с член 43, параграф 9 и с допълнителните **и обосновани** условия, определени в работната програма.
4. Възстановяванията, включително възстановените аванси и приходите от смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и ЕСИ, се считат за вътрешни целеви приходи в съответствие с член 21, параграф 3, буква е) и член 21, параграф 4 от Финансовия регламент.

5. Смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и ЕСИ се предоставя по начин, който *насърчава конкурентоспособността на Съюза, като същевременно не нарушава конкуренцията на вътрешния пазар.*

Член 42а

Инструмент „Изследвач“

1. *По инструмента „Изследвач“ се отпускат безвъзмездни средства на високорискови авангардни проекти, които се изпълняват от консорциуми или единични бенефициери и имат за цел да развият радикални иновации и нови пазарни възможности. Инструментът „Изследвач“ предоставя подкрепа за най-ранните етапи от научните, технологичните или дълбокотехнологичните изследвания и развойна дейност, включително доказването на концепцията и прототипите за валидиране на технологиите.*

Инструментът „Изследвач“ се изпълнява главно чрез отворена покана за предложения „отдолу нагоре“ с редовни крайни срокове за годината и предоставя също така конкурентни предизвикателства за разработването на ключови стратегически цели, които изискват дълбоки технологии и радикално мислене.

2. *Преходните дейности на „Изследвач“ имат за цел да помогнат на всички видове изследователи и иноватори да разработят начини за пазарна реализация в Съюза, например демонстрационни дейности и проучвания за осъществимостта, чрез които да се направи оценка на потенциалните бизнес казуси и да се подпомогне създаването на предприятия за реализация на научни разработки и новосъздадени предприятия.*

- а) *обявяването и съдържанието на поканите за предложения се определят с оглед на целите и бюджета, заложен в работната програма във връзка със съответния портфейл от действия;*
- б) *допълнителни безвъзмездни средства с фиксиран размер, които не надвишават 50 000 EUR, може да се отпускат за всяко предложение, което вече е избрано по инструмента „Изследвач“ на ЕСИ чрез покана за предложения, с цел извършване на допълнителни дейности, включително*

спешни координационни и спомагателни действия за укрепване на общността от бенефициери по даден портфейл, като например оценка на евентуални обособени нови организации, потенциални иновации, които създават нови пазари или разработване на бизнес план. Програмният комитет бива уведомен за такива случаи.

3. Критериите за възлагане, определени в член 25, се прилагат за инструмента „Изследвач“ на ЕСИ.

Член 43

Инструментът „Ускорител“

1. Инструментът „Ускорител“ на ЕСИ има за цел да подкрепя основно иновации, създаващи нови пазари. Той подкрепя само единични бенефициери и предоставя основно смесено финансиране. При определени условия инструментът може също да предоставя подкрепа във вид само на безвъзмездни средства или само на капитал.

Инструментът „Ускорител“ на ЕСИ предлага два вида подпомагане:

- смесена финансова подкрепа за МСП, включително новосъздадени предприятия, и по изключение на малки дружества със средна пазарна капитализация, които осъществяват авангардни и революционни иновации, които не са подходящи за банково финансиране.**
- подкрепа във вид само на безвъзмездни средства за МСП, включително новосъздадени предприятия, които осъществяват всякакъв вид иновации — от поетапни до авангардни и революционни иновации, и които имат за цел впоследствие да разширят мащаба си.**

може да се предоставя също така подкрепа във вид само на капитал за МСП, които не са подходящи за банково финансиране, включително новосъздадени предприятия, които вече са получили помощ във вид само на безвъзмездни средства.

Подкрепа във вид само на безвъзмездни средства по линия на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ се предоставят само при следните кумулативни условия:

- а) проектът включва информацията относно капацитета и готовността на заявителя да разшири мащаба си;*
- б) бенефициерът може да бъде само новосъздадено предприятие или МСП;*
- в) подкрепа във вид само на безвъзмездни средства по линия на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ може да бъде предоставена на даден бенефициер само веднъж в хода на програмата „Хоризонт Европа“ в размер на не повече от 2,5 милиона евро.*

- 1а.* Бенефициерът по линия на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ трябва да е правен субект, който отговаря на определението за новосъздадено предприятие, малко или средно предприятие или, *по изключение, за малко* дружество със средна пазарна капитализация, *готово да разшири своя мащаб*, и е установен в държава членка или в асоциирана държава. Предложението може да се представи *или* от бенефициера, или, *при предварително съгласие от бенефициера*, от едно или повече физически лица или правни субекти, които възнамеряват да учредят бенефициера или да го подпомагат. *В последния случай споразумението за финансиране ще бъде подписано само с бенефициера.*
2. Всички форми на финансов принос на Съюза, предоставян в рамките на смесено финансиране по линия на ЕСИ, се обхващат и предоставят с едно решение за отпускане на средства.
3. Предложенията се оценяват въз основа на индивидуалните им качества от *външни* независими експерти и се подбират в рамките на *постоянно* открита покана с крайни срокове, въз основа на членове 24—26, при спазване на параграф 4.
4. Критериите за отпускане са:
- а) високи постижения,*
 - б) въздействие,*
 - в) равнище на риска при действието, който би попречил на инвестициите, качеството и ефикасността на изпълнението, и необходимост от подпомагане от Съюза.*

5. Със съгласието на съответните заявители Комисията или органите за финансиране, изпълняващи „Хоризонт Европа“ (**включително общностите на знание и иновации на EIT**), може да представят направо за оценка по последния критерий за **отпускане** предложение за действие за иновации и пазарно внедряване, което вече отговаря на първите два критерия, при спазване на следните кумулативни условия:
- а)** предложението произтича от друго действие, финансирано по „Хоризонт 2020“, **от** настоящата програма; Или, **в, в зависимост от пилотен проект в рамките на първата работна програма „Хоризонт Европа“, от национални и/или регионални програми, като се започне с картографиране на търсенето на такава схема. Подробните разпоредби се определят в конкретната програма.**
 - б)** предложението се основава на предходен преглед на проекта, **извършен преди не повече от 2 години**, в който предложението е оценено от гледна точка на високите постижения и въздействието, и подлежи на условията и процедурите, описани в работната програма.
6. Знакът „Печат за високи постижения“ може да се присъжда, ако са спазени следните кумулативни условия:
- а)** бенефициерът е новосъздадено предприятие, МСП **или малко дружество със средна пазарна капитализация,**
 - б)** предложението е било допустимо и е преминало приложимите прагове за първите два критерия за отпускане, посочени в параграф 4,
 - в)** съответните дейности биха били допустими по иновационно действие.
7. За предложение, което е преминало оценката успешно, **външните независими експерти предлагат съответното подпомагане от инструмента „Ускорител“** на ЕСИ, като вземат предвид поетия риск, както и ресурсите и времето, необходими за пускане и внедряване на иновацията на пазара.

Комисията има право да отхвърли предложение, избрано от **външните независими експерти**, поради основателни причини, включително с оглед на

несъответствието с целите на политиките на Съюза. **Програмният комитет бива уведомен за причините за такива случаи на отхвърляне.**

8. Компонентът на смесеното финансиране, който представлява **подпомагане от инструмента „Ускорител“ на ЕСИ**, не може да надвишава 70% от **общите допустими разходи** за избраното иновационно действие.
9. Условието за изпълнение на компонентите на смесеното финансиране по линия на ЕСИ, които представляват **подпомагане от инструмента „Ускорител“ на ЕСИ**, се определят в Решение [Специфична програма].
10. В договора за избраното действие се определят конкретните **измерими** етапни цели и съответните плащания по предварително финансиране и плащания на траншове на **подпомагането от инструмента „Ускорител“ на ЕСИ**.

В случай на смесено финансиране по линия на ЕСИ дейностите, свързани с иновационно действие, може да започнат и първото плащане по предварително финансиране в рамките на безвъзмездните средства или възстановимият аванс може да се преведе преди изпълнението на други компоненти от отпуснатото смесено финансиране по линия на ЕСИ. Изпълнението на тези компоненти е обвързано с постигането на конкретните етапни цели, определени в договора.

11. В съответствие с договора, ако **измеримите етапни** цели не са постигнати, действието се спира временно, изменя се или, **ако това е надлежно обосновано**, се прекратява. То може да се прекрати и когато очакваното пазарно внедряване, **по-специално в рамките на Съюза**, не може да се осъществи.

По изключение и при препоръка от управителния съвет на ЕСИ Комисията има право да реши да увеличи **подпомагането от инструмента „Ускорител“ на ЕСИ**, при условие че проектът бъде подложен на преглед от независими външни експерти. **Програмният комитет бива уведомен за такива случаи.**

Глава VI

Експерти

Член 44

Назначаване на **независими** външни експерти

1. *Независимите външни експерти се установяват и подбират въз основа на покани за представяне на заявления от отделни лица и покани, насочени към съответните организации, като например научноизследователски агенции, научноизследователски институции, университети, организации за стандартизация, организации на гражданското общество или предприятия, с оглед създаването на база данни с кандидати.*

Чрез дерогация от член 237, параграф 3 от Финансовия регламент *Комисията или съответният орган за финансиране може, по изключение и в надлежно обосновани случаи, да избере по прозрачен начин всеки отделен експерт с подходящи умения, който не е включен в базата данни, при условие че в резултат от поканата за изразяване на интерес не са установени подходящи независими външни експерти.*

Тези експерти декларират своята независимост и способност да подкрепят целите на „Хоризонт Европа“.

2. В съответствие с член 237, параграфи 2 и 3 от Финансовия регламент *независимите външни експерти* получават възнаграждение въз основа на стандартни условия. Ако това е обосновано *и по изключение*, по-специално за конкретни експерти на високо равнище, на базата на относимите пазарни стандарти може да се предостави подходящо ниво на възнаграждение над стандартните условия.
 3. В допълнение към член 38, параграфи 2 и 3 от Финансовия регламент имената на оценяващите заявления за безвъзмездни средства *независими* външни експерти, които са назначени в лично качество, и областта им на компетентност се публикуват най-малко веднъж годишно на уебсайта на Комисията или органа за финансиране. Тази информация се събира, обработва и публикува в съответствие с правилата на ЕС за защита на данните.
- 3а. *Комисията или съответният орган за финансиране предприема подходящи мерки за предотвратяване на конфликти на интереси по отношение на участието на независими външни експерти в съответствие с член 61 и член 150, параграф 5 от Финансовия регламент.*

Комисията или съответният орган за финансиране гарантира, че експерт, който е в конфликт на интереси по отношение на въпрос, по който от него се изисква становище, не предоставя оценки, консултации или помощ по този конкретен въпрос.

- 4. При назначаването на независими външни експерти Комисията или съответният орган за финансиране предприема подходящи мерки, за да постигне балансиран състав в рамките на експертните групи и комисиите за оценка по отношение на уменията, опита, знанията, включително по отношение на специализацията, по-специално по отношение на обществените и хуманитарните науки, географското разнообразие и пола, като взема предвид ситуацията в областта на действието.*
- 3б. Когато е целесъобразно, за всяко предложение се осигурява подходящ брой независими експерти, за да се гарантира качеството на оценката.*
- 3в. Равнището на възнаграждение на всички независими и външни експерти се предоставя на разположение на Европейския парламент и на Съвета. То се покрива от разходите по програмата.*

ДЯЛ III

МОНИТОРИНГ, КОМУНИКАЦИЯ, ОЦЕНКА И КОНТРОЛ НА ПРОГРАМАТА

Член 45

Мониторинг и докладване

- 1. Комисията осъществява непрекъснат мониторинг на управлението и изпълнението на „Хоризонт Европа“, на нейната конкретна програма и на дейностите на ЕИТ. С цел повишаване на прозрачността тези данни също така се оповестяват публично и по достъпен начин на интернет страницата на Комисията в съответствие с последната актуализация.*

По-специално, данните за проектите, финансирани по линия на ЕНС, европейските партньорства, мисиите, ЕСИ и ЕИТ, се включват в една и съща база данни.

Тя включва:

- i) обвързани със срокове показатели за ежегодно докладване относно напредъка на програмата по отношение изпълнението на целите, определени в член 3, които, заедно с пътищата на въздействие, се съдържат в приложение V;*
- ii) информацията относно равнището на интегриране на социалните и хуманитарните науки, съотношението между по-ниските и по-високите равнища на технологична готовност при съвместните научни изследвания, напредъка в разширяването на участието на държавите, географския състав на консорциумите в съвместни проекти, развитието на заплатите на научните изследователи, използването на двуетапна процедура за представяне и оценка, мерките, насочени към улесняване на връзките на сътрудничество в областта на европейските научни изследвания и иновациите, използването на процедурата за преразглеждане на оценките и броя и вида на жалбите, равнището на интегриране на въпросите, свързани с климата, и свързаните с това разходи, участието на МСП, участието на частния сектор, участието на двата пола във финансираните действия, комисиите за оценка, съветите и консултативните групи, печатите за високи постижения, европейските партньорства, както и процентите на съфинансиране, допълващото и кумулативното финансиране от други източници на финансиране на Съюза, научноизследователските инфраструктури, сроковете за отпускане на безвъзмездни средства, равнището на международно сътрудничество, ангажираността на гражданите и участието на гражданското общество.*
- iii) равнищата на разходите, групирани на равнище проекти, за да се даде възможност за извършването на специфичен анализ, включително за всяка област на интервенция.*
- iv) равнището на прекомерно висок брой заявления, по-специално броя на предложенията, съответно за всяка покана за предложения, техния среден резултат, дела на предложенията над и под праговете за качество.*

2. На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 50 относно изменения на приложение V с цел допълване или

изменяне на показателите за пътищата на въздействие, когато това е необходимо, както и определяне на изходни и целеви стойности.

3. Системата за докладване на качеството на изпълнението гарантира ефикасното, ефективно и навременно събиране на данните за мониторинга на изпълнението на програмата и на нейните резултати, **без да се увеличава административното натоварване за бенефициерите**. За тази цел на получателите на средства от Съюза, **включително на равнището на научните изследователи, участващи в дейностите, с цел да може да се проследи тяхната кариера и мобилност**, и където е приложимо, на държавите членки¹, се налагат пропорционални изисквания за докладване.
 - 3а. **Качественият анализ на Комисията и на Съюза или на националните органи за финансиране допълва, доколкото е възможно, количествените данни.**
4. **Мерките, насочени към улесняване на връзките на сътрудничество в областта на европейските научни изследвания и иновации, се наблюдават и преразглеждат в контекста на работните програми.**

Член 46

Информация, комуникация, публичност, както и използване и разпространение на резултатите

1. Получателите на финансиране от Съюза посочват неговия произход и гарантират видимостта на финансирането от Съюза (по-специално когато популяризират действията и резултатите от тях, **включително за награди**), като предоставят последователна, ефективна и пропорционална целева информация на различни видове публика, включително медиите и обществеността.
2. Комисията осъществява информационни и комуникационни действия по отношение на програмата и нейните действия и резултати. **Освен това тя предоставя навременна и подробна информация на държавите членки и на бенефициерите. На заинтересованите субекти се предоставят услуги за намиране на партньори,**

¹ **Разпоредбите за мониторинг на европейските партньорства са посочени в приложение III към регламента.**

основани на данни и информация от анализи и мрежови връзки, за да образуват консорциуми за съвместни проекти, като се обръща специално внимание на установяването на възможности за създаване на контакти за правните субекти от държави членки със слаби показатели в областта на научните изследвания и иновациите. Въз основа на такива анализи може да се организират специални мероприятия за създаване на контакти в зависимост от конкретните покани за представяне на предложения. Финансовите ресурси, отпуснати на програмата, допринасят също така за институционалната комуникация на политическите приоритети на Съюза, доколкото те са свързани с целите, посочени в член 3.

3. Комисията също така изготвя стратегия за разпространение и използване на резултатите за повишаване на достъпността и разпространението на генерираните в рамките на програмата познания и резултати от научни изследвания и иновации, за да се ускори използването им с оглед на възприемането им от пазара и да се засили въздействието на програмата. Финансовите ресурси, отпуснати на програмата, допринасят също така за институционалната комуникация на политическите приоритети на Съюза, както и на дейностите по информация, комуникация, публичност, разпространение и използване на резултатите, доколкото тези приоритети и дейности са свързани с целите, посочени в член 3.

Член 47

Оценка на програмата

1. Оценките на програмата се извършват своевременно, така че да може да се използват в процеса на вземане на решения относно програмата и нейния приемник, както и други инициативи, относими към научните изследвания и иновациите.
2. Междинната оценка на програмата се извършва *с помощта на независими експерти, избрани на основата на прозрачен процес*, след като за изпълнението на програмата се натрупа достатъчно информация, но не по-късно от четири години след започване на изпълнението на програмата. Тя включва *анализ на портфейла и* оценка на дългосрочното въздействие на предходни рамкови програми и служи като основа за адаптиране на изпълнението на програмата *и/или преглед на програмата*, когато е целесъобразно. *В нея се прави оценка на ефективността,*

ефикасността, целесъобразността, съгласуваността и добавената стойност за Съюза.

3. В края на изпълнението на програмата, но не по-късно от четири години след края на периода, посочен в член 1, Комисията извършва окончателна оценка на програмата. Тя включва оценка на дългосрочното въздействие на предходни рамкови програми.
4. Комисията **публикува и съобщава** заключенията от оценките и своите констатации **и ги представя** на Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите.

Член 48

Одити

1. Системата за контрол на програмата осигурява подходящ баланс между доверието и контрола, като се вземат предвид административните и другите разходи за контрол на всички равнища, особено за бенефициерите. **Правилата за одит са ясни, последователни и съгласувани в рамките на цялата програма.**
2. Одитната стратегия на програмата се основава на финансов одит на представителна извадка от разходите за цялата програма. Представителната извадка се допълва от подбор въз основа на оценка на рисковете, свързани с разходите. Действията, които получават съвместно финансиране от различни програми на Съюза, се одитират само веднъж, като се обхващат всички относими програми и приложимите им правила.
3. Освен това Комисията или органът за финансиране може да разчита на комбинирани прегледи на системите на равнище бенефициер. Тези комбинирани прегледи са незадължителни за някои видове бенефициери и се състоят от одит на системите и процесите, който се допълва от одит на операциите и се извършва от компетентен независим одитор, квалифициран да извършва задължителен одит на счетоводни документи в съответствие с Директива 2006/43/ЕО¹. Те може да се използват от Комисията или от органа за финансиране за определяне на общата увереност

¹ Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 г. относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети, за изменение на директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета и за отмяна на Директива 84/253/ЕИО на Съвета (ОВ L 157, 9.6.2006 г., стр. 87).

относно доброто финансово управление на разходите, както и за преразглеждане на нивото на последващите одити и на сертификатите за финансовите отчети.

4. В съответствие с член 127 от Финансовия регламент Комисията или органът за финансиране може да разчита на одити относно използването на приноса от Съюза, извършени от други **независими и компетентни** лица или субекти, включително различни от тези, на които институции или органи на Съюза са възложили извършването на одити.
5. Одитите може да се извършват до две години след плащането на остатъка.
- 5а. **Комисията публикува насоки за одит, които имат за цел да осигурят надеждно и еднакво прилагане и тълкуване на одитните процедури и правила за целия срок на действие на програмата.**

Член 49

Защита на финансовите интереси на Съюза

1. Комисията или нейни представители и Сметната палата имат правомощия за извършване на одити или — когато се отнася за международни организации — на проверки в съответствие с постигнатите с тях споразумения, по документи и на място, на всички бенефициери на безвъзмездни средства, изпълнители и подизпълнители, които са получили средства от Съюза съгласно настоящия регламент.
2. Европейската служба за борба с измамите (OLAF) може да извършва административни разследвания, включително проверки и инспекции на място, в съответствие с разпоредбите и процедурите, предвидени в Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета, за да установи дали е имало измами, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза, във връзка с финансиране или бюджетни гаранции от Съюза съгласно настоящия регламент.
3. От компетентните органи на трети държави и международни организации може да се поиска да сътрудничат и с Европейската прокуратура, в съответствие със споразуменията за правна взаимопомощ, когато тя разследва престъпления, попадащи в нейната компетентност съгласно Регламент (ЕС) 2017/1939.

4. Без да се засягат параграфи 1 и 2, споразуменията за сътрудничество с трети държави и с международни организации, договорите, споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства и другите правни ангажименти, както и споразуменията за установяване на бюджетна гаранция, които са резултат от изпълнението на настоящия регламент, съдържат разпоредби, с които на Комисията, на Сметната палата и на OLAF изрично се предоставя правомощие да извършват такива одити, проверки на място и инспекции в рамките на съответната си компетентност. Това включва разпоредби, които да гарантират, че всички трети страни, които участват в изпълнението на средства от Съюза или на операция по финансиране, подпомагана изцяло или частично чрез бюджетна гаранция, предоставят равностойни права.

Член 50

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.
2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 45, параграф 2, се предоставя на Комисията до 31 декември 2028 г.
3. Делегирането на правомощия, посочено в член 45, параграф 2, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в Официален вестник на Европейския съюз или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.
4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междуинституционалното споразумение *от 13 април 2016 г.* за по-добро законотворчество.
5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.
6. Делегиран акт, приет съгласно член 45, параграф 2, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два

месеца след нотифицирането на същия акт на Европейския парламент и на Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Посоченият срок се удължава с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

ДЯЛ IV

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 51

Отмяна

Регламент (ЕС) № 1291/2013 и Регламент (ЕС) № 1290/2013 се отменят, считано от 1 януари 2021 г.

Член 52

Преходни разпоредби

1. Настоящият регламент не засяга продължаването или изменението на съответните действия съгласно Регламент (ЕС) № 1291/2013 и Регламент (ЕС) № 1290/2013, които продължават да се прилагат за тези действия до тяхното приключване. Работните планове и действията, предвидени в работните планове, които са приети съгласно Регламент (ЕС) № 1290/2013 и съгласно съответните основни актове на органите за финансиране, продължават да се уреждат от Регламент (ЕС) № 1290/2013 и тези основни актове до своето приключване.
2. Финансовият пакет за програмата може да обхваща и разходи за техническа и административна помощ, необходими, за да се гарантира преходът между програмата и мерките, приети по нейния предшественик Регламент (ЕС) № 1291/2013.

Член 53

Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на ... година.

За Европейския парламент

За Съвета

Председател

Председател

ПРИЛОЖЕНИЕ I
ОБЩИ РАМКИ НА ДЕЙНОСТИТЕ

Общите и специфичните цели на програмата, посочени в член 3, се осъществяват чрез областите на интервенция и общите рамки на дейностите, описани в настоящото приложение, както и в приложение I към специфичната програма.

(1) Стълб I „**Високи научни постижения**“

В съответствие с член 4 този стълб **насърчава високите постижения в научната област, привлича най-добрите таланти в Европа, осигурява подходяща подкрепа за началните етапи на изследователска дейност и** подпомага създаването и разпространението на **високите постижения в научната област**, висококачествени знания, **методики и** умения, технологии и решения на глобалните **обществени, екологични и икономически** предизвикателства чрез изброените по-долу дейности. Той **■** съдейства също така за другите специфични цели на програмата, описани в член 3.

- а) Европейски научноизследователски съвет: Осигуряване на привлекателно и гъвкаво финансиране, с което да се даде възможност на талантиви изследователи, **особено в началните етапи на научноизследователската дейност**, и на техните екипи да следват най-перспективните направления на границата на научните познания, **независимо от гражданството и държавата им на произход**, въз основа на конкуренция, **основаваща се единствено на критерия за високи постижения**.

Област на интервенция: Наука, разширяваща границите на познанието.

- б) Действия „Мария Склодовска-Кюри“: Осигуряване на нови знания и умения на изследователите чрез мобилност и сътрудничество в различни държави, сектори и дисциплини, **подобряване на системите за обучение и кариерно развитие, както и** структуриране и подобряване на институционалните и националните системи за подбор на кадри, **като се вземат предвид Европейската харта на изследователите и Кодекса за поведение при подбор на изследователи**; по този начин действията „Мария Склодовска-Кюри“ допринасят за полагане на основите на високите постижения на Европа в областта на научните изследвания **в цяла Европа**,

за стимулиране на заетостта, растежа и инвестициите, както и за решаване на настоящите и бъдещите предизвикателства пред обществото.

Области на интервенция: Създаване на благоприятни условия за високи постижения чрез мобилност на изследователите в различни държави, сектори и дисциплини; развиване на нови умения чрез отлични възможности за обучение на изследователите; укрепване на **човешките ресурси** и развиването на уменията в рамките на европейското научноизследователско пространство; подобряване и улесняване на полезните взаимодействия; насърчаване на инициативите за популяризиране сред обществеността.

- в) Научноизследователски инфраструктури: Обеспечаване на Европа с устойчиви научноизследователски инфраструктури на световно равнище, които са отворени и достъпни за най-добрите изследователи от Европа и извън нея. **Насърчаване на използването на съществуващите научноизследователски инфраструктури, включително финансираните от ЕСИ фондовете.** По този начин се подобрява потенциалът на **научноизследователската инфраструктура**, която подпомага напредъка на науката и иновациите и дава възможност за отворена наука **с високи постижения, в съответствие с принципите FAIR**, наред с дейности в съответната политика на Съюза и международното сътрудничество.

Области на интервенция: Консолидиране **и развитие** на европейските научноизследователски инфраструктури; Откриване, интегриране и свързване на научноизследователските инфраструктури; **Потенциал за иновации на европейските научноизследователски инфраструктури и дейности за иновации и обучение**; Укрепване на европейската политика в областта на научноизследователските инфраструктури и международното сътрудничество;

- (2) Стълб II „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на **европейската промишленост**“

Чрез следните дейности по този стълб, в съответствие с член 4, **се подпомагат създаването и по-доброто разпространение на висококачествени нови знания, технологии и устойчиви решения, укрепва се конкурентоспособността на европейската промишленост, засилва се** въздействието на научните изследвания и иновациите при разработването, подкрепата и осъществяването на политиките на

Съюза и *се допринася* за възприемането на новаторски решения в промишлеността, *особено в МСП и новосъздадените предприятия*, и обществото, за справяне с глобалните предизвикателства. Той **■** съдейства също така за другите специфични цели на програмата, описани в член 3.

Социалните и хуманитарните науки се интегрират изцяло във всички клъстери, включително специфичните и специализираните дейности.

За постигането на максимална степен на въздействие, гъвкавост и взаимодействия, научноизследователските и иновационните дейности *са* организирани в ***шест*** тематични групи (кълъстери), ***свързани помежду си чрез общоевропейски научноизследователски инфраструктури***, които поотделно и заедно ще насърчават сътрудничеството между различни дисциплини, сектори и политики, както и трансграничното и международното сътрудничество. ***В този стълб от „Хоризонт Европа“ ще бъдат обхванати дейности на най-различни равнища на технологична готовност, включително на по-ниски равнища на технологична готовност.***

Всеки клъстер допринася за постигане на няколко цели за устойчиво развитие, а много цели за устойчиво развитие се подкрепят от повече от един клъстер.

Научноизследователските и иновационните дейности **■** се изпълняват в рамките на и между следните клъстери:

- a) Клъстер „Здравеопазване“: Подобряване и опазване на здравето ***и благосъстоянието*** на гражданите от всички възрасти чрез ***генериране на нови знания***, разработване на иновативни решения ***и гарантиране на интегрирането на свързана с пола перспектива, когато е уместно***, за предотвратяване, диагностициране, проследяване и лечение на заболявания ***и разработване на здравни технологии***; намаляване на рисковете за здравето, защита на населението и подкрепа за постигане на добро здраве и ***благосъстояние, също и на работното място***; по-справедливи, по-устойчиви и по-ефективни от гледна точка на разходите системи на обществено здраве; ***превенция и справяне със свързани с бедността заболявания***; и подкрепа и създаване на възможност за участие на пациентите и самоуправление.

Области на интервенция: Здраве през целия живот; Екологични и социално-здравни детерминанти; Незаразни и редки болести; Инфекциозни болести, **включително свързани с бедността и пренебрегвани заболявания**; Инструменти, технологии и цифрови решения в областта на здравето и грижите, **включително персонализирана медицина**; Системи за здравеопазване

- б) Клъстер „**Култура, творчество и** приобщаващо **■** общество“; Укрепване на **демократичните** ценности, включително принципите на правовата държава и основните права, опазване на нашето културно наследство, **проучване на потенциала на културните и творческите индустрии** и насърчаване на обществено-икономическите трансформации, които допринасят за приобщаването и растежа, **■** включително **управление на миграцията и интеграция на мигрантите**.

Области на интервенция: Демокрация **и управление**; **култура**, културно наследство **и творчество**; социални и икономически трансформации **■**.

- в) Клъстер „**Гражданска сигурност за обществото**“: **Реагиране на предизвикателствата, породени от продължаващите заплахи за сигурността, включително киберпрестъпността, както и от природни и предизвикани от човека бедствия**.

Области на интервенция: Устойчиви на бедствия общества; защита и сигурност; киберсигурност.

- г) Клъстер „**Цифрова сфера, промишленост и космическо пространство**“: Укрепване на капацитета и независимостта на Европа в областта на ключовите базови технологии за цифровизация и производство, както и в областта на космическите технологии, **по цялата верига на стойността**, с цел изграждане на конкурентоспособна, цифрова, нисковъглеродна и кръгова промишленост; гарантиране на устойчиви доставки на суровини; **разработване на авангардни материали** и осигуряване на основа за напредък и иновации по отношение на **глобалните** обществени предизвикателства.

Области на интервенция: Производствени технологии; **ключови** цифрови технологии, **включително квантови технологии**; **нововъзникващи базови технологии**; авангардни материали; изкуствен интелект и роботика; интернет от следващо поколение; **авангардни** изчислителни технологии и технологии на големите информационни масиви; кръгови отрасли; **нисковъглеродни** и **чисти промишлени сектори**; космическо пространство, **включително наблюдение на Земята**.

- д) Клъстер „Климат, енергия и мобилност“: борба с изменението на климата чрез по-добро разбиране на причините, развитието, рисковете, въздействията и възможностите, както и чрез превръщането на секторите на енергетиката и транспорта в по-благоприятни за климата и околната среда, по-ефикасни и по-конкурентоспособни, по-интелигентни, по-безопасни и по-устойчиви, **насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници и енергийната ефективност, подобряване на устойчивостта на Съюза спрямо външни сътресения и адаптиране на общественото поведение с оглед на ЦУР**.

Области на интервенция: Наука за климата и решения в областта на климата; енергийни доставки; енергийни системи и мрежи сгради и промишлени съоръжения **в прехода към чиста енергия** общности и градове; конкурентоспособност на промишлеността в областта на транспорта; **чисти, безопасни и физически достъпни** транспорт и мобилност интелигентна мобилност; съхраняване на енергия.

- е) Клъстер „Храни, **биоикономика**, природни ресурси, **селско стопанство и околна среда**“; Опазване **на околната среда**, възстановяване, устойчиво управление и използване на природни и биологични ресурси от сушата, **вътрешните води** и морето, **за да се спре загубата на биологично разнообразие**, за осигуряване на продоволствената и хранителната сигурност **за всички** и преход към нисковъглеродна кръгова икономика с ефикасно използване на ресурсите **и устойчива биоикономика**.

Области на интервенция: Наблюдение на околната среда; биологично разнообразие и **природни ресурси**; селско стопанство, горско стопанство и селски райони; морета, океани **и вътрешни води**; продоволствени системи;

иновационни системи, основаващи се на биотехнологии **в биоикономиката на ЕС**; кръгови системи.

ж) Преки действия на Съвместния изследователски център (JRC) извън ядрената област: Създаване на висококачествени научни доказателства, които да се използват за **ефикасни и достъпни** качествени публични политики. **За** новите инициативи и предложения за законодателство на ЕС **са необходими** прозрачни, всеобхватни, балансирани **и смислено представени** научни основания, а **за** изпълнението на политиките **е необходимо измерване и наблюдение на свързаните с тях** данни. JRC ще предоставя на политиките на Съюза независими научни данни и техническа подкрепа през целия цикъл на политиката. JRC ще насочи своите научни изследвания към политическите приоритети на ЕС.

Области на интервенция: Здравеопазване; **култура, творчество и приобщаващо общество; Гражданска сигурност за обществото**; цифрова сфера, промишленост **и космическо пространство**; климат, енергия и мобилност; храни, **биоикономика**, природни ресурси, **селско стопанство и околна среда**; подкрепа за функционирането на вътрешния пазар и икономическото управление на Съюза; подкрепа за държавите членки при прилагане на законодателството и разработване на стратегии за интелигентна специализация; аналитични инструменти и методи за създаването на политики; управление на знанията; трансфер на знания и технологии; подкрепа от страна на науката за платформи на политиките.

(3) Стълб III „**Иновативна Европа**“

В съответствие с член 4 този стълб ■ насърчава всички форми на иновации, включително **нетехнологичните иновации, на първо място в рамките на МСП, включително на новосъздадени предприятия, чрез улесняване на технологичното развитие, представянето и предаването на знания, и** ■ ускорява **внедряването** на новаторски решения чрез изброените по-долу дейности. Той ■ съдейства също така за другите специфични цели на програмата, описани в член 3. **ЕСИ ще работи основно посредством два инструмента: инструмента „Изследвач“, прилаган главно чрез съвместни научни изследвания, и инструмента „Ускорител“.**

- а) Европейски съвет по иновациите: *съсредоточава се основно върху водещите до пробив и революционните иновации, като насочва вниманието си по-специално към създаващите нови пазари иновации, като подкрепя същевременно всички видове иновации, включително поетапните.*

Области на интервенция: Инструмент „Изследвач“ за *авангардни научни изследвания*, който подкрепя бъдещи и нововъзникващи технологии, водещи до пробив *и създаващи пазари, и/или „дълбоки“ технологии*; инструментът „Ускорител“, който има за цел да се преодолее недостигът от финансиране между крайните етапи на *научноизследователските и* иновационните дейности и възприемането на иновациите от пазара, за ефективно внедряване на водещи до пробив иновации, които създават нови пазари, и за разрастване на дружества, когато пазарът не предоставя надеждно финансиране; ■ допълнителни дейности на ЕСИ, като например награди, стипендии и бизнес услуги с добавена стойност.

- б) Европейски иновационни екосистеми

Области на интервенция: *Дейностите ще включват по-специално* свързване, *където е уместно в сътрудничество с ЕИТ, с* ■ национални *и регионални* участници в областта на иновациите и подкрепа за прилагането на съвместни трансгранични иновационни програми от държавите членки, *регионите* и асоциираните държави — от *обмен на опит и знания относно регулирането на иновациите до* усъвършенстване на междуличностните умения в областта на иновациите и научноизследователските и иновационни действия, *включително отворените или водените от потребителите иновации* — за да се повиши ефективността на европейската система за иновации. Това *следва да се изпълнява във взаимодействие, inter alia, с* подпомагането по линия на ЕФРР за иновационни екосистеми и междурегионални партньорства по теми, свързани с интелигентната специализация.

- в) Европейски институт за иновации и технологии

Области на интервенция: *Устойчиви* иновационни екосистеми в цяла Европа; *иновационни и предприемачески* умения в перспективата на учене през целия живот, *включително повишаване на капацитета на висшите учебни заведения в*

Европа; ■ нови решения за пазара за справяне с глобалните ■ предизвикателства; полезни взаимодействия и добавена стойност в рамките на „Хоризонт Европа“.

- (4) Част *„Разширяване на участието* и укрепване на европейското научноизследователско пространство“

■ *С този стълб се преследват конкретните цели, посочени в член 3, параграф 2, буква г),* чрез изброените по-долу дейности. *Той* съдейства също така за другите специфични цели на програмата, описани в член 3. Тази част се намира в основата на цялата програма и ще подпомага *привличането на таланти, насърчаването на движението на мозъци и предотвратяването на изтичането на мозъци*, за една Европа, която се основава в по-голяма степен на знанието и иновациите, зачита равенството между половете и стои начело на световната конкуренция, *като стимулира транснационалното сътрудничество и* по този начин *оптимизира* националните предимства и потенциал в *цяла Европа* в рамките на едно добре функциониращо европейско научноизследователско пространство (ЕНП), в което знанията и висококвалифицираната работна ръка се движат свободно *и по балансиран начин*, резултатите от научните изследвания и иновациите се *разпространяват широко и* се разбират и ползват с доверие от страна на информираните граждани и са в услуга на обществото като цяло, а политиката на ЕС, по-специално в областта на научните изследвания и иновациите, се основава на висококачествени научни доказателства.

Той също така подпомага дейности, насочени към подобряване на качеството на предложенията от правни субекти от държави членки с по-слаби резултати в областта на научните изследвания и иновациите, например професионални предварителни проверки и консултации във връзка с предложенията, и насърчаване на дейностите на националните звена за контакт в подкрепа за създаването на международни мрежи, както и дейности, насочени към подпомагане на правни субекти от държави членки с по-слаби резултати в областта на научните изследвания и иновациите да се присъединят към вече избрани съвместни проекти, в които не участват правни субекти от тези държави членки.

Области на интервенция: *Разширяване на участието и разпространение* на високи научни постижения, *включително чрез формиране на екипи, изграждане на връзки, катедри на ЕНП, европейско сътрудничество в областта на науката и технологиите (COST), инициативи за високи научни постижения и дейности за насърчаване на „движението на мозъци“*; реформиране и засилване на европейската система за научни изследвания и

иновации, включително например чрез подкрепа за реформите в националните политики в областта на научните изследвания и иновациите, осигуряване на привлекателна кариерна среда за изследователите и подкрепа за равенството между половете и гражданската наука.

ПРИЛОЖЕНИЕ Ia

ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУТ ЗА ИНОВАЦИИ И ТЕХНОЛОГИИ (EIT)

При изпълнението на дейностите от програмата на EIT се прилага следното:

3.1. Обосновка

Както ясно се посочва в доклада на Групата на високо равнище за постигането на максимално въздействие от програмите на ЕС за научни изследвания и иновации (Групата на високо равнище „Лами“), пътят напред е да се „образоваме за бъдещето и да инвестираме в хора, които ще осъществят промяната“. По-специално европейските **висши учебни заведения** са приканени да стимулират предприемачеството, да разрушават междудисциплинарните граници и да институционализират силното **интердисциплинарно** сътрудничество между академичните и промишлените среди. Според последните проучвания достъпът до таланти кадри е засега най-важният фактор, който влияе на избора на място от европейските новосъздадени предприятия. Възможностите за образование и обучение **и развитието на творчески умения** изпълняват ключова роля в изграждането на бъдещи иноватори и в развитието на способностите на съществуващите такива да разраснат бизнеса си до по-успешни нива. Основни съставки за развиването на иновационна екосистема са достъпът до таланти предприемачи и до професионални услуги, капитал и пазари на равнището на ЕС, както обединяването на ключови участници в областта на иновациите около обща цел. Необходимо е да се координират усилията в целия ЕС, за да се създаде критична маса от взаимосвързани предприемачески клъстери и екосистеми в целия ЕС;

Днес EIT е най-голямата интегрирана иновационна екосистема на Европа, която обединява партньори от бизнеса, научноизследователските среди, образованието и извън тях. EIT ще продължи да подкрепя своите общности на знание и иновации (ОЗИ), които представляват широкомащабни европейски партньорства, които работят по конкретни глобални предизвикателства, и ще укрепва иновационните екосистеми около тях. Той ще осъществява това, като подпомага интегрирането на образованието, научните изследвания и новаторството, които следват най-високите стандарти, като така ще създава благоприятни условия за иновации, и като насърчава и подкрепя предприемачи от ново поколение и стимулира създаването на иновативни

дружества в тясно взаимодействие и взаимно допълване с Европейския съвет по иновациите.

Навсякъде в Европа все още са нужни усилия за развиването на екосистеми, в които лесно да си взаимодействат изследователи, иноватори, промишлени сектори и държавни администрации. Иновационните екосистеми всъщност все още не работят оптимално по редица причини:

- Взаимодействието между участниците в иновациите все още е пречатствано от организационните, регулаторни и културни бариери помежду им;
- Усилията за укрепването на иновационните ***екосистеми*** все още ***се нуждаят*** от координация и ясен фокус върху конкретни цели и въздействие.

С цел преодоляване на бъдещите ***обществени*** предизвикателства, възползване от възможностите за нови технологии и принос към ***щадящата околната среда и устойчив*** икономически растеж, работните места, конкурентоспособността и благосъстоянието на гражданите на Европа, е необходимо допълнително да се засили капацитетът за иновации на Европа посредством: ***укрепване на съществуващата и*** насърчаване на създаването на нова среда, благоприятна за сътрудничество и иновации; укрепване на капацитета за иновации на академичния и научноизследователския сектор; подкрепа за новото поколение предприемачи; стимулиране на създаването и развитието на иновативни проекти, ***както и повишаване на видимостта и осведомеността относно финансираните от ЕС научноизследователски и иновационни дейности, по-специално по отношение на финансирането от ЕИТ, сред широката общественост.***

Характерът и мащабът на свързаните с иновациите предизвикателства изискват свързване и мобилизиране на действащите лица и ресурсите в европейски мащаб, като се поощрява трансграничното сътрудничество. Необходимо е да се премахне изолацията по дисциплини и по вериги за създаване на стойност, както и да се насърчи създаването на благоприятна среда за ефективен обмен на знания и експертен опит с цел развитие и привличане на талантиливи предприемачи. ***Стратегическата иновационна програма на ЕИТ гарантира съгласуваност с предизвикателствата на „Хоризонт Европа“, както и взаимно допълване с Европейския съвет по иновациите.***

3.2. Области на интервенция

3.2.1. Устойчиви иновационни екосистеми в цяла Европа

В съответствие с регламента за ЕИТ и стратегическата иновационна програма на ЕИТ, ЕИТ ще играе важна роля за укрепването на устойчивите, **основани на предизвикателствата** иновационни екосистеми в цяла Европа. По-специално, ЕИТ ще продължи да действа най-вече чрез своите общности на знание и иновации (ОЗИ), широкомащабните европейски партньорства, които работят по конкретни обществени предизвикателства. Той ще продължи да усъвършенства иновационните екосистеми около тях, като **ги отваря и като** насърчава интеграцията на научноизследователската дейност, новаторството и образованието. Освен това ЕИТ ще **укрепва иновационните екосистеми в цяла** Европа, като разширява своята Регионална иновационна схема (EIT-RIS). ЕИТ ще работи с иновационни екосистеми, които демонстрират висок потенциал за иновация, на базата на стратегия, тематична съгласуваност и **предвидено** въздействие, в близко взаимодействие със стратегиите и платформите за интелигентна специализация.

- Повишаване на ефективността **и на отвореността към нови партньори** на съществуващите общности на знание и иновации, **улесняване на прехода към финансова самостоятелност в дългосрочен план** и **анализиране на необходимостта от** създаване на нови такива **за справяне с глобалните предизвикателства. Конкретните** тематични области **ще бъдат определени в Стратегическата иновационна програма, като се вземе предвид стратегическото планиране;**
- Ускоряване на високите постижения в региони на държави, **определени в Стратегическата иновационна програма в тясно сътрудничество със структурните фондове и други съответни програми на ЕС за финансиране, когато е целесъобразно.**

2.2. Иновационни **и предприемачески** умения от гледна точка на ученето през целия живот, **включително повишаване на капацитета на висшите учебни заведения в цяла Европа**

Образователните дейности на ЕИТ ще се разширяват с цел насърчаване на иновациите и предприемачеството чрез **целенасочено** образование и обучение. Засиленият акцент върху

развитието на човешкия капитал ще се основава на разширяването на съществуващите образователните програми на ОЗИ на ЕИТ, с цел да продължават да предлагат на студентите и професионалистите висококачествени учебни програми, базирани на иновации, **творчество** и предприемачество, в съответствие по-специално със стратегията на ЕС в областта на промишлеността и уменията. Тук могат да участват изследователи и иноватори, подпомагани по други части на „Хоризонт Европа“, особено по МСК. ЕИТ ще подпомага и **модернизирането на висшите учебни заведения в цяла Европа** и тяхната интеграция в иновационните екосистеми чрез стимулиране и увеличаване на предприемаческия им потенциал и капацитет и насърчаването им по-добре да предвиждат изискванията за нови умения.

- Разработване на иновативни учебни програми, които отчитат бъдещите потребности на **обществото и** промишлеността, междудисциплинарни програми, предлагани на студентите, предприемачите и специалистите в цяла Европа и извън нея, когато специализираните знания и специфичните за секторите знания се съчетават с **иновационни и предприемачески** умения, като например високотехнологични умения в **областта на цифровите и устойчивите ключови** базови технологии;
- Укрепване и разширяване на обозначението ЕИТ с цел повишаване на **видимото присъствие и признанието на ЕИТ**, на образователните програми, основани на партньорства между различните висши учебни заведения, научноизследователски центрове и предприятия, **като същевременно се повишава качеството като цяло чрез** предлагане на учебни програми за учене чрез практика и **целенасочено** предприемаческо обучение и международна, междуинституционална и междусекторна мобилност;
- Развитие на капацитета на сектора за висше образование за иновации и предприемачество, като се използва **и насърчава** експертният опит на общността на ЕИТ за свързване на образование, научни изследвания и бизнес;
- Укрепване на ролята на общността от бивши възпитаници на ЕИТ като пример за подражание за новите студенти и влиятелно средство за комуникация на въздействието на ЕИТ;

2.3. Нови решения за пазара за *справяне с глобалните предизвикателства*

ЕИТ ще улеснява, ще дава възможност **и ще награждава** предприемачите, иноваторите, **изследователите**, преподавателите, студентите и други участници областта на иновациите, **като същевременно гарантира интегрирането на принципа на равенство между половете, в съвместната им работа** в междудисциплинарни екипи, **които генерират** идеи и **ги превръщат както** в поетапни, така и в революционни иновации. Дейностите ще се характеризират с отворен иновационен и трансграничен подход с акцент върху включването на съответни дейности от Триъгълника на знанието, които са необходими за техния успех (напр. популяризаторите на даден проект могат да подобрят достъпа си до: специално квалифицирани висшисти, **водещи потребители**, новосъздадени предприятия с иновативни идеи, предприятия извън вътрешния пазар със съответни допълващи активи и т.н.).

- Подкрепа за разработването на нови продукти, услуги **и пазарни възможности**, за които участниците в Триъгълника на знанието ще си сътрудничат **за намиране на решения на глобални предизвикателства**;
- **Пълно интегриране на цялата верига за създаване на стойност в областта на иновациите: от студента до предприемача, от идеята до продукта, от лабораторията до клиента. Това включва подкрепа за новосъздадените предприятия и за разрастващите се предприятия.**
- Предоставяне на услуги и подкрепа на високо равнище на иновативни предприятия, включително техническа помощ за фината настройка на продукти или услуги, наставничество по същество, подкрепа за привличане на целеви клиенти и набиране на капитал с цел бързо достигане на пазара и ускоряване на растежа им.

3.2.4. Полезни взаимодействия и добавена стойност в „Хоризонт Европа“

ЕИТ ще увеличи усилията си за мобилизиране на полезните взаимодействия и взаимното допълване между **съществуващи ОЗИ и с** различни участници и инициативи на равнището на ЕС и на глобално равнище и ще разшири своята мрежа от сътрудничащи си организации на стратегическо и оперативно ниво, **като същевременно избягва дублирането.**

- **Тясно** сътрудничество с ЕИС **и InvestEU** при рационализирането на подпомагането (финансиране и услуги), която се предлага на иновативните предприятия на етапите на създаване и на разрастване на предприятието, особено чрез ОЗИ;

- Планиране и изпълнение на дейностите на ЕИТ с цел максимално оползотворяване на полезните взаимодействия и взаимното допълване *с други части на програмата*;
- Ангажиране с държавите — членки на ЕС, както на национално, така и на регионално равнище, започване на структуриран диалог и координиране на усилията за използване на полезните взаимодействия с **■** национални *и регионални* инициативи, *включително стратегии за интелигентна специализация, като се разглеждат и възможностите за прилагане на европейските иновационни екосистеми* с цел определяне, споделяне и разпространение на *най-*добрите практики и поуки;
- *Споделяне и разпространение на иновативните практики и знания в цяла Европа и отвъд нейните граници с цел допринасяне за политиката в областта на иновациите в Европа в координация с други части от „Хоризонт Европа“;*
- Осигуряване на принос към обсъждането на иновационната политика и към *формулирането и* прилагането на политическите приоритети на ЕС чрез непрекъснатата работа със съответните служби на Европейската комисия, други програми на ЕС и заинтересованите страни по тях, както и допълнително изследване на възможностите в рамките на инициативите за прилагане на политиките;
- Използване на полезните взаимодействия с други програми на ЕС, *включително с тези*, подпомагащи развитието на човешкия капитал и иновациите (напр. *COST*, ЕСФ+, ЕФРР, Еразъм+, „*Творческа Европа*“ и *COSME* плюс/*единен пазар, InvestEU*);
- Изграждане на стратегически съюзи с ключови субекти в областта на иновациите на равнището на ЕС и на международно равнище, и подпомагане на ОЗИ с цел сътрудничество и връзки с основни партньори от Триъгълника на знанието от трети държави с цел отваряне на нови пазари за подпомагани от ОЗИ решения и привличане на *финансиране и* таланти от други страни. *Участието на трети държави се насърчава, като се зачитат принципите на реципрочност и взаимна полза.*

ПРИЛОЖЕНИЕ III ПАРТНЬОРСТВА

Подборът **и** изпълнението, мониторингът, оценката и постепенното прекратяване **или подновяването** на европейските партньорства се извършват въз основа на следните критерии:

1) Подбор

Представяне на доказателства, че европейското партньорство е по-ефективно при постигане на съответните цели на програмата **благодарение на привличането и ангажирането на партньори**, по-специално в осигуряването на ясно въздействие за ЕС и неговите граждани, особено с оглед на отговаряне на глобалните предизвикателства и целите на научните изследвания и иновациите, осигуряване на конкурентоспособността на ЕС, **на устойчивост** и на принос за укрепването на европейското научноизследователско и иновационно пространство и, **по целесъобразност**, на международните ангажименти.

В случай на институционализирани европейски партньорства, създадени в съответствие с член 185 от ДФЕС, е задължително участието на най-малко **40%** от държавите — членки на ЕС.

- б) Съгласуваност и полезни взаимодействия на европейското партньорство в рамките на научните изследвания и иновациите на ЕС **при възможно най-стриктно спазване на правилата на „Хоризонт Европа“**;
- в) Прозрачност и отвореност на европейското партньорство по отношение на определянето на приоритетите и целите **във връзка с очакваните резултати и въздействия, както и във връзка с участието** на партньорите и заинтересованите страни от **цялата верига на стойността, от** различните сектори, **среди и дисциплини**, включително на международно равнище, когато това е приложимо **и не вреди на европейската конкурентоспособност; ясни условия за насърчаване на участието на МСП и за разпространение и използване на резултатите, по-специално от МСП, включително чрез организации посредници**;
- г) Предварителна демонстрация на допълняемостта и насочеността на европейското партньорство, включително обща **стратегическа** визия за неговите цели. Тази визия включва по-специално:

- определяне на измерими очаквани **результати, продукти** и въздействия в рамките на конкретен график, включително ключова икономическа **и/или обществена** стойност за **Съюза**;
- демонстрация на очакваните качествени и **значими** количествени ефекти на ливъридж, **включително метод за измерване на ключовите показатели за качество**;
- подходи за осигуряване на гъвкавост на изпълнението и за приспособяване към променящите се нужди на политиката, обществото **и/или** пазара, или към напредъка на науката **за повишаване на съгласуваността на политиките на регионално и национално равнище, както и на равнището на ЕС**;
- стратегия за оттегляне и мерки за постепенното прекратяване **на участието в програмата**.

д) Предварителна демонстрация на дългосрочния ангажимент на партньорите, включително минимален дял на публични и/или частни инвестиции.

В случай на институционализирано европейско партньорство, **установено в съответствие с член 185 или член 187 от ДФЕС**, финансовите вноски и/или вноските в натура от партньорите, различни от Съюза, ще бъдат равни на най-малко 50% и може да достигнат до 75% от общите поети бюджетни задължения на европейското партньорство. За всяко **такова** институционализирано европейско партньорство част от приноса от страна на партньорите, различни от Съюза, ще бъде под формата на финансови вноски. **За партньори, различни от Съюза и участващите държави, финансовите вноски следва да бъдат насочени на първо място към покриване на административните разходи, както и към координирането и подкрепата на други неконкурентни дейности.**

да) В съгласие с регионалните органи ЕФРР се приема за частично национално участие в действията по съфинансиране на програмата с участието на държави членки.

2) Изпълнение:

- а) Системен подход, който гарантира **активното участие на държавите членки на ранен етап и** постигането на очакваните въздействия на европейското партньорство чрез гъвкаво прилагане на съвместни действия **с висока европейска добавена стойност също** излизащи извън рамките на съвместни покани за предложения за научноизследователски и иновационни дейности, включително свързаните с възприемането от пазара, нормативната уредба и политиката.
- б) Подходящи мерки, които гарантират непрекъснато отворения характер на инициативата и прозрачността при изпълнението, особено за определяне на приоритетите и за участие в поканите за предложения, **информацията относно функционирането на управлението**, видимо присъствие на Съюза, комуникационни и информационни мерки, разпространение и използване на резултатите, включително ясна стратегия за свободен достъп/потребителска стратегия по веригата на стойността; **подходящи мерки за информиране на МСП и насърчаване на тяхното участие;**
- в) Координация и/или съвместни дейности с други съответни инициативи в областта на научните изследвания и иновациите **за осигуряване на оптимално равнище на взаимовръзки и гарантиране на** ефективно взаимодействие, **наред с другото за преодоляване на възможните препятствия пред изпълнението на национално равнище и за повишаване на ефективността на разходите;**
- г) **■ Ангажименти ■** за **финансови вноски и/или вноски в натура** от всеки партньор **в съответствие с националните разпоредби** през целия срок на действие на инициативата;
- д) В случай на институционализирано европейско партньорство, достъп на Комисията до резултатите и до друга информация, свързана с действието, за целите на разработването, изпълнението и мониторинга на политиките или програмите на Съюза.
- 3) Мониторинг:
- а) Система за мониторинг в съответствие с изискванията, определени в член 45, с цел проследяване на напредъка в осъществяването на конкретните цели на политиката, резултати и ключови показатели за качество на изпълнението, които позволяват

текуща оценка на постиженията, въздействието и потенциалните нужди от коригиращи мерки;

- б) **Периодично** целенасочено докладване на количествените и качествените ефекти на ливъридж, включително по отношение на финансовите вноски и вноските в натура, **за които са поети ангажменти или които са действително предоставени**, видимостта и мястото в международен контекст, както и въздействието върху свързаните с научните изследвания и иновациите рискове на инвестициите от частния сектор;
 - в) **Подробна информация за процеса на оценяване и за резултатите от всички покани за предложения в рамките на партньорства, която се предоставя своевременно за ползване в достъпна обща електронна база данни.**
- 4) Оценка, постепенно прекратяване и подновяване:
- а) Оценка на въздействията, постигнати на съюзно и национално равнище във връзка с определените цели и ключови показатели за качество на изпълнението, която се използва за посочената в член 47 оценка на програмата, включително оценка на най-ефективния начин на интервенция чрез политиката за евентуално бъдещо действие; и мястото на евентуалното подновяване на дадено европейско партньорство в общия контекст на европейските партньорства и неговите приоритети във връзка с политиката.
 - б) **При липса на подновяване**, подходящи мерки, осигуряващи постепенното прекратяване **на финансирането от рамковата програма** в съответствие с предварително договорените условия и срокове **с правно** ангажираните партньори, без да се засяга възможността за продължаване на транснационалното финансиране по линия на национални програми или други програми на Съюза **и без да се засягат частните инвестиции и текущите проекти.**

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

ПОЛЕЗНИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ С ДРУГИ ПРОГРАМИ

1. Полезните взаимодействия с Европейския фонд за гарантиране на земеделието и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (обща селскостопанска политика — ОСП) ще гарантират, че:

- а) потребностите от научни изследвания и иновации на селскостопанския сектор и селските райони в ЕС се определят по-специално в рамките на Европейското партньорство за иновации „Селскостопанска производителност и устойчивост“¹ и се отразяват в процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите по програмата, както и в работните програми;
- б) ОСП използва по най-добър начин резултатите от научните изследвания и иновациите и насърчава използването, прилагането и внедряването на новаторски решения, включително произтичащи от проекти, които са финансирани по линия на рамковите програми за научни изследвания и иновации и от Европейското партньорство за иновации „Селскостопанска производителност и устойчивост“ **и съответните общности на знанието и иновациите на EIT**;
- в) ЕЗФРСР подпомага възприемането и разпространението на знания и решения, които произтичат от резултатите от програмата и водят до по-динамичен селскостопански сектор и до нови възможности за развитие на селските райони.

2. Ползните взаимодействия с Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) ще гарантират, че:

- а) програмата и ЕФМДР са взаимосвързани до голяма степен, тъй като потребностите на ЕС от научни изследвания и иновации в областта на мореплаването и морската политика се реализират посредством процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите в рамките на програмата;
- б) ЕФМДР подкрепя разгръщането на нови технологии и новаторски продукти, процеси и услуги, и по-специално тези, които произтичат от програмата в областта на мореплаването и морската политика; ЕФМДР също така насърчава събирането на теренни данни, а чрез тяхната обработка се разпространяват

¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и до Съвета относно Европейското партньорство за иновации „Селскостопанска производителност и устойчивост“ (COM(2012) 79 final).

съответните действия, подпомагани по линия на програмата, което от своя страна допринася за изпълнението на общата политика в областта на рибарството, морската политика на ЕС, международното управление на океаните, **както и международните ангажименти.**

3. Полезните взаимодействия с Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) ще гарантират, че:

а) механизмите за комбинирано финансиране по линия на ЕФРР и програмата **„Хоризонт Европа“** се използват за подпомагане на дейности, осигуряващи връзка между **регионалните оперативни програми**, стратегиите за интелигентна специализация и международните високи постижения в областта на научните изследвания и иновациите, в т.ч. съвместни трансрегионални/транснационални програми и общоевропейски научноизследователски инфраструктури, с цел укрепване на европейското научноизследователско пространство;

аа) **средствата по линия на ЕФРР могат да бъдат прехвърляни на доброволна основа в подкрепа на дейности по програмата, по-специално на „Печата за високи постижения“;**

б) ЕФРР се съсредоточава, наред с другото, върху развитието и укрепването на регионалните и местните научноизследователски и иновационни екосистеми и трансформацията на промишлеността, включително подкрепата за възприемането на резултатите и разгръщането на нови технологии и новаторски решения от рамковите програми за научни изследвания и иновации чрез ЕФРР;

ба) **съществуващите регионални екосистеми, мрежите на платформите и регионалните стратегии са засилени.**

4. Полезните взаимодействия с Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) ще гарантират, че:

а) чрез национални или регионални програми ЕСФ+ може да включи и да разпространява за широко използване иновативни учебни планове, подкрепяни

от програмата, за да се предоставят на хората умения и компетентности, необходими за работните места в бъдеще;

- б) мерките за допълнително финансиране по линия на ЕСФ+ може да се използват **доброволно** в подкрепа на дейности **на програмата, които насърчават** развитието на човешкия капитал в областта на научните изследвания и иновациите с цел укрепване на европейското научноизследователско пространство; [Изм. 148]
- в) направление „Здравеопазване“ на ЕСФ+ включва иновативни технологии и нови бизнес модели и решения, по-специално произтичащи от програмите, с цел допринасяне за постигането на иновативни, ефикасни и устойчиви здравни системи на държавите членки и улесняване на достъпа до по-качествено и по-безопасно здравно обслужване за гражданите на Европа.

5. Ползните взаимодействия с Механизма за свързване на Европа (МСЕ) ще гарантират, че:

- а) нуждите от научни изследвания и иновации в областта на транспорта, енергетиката и в цифровия сектор в ЕС се определят и отразяват в процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите в рамките на програмата;
- б) в рамките на МСЕ се подкрепя широкомащабното разгръщане и внедряване на иновативни технологии и решения в областта на транспорта, енергетиката и цифровата физическа инфраструктура, и по-специално такива, които произтичат от рамковите програми за научни изследвания и иновации;
- в) обменът на информация и данни между рамковата програма и проекти по линия на МСЕ ще бъде улеснен — например чрез изтъкване на технологии от рамковата програма с висока пазарна готовност, които могат да се разгърнат още повече чрез Механизма за свързване на Европа.

6. Ползните взаимодействия с Програмата за цифрови технологии в Европа ще гарантират, че:

- а) като се има предвид, че няколко тематични области, обхванати от програмата и от Програмата за цифрови технологии в Европа, се доближават, видът на действията, които ще бъдат подпомогани, очакваните от тях крайни продукти и тяхната логика на интервенция са различни и се допълват взаимно;
- б) нуждите от научни изследвания и иновации, свързани с цифровите аспекти, се определят и отразяват в стратегическите планове за научни изследвания и иновации в рамките на програмата; това включва научни изследвания и иновации в областта на високопроизводителните изчислителни технологии, изкуствения интелект, киберсигурността, **технологиите на разпределения регистър, квантовите технологии**, съчетаването на цифровите технологии с други базови технологии и нетехнологични иновации; подкрепа за разрастването на дружествата, които въвеждат водещи до пробив иновации (много от които ще съчетават цифрови и физически технологии); интегриране на цифровите технологии във всички компоненти на стълба „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на **европейската промишленост**“; както и подкрепа за цифровите научноизследователски инфраструктури;
- в) Програмата за цифрови технологии в Европа се съсредоточава върху широкомащабен цифров капацитет и изграждане на инфраструктура във високопроизводителните изчислителни технологии, изкуствения интелект, киберсигурността, **технологиите на разпределения регистър, квантовите технологии** и специализираните умения в областта на цифровите технологии и има за цел широкото възприемане и внедряване в цяла Европа на важни съществуващи или изпитани иновативни цифрови решения в рамките на ЕС в области от обществен интерес (като например здравеопазването, публичната администрация, правосъдието и образованието) или при неефективност на пазара (като например цифровизация на предприятията и особено на малките и средните предприятия); Програмата за цифрови технологии в Европа се изпълнява главно чрез координирани и стратегически инвестиции с държавите членки (по-специално чрез съвместни обществени поръчки) в цифров капацитет, който да се споделя в цяла Европа и в действията на равнище ЕС в подкрепа на оперативната съвместимост и стандартизацията като част от развитието на цифровия единен пазар;

- г) капацитетът и инфраструктурата на Програмата за цифрови технологии в Европа се предоставят на разположение на научноизследователската и иновационната общност, включително за подпомагани по линия на програмата дейности, които включват изпитвания, експерименти и демонстрационни дейности във всички сектори и дисциплини;
- д) новите цифрови технологии, разработени в рамките на програмата, постепенно ще бъдат възприети и внедрени от Програмата за цифрови технологии в Европа;
- е) инициативите на програмата за разработване на учебни планове за придобиване на умения и компетенции, включително за тези, които са предоставени на центровете за съвместно ползване на **общностите за знание и иновации** към Европейския институт за иновации и технологии, се допълват от изграждането на капацитет от специализирани умения в областта на цифровите технологии, с подкрепата по линия на Програмата за цифрови технологии в Европа;
- ж) стабилните механизми за координация за стратегическо програмиране и оперативните процедури за двете програми са съгласувани помежду си и техните управленски структури включват съответните служби на Комисията, както и други лица, засегнати от различните части на съответните програми.

7. Ползните взаимодействия с Програмата за единния пазар ще гарантират, че:

- а) Програмата за единния пазар е насочена към преодоляване на проблеми, свързани с неефективност на пазара, която засяга малките и средните предприятия, и ще насърчава предприемачеството, създаването на предприятия и техния растеж. Програмата за единния пазар и действията **както на ЕИТ, така и** на бъдещия Европейски съвет по иновациите изцяло се допълват взаимно по отношение на иновативните предприятия, както и в областта на услугите за подпомагане на МСП, по-специално там, където пазарът не предоставя надеждно финансиране;
- б) мрежата „Enterprise Europe“ може да служи, като други съществуващи структури за подкрепа на МСП (напр. национални центрове за контакт,

агенции за иновации, **цифрови иновационни центрове, центрове за компетентност, сертифицирани инкубатори**), за предоставяне на услуги за подкрепа в рамките на **програмата „Хоризонт Европа“ и с участието на Европейския съвет по иновациите.**

8. Полезните взаимодействия с Програмата за околната среда и действията по климата (LIFE), ще гарантират, че:

Потребностите от научни изследвания и иновации с цел справяне с екологичните, климатичните и енергийните предизвикателства в ЕС се определят и отразяват в процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите в рамките на програмата. LIFE ще продължи да действа като катализатор за прилагането на политиката и законодателството на ЕС в областта на околната среда, климата и енергетиката, включително чрез възприемане и прилагане на резултатите от научните изследвания и иновациите по програмата, и ще подпомага тяхното внедряване в национален и (между)регионален мащаб, когато това може да помогне за решаване на проблемите в областта на околната среда, климата и прехода към чиста енергия. По-специално, LIFE ще продължи да стимулира полезните взаимодействия с програмата чрез отпускането на премия в хода на оценката за предложения, които включват използването на резултатите от програмата. Стандартните проекти по LIFE ще подпомогнат разработването, изпитването или демонстрирането на подходящи технологии или методики за прилагането на политиката на ЕС в областта на околната среда и климата, които впоследствие да могат да бъдат внедрени в широк мащаб и които са финансирани от други източници, включително по линия на програмата. **EIT, както и бъдещият Европейски съвет по иновациите** в рамките на програмата може да **осигуряват** подкрепа за разширяването на мащаба и пускането на пазара на нови водещи до пробив идеи, които могат да произтичат от изпълнението на проекти по програма LIFE.

9. Полезните взаимодействия с програма „Еразъм“ ще гарантират, че:

а) комбинираните ресурси от програмата и от програма „Еразъм“ се използват за подпомагане на дейности, насочени към укрепване и модернизирание на европейските висши учебни заведения. Програмата ще допълва подкрепата от програма „Еразъм“ за инициативата за европейските университети, и по-

специално нейната научноизследователска част, в рамките на разработването на нови съвместни и интегрирани дългосрочни и устойчиви стратегии за образование и научни изследвания и иновации, основани на трансдисциплинарни и междусекторни подходи за превръщане на триъгълника на знанията в реалност и даване на импулс на икономическия растеж; **образователните дейности на ЕИТ биха могли да бъдат както вдъхновяващи за инициативата за европейските университети, така и взаимосвързани с нея.**

- б) програмата и програма „Еразъм“ ще засилят интеграцията на образованието и научноизследователската дейност чрез улесняване на висшите учебни заведения при формулирането и създаването на общи образователни, научноизследователски и иновационни стратегии, обезпечаване на преподаването с информация за най-новите открития и практики в научните изследвания за предлагане на по-активен опит в научните изследвания за всички студенти и кадри в областта на висшето образование, и по-специално изследователите, и подкрепа на други дейности, които интегрират висшето образование, научните изследвания и иновациите.

10. Ползните взаимодействия с Европейската космическа програма ще гарантират, че:

- (а) нуждите от научни изследвания и иновации в свързаните с космическото пространство сектори нагоре и надолу по веригата в рамките на ЕС се определят и отразяват в процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите в рамките на програмата; действията, свързани с научни изследвания в областта на космическото пространство и осъществявани по линия на „Хоризонт Европа“, по отношение на поръчките и на допустимостта на субектите се изпълняват в съответствие с разпоредбите на Космическа програма, когато е целесъобразно;
- б) данните и услугите в областта на космическото пространство, предоставени като обществено благо от Европейската космическа програма, се използват за разработване на водещи до пробиви решения чрез научноизследователска дейност и иновации, включително в Рамковата програма, по-специално за устойчиви храни и природни ресурси, наблюдение на климата, интелигентни градове, автоматизирани превозни средства, сигурност, справяне с бедствия;

в) услугите за достъп до данни и информация по програма „Коперник“ допринасят за Европейския облак за отворена наука, като по този начин се улеснява достъпът до данни по „Коперник“ за научни работници и изследователи; научноизследователските инфраструктури, по-специално мрежи за наблюдение in situ, представляват основни елементи от инфраструктурата за наблюдение in situ, позволяващи услуги по програма „Коперник“, и в резултат на това се ползват от информацията, създадена от услугите по програма „Коперник“.

11. Ползните взаимодействия с Инструмента за съседство, развитие и международно сътрудничество (наричан по-долу за краткост „Външният инструмент“) ще гарантират, че научноизследователските и иновационните дейности на програмата с участието на трети държави и целенасочените действия за международно сътрудничество се стремят към съответствие и съгласуваност с успоредни действия, насочени към възприемане от пазара и изграждане на капацитет в рамките на направления на Външния инструмент, въз основа на съвместно определяне на нуждите и на областите на интервенция в процеса на общото стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите в рамките на програмата.

12. Ползните взаимодействия с фонд „Вътрешна сигурност“ и с инструмента за управление на границите като част от Фонда за интегрирано управление на границите ще гарантират, че:

а) нуждите от научни изследвания и иновации в сферата на сигурността и интегрираното управление на границите се определят и отразяват в процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите в рамките на програмата;

б) фонд „Вътрешна сигурност“ и Фондът за интегрирано управление на границите подпомагат внедряването на нови иновативни технологии и решения, и по-специално тези, които произтичат от рамковите програми за научни изследвания и иновации в областта на научноизследователската и иновационна дейност по сигурността.

13. Ползните взаимодействия с фонда InvestEU ще гарантират, че:

- а) програмата, чрез собствения си бюджет, осигурява смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и на ЕСИ за новатори, които се характеризират с високо равнище на риск и за които пазарът не предоставя съответното надеждно и устойчиво финансиране, като в същото време предвижда подходяща координация в подкрепа на ефективното изпълнение и управление на частното финансиране като част от смесеното финансиране чрез фондове и посредници, подпомагани по линия на InvestEU;
- б) финансовите инструменти за научни изследвания и иновации и за МСП са групирани заедно във фонд InvestEU, по-конкретно чрез специален тематичен компонент за научни изследвания и иновации, както и чрез продукти, внедрявани в рамките на предназначения за иновационни дружества компонент на МСП, като по този начин се спомага и за постигане на целите на програмата. **Ще бъдат създадени силни допълващи връзки между InvestEU и „Хоризонт Европа“.**

14. Ползните взаимодействия с Фонда за иновации в рамките на Схемата за търговия с емисии („Фонд за иновации“) ще гарантират, че:

- а) Фондът за иновации е предназначен специално за иновации в областта на нисковъглеродните технологии и процеси, включително безопасно за околната среда улавяне и използване на въглерод, което има значителен принос за смекчаване на последиците от изменението на климата, както и продукти – заместители на продукти с високи въглеродни емисии, и за съдействие за стимулирането на изграждането и експлоатацията на проекти, насочени към екологично безопасно улавяне и съхранение на CO₂ в геоложки обекти, както и за иновационни възобновяеми енергийни източници и технологии за съхранение на енергия. **Ще бъде създадена подходяща рамка, за да се дава възможност за и да се стимулират „зелените“ продукти с устойчива добавена стойност за клиентите/крайните потребители.**
- б) програмата ще финансира разработването, и демонстрирането **и внедряването** на технологии, **включително на водещи до пробив решения**, които могат да допринасят за **нисковъглеродна икономика**, за декарбонизацията **на Съюза и** за изпълнението на целите на ЕС за трансформация на енергетиката и промишлеността, особено в рамките на нейния стълб II **и чрез EIT**;

в) Фондът за иновации може, в зависимост от изпълнението на критериите за подбор и за отпускане на средства, да подпомага етапа на демонстрация на допустими проекти, които може да са получили. **Проекти, които получават подпомагане по линия на Фонда за иновации, може да отговарят на условията за подпомагане по линия на рамковите програми за научни изследвания и иновации и обратно. С цел допълване на „Хоризонт Европа“ Фондът за иновации може да се съсредоточава върху близки до пазара иновации, които допринасят за значително и бързо намаляване на емисиите на CO₂. Ще бъдат създадени силни допълващи връзки между Фонда за иновации и „Хоризонт Европа“.**

15. Ползните взаимодействия с Програмата за научни изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия (Евратом) ще гарантират, че:

а) програмата и Програмата за научни изследвания и обучение на Евратом разработват комплексни действия в подкрепа на образованието и обучението (включително действията „Мария Склодовска-Кюри“) с цел поддържане и развитие на подходящи умения в Европа;

б) програмата и Програмата за научни изследвания и обучение на Евратом разработват съвместни научноизследователски дейности с акцент върху хоризонталните аспекти на безопасното и сигурно използване на неядрени приложения на йонизиращи лъчения в области като медицината, промишлеността, селското стопанство, космическото пространство, изменението на климата, сигурността и готовността за аварийни ситуации, както и принос за ядрената наука.

16. **Потенциалните ползни** взаимодействия с Европейския фонд за отбрана ще допринасят за избягване на дублирането.

16а. **Ползните взаимодействия с програмата „Творческа Европа“** ще подкрепят конкурентоспособността и иновациите, като ще допринасят за икономическия и социален растеж и ще насърчават ефективното използване на публични средства.

16б. Могат да бъдат предвидени полезни взаимодействия с всички важни проекти от общоевропейски интерес (ВПОИ).

ПРИЛОЖЕНИЕ V

КЛЮЧОВИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПЪТИЩАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Пътищата на въздействие и свързаните с тях ключови показатели определят структурата на мониторинга на *напредъка на* Рамковата програма (РП) *към* постигането на нейните цели, *посочени в член 3*. Пътищата на въздействие са чувствителни към фактора време *и те отразяват три допълващи се категории на въздействие, които отразяват нелинейния характер на инвестициите в научни изследвания и иновации: научни, обществени и технологични/икономически. За всяка от тези категории на въздействие ще се използват непреки показатели за проследяване на напредъка, като се прави* разграничение между краткосрочен, средносрочен и по-дългосрочен план, *включително след изтичането на срока на действие на програмата, с възможности за групиране по държави членки и асоциирани държави. Тези показатели се съставят с помощта на количествени и качествени методологии.* Отделните части на програмата ще допринесат за тези показатели в различна степен и чрез различни механизми. Когато е целесъобразно, за мониторинг на отделни части от програмата могат да се използват допълнителни показатели.

Микроданните зад ключовите показатели за пътищата на въздействие ще се събират за всички части на програмата и за всички механизми за постигане на резултати, по централно управляван и хармонизиран начин и в подходяща степен на детайлност с минимална отчетна тежест за на бенефициерите.

В допълнение на това и извън рамките на ключовите показатели за пътищата на въздействие, ще се събират също данни за оптимизираното изпълнение на програмата за укрепване на европейското научноизследователско пространство, за насърчаването на основаното на високи постижения участие на всички държави членки в програмата, както и за улесняването на връзките на сътрудничество в европейските научни изследвания и иновации, като тези данни ще се отчитат в близост до реалното време като част от данните за изпълнението и управлението, посочени в член 45. Това ще включва, наред с другото, мониторинг на връзките на сътрудничество, анализ на мрежите, данни за предложенията, заявленията, участията и проектите; кандидатите и участниците (включително вид на организацията – организация на гражданското общество, МСП и частния сектор), вид държава (съгласно например конкретна класификация на държавите по групи, като държави членки, асоциирани държави и трети държави), пол, роля в проекта, научна дисциплина/сектор,

включително обществените и хуманитарните науки); както и равнището на интегриране на въпросите, свързани с климата, и свързаните разходи.

Показатели за пътищата на въздействие в научната сфера

Очаква се програмата да окаже научно въздействие чрез създаването на висококачествени нови знания, укрепване на човешкия капитал в научноизследователската дейност и иновациите, както и насърчаване на разпространението на знания и отворена наука.

Напредъкът в това отношение ще се следи чрез непреки показатели, определени по следните три ключови аспекта на пътищата на въздействие.

Показатели за пътищата на въздействие в обществената сфера

Очаква се програмата да окаже обществено въздействие, като насочва научните изследвания и иновациите към изпълнение на приоритетите на политиките на ЕС **и към търсенето на решения на глобалните предизвикателства, включително постигането на ЦУР и целите на Парижкото споразумение, както и прилагането на принципите на Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие**, като принася ползи и резултати чрез мисии за научни изследвания и иновации и като засилва възприемането на иновациите в обществото **и в крайна сметка допринася за благосъстоянието на хората**. Напредъкът в това отношение ще се следи чрез непреки показатели, определени по следните **три** ключови аспекта на пътищата на въздействие.

Показатели за пътищата на въздействие в сферата на **технологиите**/икономиката ■

Очаква се програмата да окаже **технологическо**/икономическо ■ въздействие, **особено в рамките на Съюза**, като повлияе върху създаването и растежа на предприятията, **особено на МСП, включително на нововъзникващите предприятия**, създаването на преки и непреки работни места, **особено в рамките на Съюза**, както и чрез мобилизиране на инвестиции за научни изследвания и иновации. Напредъкът в това отношение ще се следи чрез непреки показатели, определени по следните три ключови аспекта на пътищата на въздействие.

Приложение V — таблица 1

Към въздействие в научната сфера	Краткосрочни	Средносрочни	Дългосрочни
Създаване на висококачествени нови знания	<p><u>Публикации:</u></p> <p>брой рецензирани научни публикации на РП</p>	<p><u>Цитати:</u></p> <p>претеглен за съответната област индекс на цитиране на рецензирани научни публикации на РП</p>	<p><u>Научни изследвания на световно равнище:</u></p> <p>брой и дял на рецензираните научни публикации от проекти по РП, които имат основен принос към научни области</p>
Укрепване на човешкия капитал в научните изследвания и иновациите	<p><u>Умения:</u></p> <p>брой изследователи, <i>участващи в</i> дейности за повишаване на квалификацията по линия на РП (▮ обучение, менторство/наставничество, мобилност и достъп до инфраструктура за научни изследвания и иновации)</p>	<p><u>Кариерно развитие:</u></p> <p>Брой и дял на брой и дял на усъвършенствалите уменията си изследователи по РП с <i>повишено лично</i> влияние в своята област на научни изследвания и иновации</p>	<p><u>Условия на труд:</u></p> <p>брой и дял на усъвършенствалите уменията си изследователи по линия на РП с подобрени условия на труд, <i>включително по отношение на заплатите им</i></p>

<p>Насърчаване на разпространението на знания и отворена наука</p>	<p><u>Споделени знания:</u></p> <p>дял на крайните продукти от научните изследвания (свободно достъпни данни/публикации/софтуер и др.), споделяни чрез отворени инфраструктури на знанието</p>	<p><u>Разпространение на знанията:</u></p> <p>дял на свободно достъпните активно използвани/цитирани крайни продукти от научните изследвания по РП</p>	<p><u>Нови сътрудничества:</u></p> <p>дял на бенефициерите по линия на РП, които са разработили нови трансдисциплинарни/междоотраслови сътрудничества с потребителите на своите свободно достъпни крайни продукти от научноизследователска и иновационна дейност по линия на РП</p>
--	--	--	---

Приложение V — таблица 2

Към въздействие в обществената сфера	Краткосрочни	Средносрочни	Дългосрочни
<p>Изпълнение на приоритетите на политиката на ЕС, и търсене на решения на глобалните предизвикателства чрез научни изследвания и иновации</p>	<p><u>Крайни продукти:</u></p> <p>брой и дял на крайните продукти, насочени към изпълнение на установени приоритети на политиките на ЕС и към намиране на решение на глобалните предизвикателства включително ЦУР (многоизмерни: за всеки установен приоритет)</p> <p><i>В това число: брой и дял на крайните продукти, свързани с климата, целящи изпълнение на ангажмента на ЕС по Парижкото споразумение</i></p>	<p><u>Решения:</u></p> <p>брой и дял на иновациите и научните резултати, допринасящи за изпълнение на установени приоритети на политиките на ЕС и за намирането на решение на глобалните предизвикателства включително ЦУР (многоизмерни: за всеки установен приоритет)</p> <p><i>В това число: брой и дял на иновациите и резултати от научни изследвания, имащи отношение към климата, изпълняващи ангажмента на ЕС по Парижкото споразумение</i></p>	<p><u>Ползи:</u></p> <p>обобщени данни за очакваните въздействия от използването на финансирани по линия на РП резултати върху изпълнението на установени приоритети на политиката на ЕС и глобалните предизвикателства включително ЦУР, включително приноса към политическия и законодателния цикъл (<i>под формата на норми и стандарти</i>) (многоизмерни: за всеки установен приоритет)</p> <p><i>В това число: обобщени данни за очакваните ефекти от използването на финансирани по линия на РП резултати, свързани с климата, върху изпълнението на ангажмента на ЕС по Парижкото споразумение, включително приноса за политическия и законодателния цикъл (под формата на норми и стандарти)</i></p>
<p>Осигуряване на ползи и въздействие чрез мисии за научни изследвания и</p>	<p><u>Крайни продукти от мисии за научни изследвания и иновации:</u></p> <p>крайни продукти от конкретни мисии за научни изследвания и иновации</p>	<p><u>Резултати от мисии за научни изследвания и иновации:</u></p> <p>резултати от конкретни мисии за научни изследвания и иновации</p>	<p><u>Постигнати цели на мисии за научни изследвания и иновации:</u></p> <p>постигнати цели по конкретни мисии за научни изследвания и иновации</p>

иновации	Мисии <i>(многоизмерни: за всяка установена мисия)</i>	Мисии <i>(многоизмерни: за всяка установена мисия)</i>	<i>(многоизмерни: за всяка установена мисия)</i>
Засилване на възприемането на научните изследвания и иновациите от обществото	<u>Съвместно създаване:</u> брой и дял на проектите по линия на РП, в които гражданите на ЕС и крайните потребители допринасят за съвместно създаване на съдържание на научни изследвания и иновации	<u>Участие:</u> брой и дял на субектите — бенефициери по линия на РП, с механизми за участие на гражданите и крайните потребители след приключване на проекта по линия на РП	<u>Възприемане на научните изследвания и иновациите –</u> възприемане и популяризиране на резултати от съвместно създадени научни резултати и новаторски решения на РП

Приложение V — таблица 3

Към технологично/икономическо въздействие	Краткосрочни	Средносрочни	Дългосрочни
Генериране на растеж, основан на иновациите	<u>Иновативни крайни продукти</u> – брой иновативни продукти, процеси или методи по линия на РП (по вид на иновациите) и заявления за права върху интелектуална собственост (ПИС)	<u>Иновации</u> – брой на иновациите от проектите по РП (по вид на иновациите), включително от присъдените ПИС	<u>Икономически растеж</u> – създаване, растеж и пазарни дялове на дружествата, които са разработили иновации, финансирани по линия на РП
Създаване на повече и по- качествени работни места	<u>Подкрепа на заетостта</u> – брой създадени работни места в еквивалент на пълно работно време и запазени работни места в субектите – бенефициери по проекти по РП (по вид работно място)	<u>Запазени работни места</u> – увеличаване на работните места в еквивалент на пълно работно време в субектите бенефициери след изпълнение на проекта по РП (по вид работни места)	<u>Обща заетост</u> – брой пряко и непряко създадени или запазени работни места поради разпространението на резултатите от РП (по вид работно място)
Мобилизиране на инвестиции в научни изследвания и иновации	<u>Съвместни инвестиции</u> – размер на публичните и частните инвестиции, мобилизирани с първоначалната инвестиция по линия на РП	<u>Разрастване</u> – размер на публичните и частните инвестиции, мобилизирани за използване или увеличаване на	<u>Принос към „целта от 3%“</u> – напредък на ЕС към целта от 3% от БВП вследствие на РП

		результатите по линия на РП (включително чуждестранни преки инвестиции)	
--	--	---	--

ПРИЛОЖЕНИЕ Va

Области за евентуални мисии и области за евентуални институционализирани европейски партньорства, които да бъдат установени съгласно член 185 или член 187 от ДФЕС

В съответствие с член 7 и член 8 от настоящия регламент, областите за евентуални мисии и европейски партньорства, които да бъдат установени по силата на член 185 или член 187 от ДФЕС, са посочени в настоящото приложение.

I. Области за евентуални мисии

Област за мисии 1: Адаптация към изменението на климата, в това число промени в обществото

Област за мисии 2: Рак

Област за мисии 3: Добро състояние на океаните, моретата и крайбрежните и вътрешните води

Област за мисии 4: Неутрални по отношение на климата и интелигентни градове

Област за мисии 5: Добро състояние на почвите и храните

Всяка мисия ще следва принципите, посочени в член 7, параграф 3 от настоящия регламент

II. Области за евентуални институционализирани европейски партньорства въз основа на член 185 или член 187 от ДФЕС

Област за партньорство 1: По-бързо развитие и по-безопасно използване на иновациите в областта на здравеопазването за европейските пациенти и здравеопазването в световен мащаб

Област за партньорство 2: Въвеждане на ключови цифрови и базови технологии и тяхното използване, включително, но не само, на новаторски технологии като изкуствен интелект, фотоника и квантови технологии

Област за партньорство 3: Европейско лидерство в метрологията, в това число интегрирана метрологична система

Област за партньорство 4: Повишаване на конкурентоспособността, безопасността и екологичните характеристики на въздушния трафик, авиацията и железопътния транспорт на ЕС

Област за партньорство 5: Устойчиви, приобщаващи и кръгови биотехнологични решения

Област за партньорство 6: Водородни технологии и устойчиви технологии за съхранение на енергия с по-малък отпечатък върху околната среда и производство с по-ниско потребление на енергия

Област за партньорство 7: Чисти, свързани, съвместни, автономни и автоматизирани решения за бъдещите нужди от мобилност на хора и стоки

Област за партньорство 8: Иновативни малки и средни предприятия и малки и средни предприятия, развиващи интензивна научноизследователска и развойна дейност

Процесът на оценяване на необходимостта от институционализирано европейско партньорство в една от посочените по-горе области за партньорство може да доведе до предложение въз основа на член 185 или член 187 от ДФЕС, в съответствие с правото на инициатива на Европейската комисия. В противен случай съответната област за партньорство може също така да бъде предмет на партньорство съгласно член 8, параграф 1, буква а) или член 8, параграф 1, буква б) от Рамковата програма или да се изпълнява чрез покани за представяне на предложения в рамките на „Хоризонт Европа“.

Тъй като евентуалните области за институционализирано европейско партньорство обхващат широк спектър от тематични области, въз основа на оценка на потребностите те могат да се осъществяват чрез повече от едно партньорство.
